

الشهادتان

معناهما وما تستلزمه كل منهما

اللغة التجرينيا (أريتريا)

تأليف

الشيخ د. عبد الله بن عبد الرحمن الجبرين

ترجمة

صالح سعيد عمر

Conveying Islamic Message Society

P.O.Box 834 - Alex - Egypt

E-Mail: info_en@islamic-message.net

E-Mail: cims_eg@yahoo.com

Site: www.islamic-message.net

بغيري ولا يباع

Not for sale

እተን ክልተ ምስክርነትን

ትርጉምን ነፍሰወከልን ዝሓተኦ ግዴታን

ብ-ሸኽ

ዓብዱላህ ቢን ዓብዱራሕማን ኣል-ጂብሪን

ትርጉም

ብ-ሳልሕ ስዒድ

እተን ክልተ ምስክርነትን ትርጉሙንን ነፍሰወከፈን ዝሓተኦ ግዴታን

ብ-ሸኽ
ዓብዱላህ ቢን ዓብዱራሕማን ኣል-ጂብሪን

ትርጉም
ብ-ሳልኡ ስዒድ

الشهادتان معناهما وما تستلزمه كل منهما

اللغة التجريدية (إريتريا)

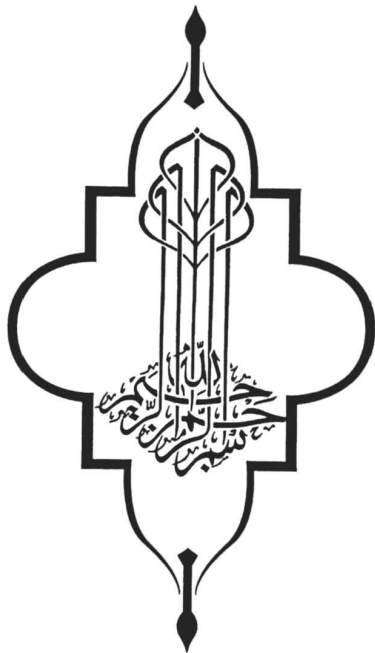
تأليف

فضيلة الشيخ عبد الله بن عبد الرحمن بن جبرين

ترجمة

صالح سعيد عمر

ለበዋ

ክቡር አንባቢ እዛ አሸሃደታን እትብል መጽሐፍ ተተርጉማ አብ ኢድካ በጺሐ ዘላን እታ ቅድሚኣ ስሕርን ሓደጉኡን እትብልን ንኸትርጉም ብናተይ መንፋዕትን ክእለትን ዘይኮነስ ብልግሲ ናይቲ ክቡር አላህ እዩ'ሞ ዝለዓለ ምስጋና ይብጻሑዮ። ከይኑ ግን እዛ መጽሐፍ'ዚአ ከምታ ቀዳመይቲ ብሓውና ዶ. በያን ሳልሕ ዳግማይ እርማት ዕድል አይረኽቡ ትን ፡ ምክንያቱ ክቡር ሓውና ምስቲ ዘለዎ ጸዕቂ ስራሕ ብጀካ ሕልፍ ሕልፍ ኢላካ እንተዘይኮይኑ ነዛ መጽሐፍ'ዚአ ንኹላ አይራኣያን ፡ ይኹን ዳኣምበር አብ ልዕሊ መሬት ዘሎ መጻሕፍቲ ብጀካ ቁርኣን ፡ ብሙሁራን ተጻሒፉን ተአሪሙን ካብ ጉድለት ነጻ ኮይኑ ማለት አይኮነን፡ ምክንያቱ ወድ ሰብ ካብ ጉድለት ፍጹም አይኹነን፡ ስለዚ ክቡር አንባቢ አብዛ መጽሐፍ ዘለካ ሪኪፎን ለበዋን ብተገዳስነት ክትሕብረኒ እማሕጸነካ አነውን ብወካይ ንእትህበኒ ሓበሬታ ሓንጎፋይ ኢላ ከምዘቅበሎ አቀዲመ ክገልጻልካ እፈቱ፡ ምክንያቱ ነተን ብሕጂ ዘዳልወን ዘለኹ ዝያደ ደገፍን ሓቦን ክህበኒ ይኸእልዩ። ከምኡውን አንታ ነዛ መጽሐፍ ነቢብካ ፍልጠት ዝቀሰምካ አብ ሂወት አብ ዘለኹሉ ይኹን ካብዛ ዓለም አብዝተፈለኹሉ ጀዛከላሁ ኸይር ኢልካ ዱዓ ክትገብረለይ እላበወካ ። ወሰለላሁ ወሰለም ዓላ ነብይና ሙሓመድ።

መብርሂ

እምበኣር ሓደ ሓደ ቃላት ናይ ዓረብ ኣብ ሕብረተሰብና ዝውትራትን ፍሉጣትን ብምኽኒናም ልክዕ ከም ዘለውዎ ከይተርጎምኩ ገዲፊዮም ኣለኹ። ንኣብነት፡-

የውመልቂያማ፡ ንዝብል መጠረሻ መዓልቲ ወይ ምጽተ ዓለም ተባሂሉ እንተዘይተተርጎመ ዝኾነ ኣሰላማይ ዝፈልጦ ቃል'ዩ እኪ ደኣ ብኣንጻሩ እንተተተርጎሙ ከደናግር ይኸእል'ዩ።

ከምኡም ዝኣመሰሉ ቃላት ምትርጓም ዘዩድልዮም ብዙሓት ኣለው፡-

- ◆ ሰላት > ሰግዳን
- ◆ ዓሊም > ፈላጥ ናይ ሃይማኖት
- ◆ ዲነ-ልኪሰላም > ሃይማኖት እስልምና
- ◆ ካፍር > ካሓዲ
- ◆ ሙሽሪክ > ምስ ረቢ ሽርካ ዝጠራ
- ◆ ኪታብ > መጽሓፍ
- ◆ ሓዲስ > ቃል ናይ ነብይ
- ◆ ዋሕይ > ናይ ረቢ መልእኽቲ ናብ ነብይ ዝወርድ
- ◆ ሩሕ > ትንፋስ፡ ሂወት
- ◆ ዒባዳ > ንረቢ ክትግዛእ
- ◆ እስቲቕፍር > ምሕረት ካብ ረቢ ምሕታት

ጆና፣ ጆሃኑም፣ ኣኼራ፣ ሰሓባ፣ ቂብላ፣ ተፍሲር፣
 ቕያማ ፣ ወ.ዘ.ተ.... ዝኣመሰሉ ኣብ ኣፍ ኣስላማይ
 ዙውትራት ስለዝኹኑ ከምዘለውዎ ተሰገርናዮም ዘሸግ
 ር ኣይኮነን፡ ስለዚ ምናልባት ነዚኦም ዝኣመሰሉ
 ቕላት ግር ኣብ ዝብሉኻ እዋን ኣብ ጥቓኻ ንዘለው
 ብምሕታት ንኸትርዳእ ፈትን።

ወሰለላሁ ወሰለም ዓላ ነብይና ሙሐመድ

አሸሃዳ አንላኢላሃ ኢሰላህ ወአሸሃዳ እና ሙሐመድ ረሱሉላህ

ብቃልካ እዘን ክልተ ምስክርነት ክትብለን
በቲ ትሕዝቶ ናተን ክትሰርሕን እቲ ቀንዲ መሰረት
ናይ ሃይማኖት እስልምና እዩ። ኮይኑ ግን ብዙሓት
ህዝቢ ካብ ኡመት ሙሐመድ ካብዘን ክልተ
ምስክርነት እንታይ እዩ ዝድለ። ዘይፈልጡ ኣለዉ
ከምኡውን ብኣፍካ ጥራይ ምምስካር እምበር ብኣኣን
ኣፍልጦ ክህልወካን ክትሰርሕን ዝብል እምነት
የብሎምን።

ገሊኦም ከኣ ነቲ ቅኑዕ ትርጉምን ዝጻረር
ገይሮም ዝትርጉሙዎን ኣለው። ስለዚ ምእንቲ እቲ
በዓል ጸቡቕ ድልዮትን ረቢ ሼር ዝደለዩሉን
ክጥቀም ብዛዕቦኡን ክጽሕፍ እፈቲ።

ቀዳማይ ምዕራፍ

ብልጽጎት ናይዘን ክልተ ምስክርነት

ንኹሉ ኣንባቢ ኣብ መጻሕፍቲ ናይ ሱናን ሓዲስን ብዛዕባ ብልጽጎት ናይዘን ክልተ ምስክርነት ከምኡውን ንዐኣን ሒዙ ምስ ረቢ ዝተራኸበ ብስራት ናይ ጀናን ናይ ረቢ ፍቶትን ርሕሰትን፡ ከምኡውን ድሕነት ካብ ቁጠዐን መቐጻጸዕቲ ረብን ሒዙ ዝርከብ ቻላት ናይ ነብይ صلى الله عليه وسلم ኣዝዩ ብዙሕ እዩ።

ገለ ካብቲ ሓዲስ ከኣ፡

ዑባዳ ቢን ሳብት ነብይ ከምዚ ኢሎም ይብሉ ፡

((من شهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأن محمدًا عبده ورسوله وأن عيسى عبد الله ورسوله وكلمته ألقاها إلى مريم وروح منه، والجنة حق والنار حق أدخله الله الجنة على ما كان من العمل))

(ብጀካ ሓደ ኣላህ ሽርካ ዘይብሉ ካልእ ብሓቂ መግዛእቲ ዝግበኦ የልቦን ነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ከኣ ናቲ ባርያን ሉኡኹን'ዩ ፡ ዒሳ ሽኣ ብቃልን ፋሕን ናይ ኣላህ ናብ መርየም ዝተላእከ ብኡኡ ዝተፈጥረ ባርይኡን ሉኡኹን'ዩ፡ ጀና ሓቂ'ያ ፡ ሓቂ'ውን ሓቂ'ያ ፡ ኢሉ ዝመስከረ፡ ዝሸነ እንተሸነ ናቲ ስራሕ ረቢ ኣብ ጀና ከእትዎ እዩ።

ኣብ ካልእ ሓዲስ'ውን ቃል ናይ ነብይ صلى الله عليه وسلم ከምዚ ዝብል ኣሎ፡

وفى رواية ((أدخله الله من أي أبواب الجنة الثمانية شاء))

((ኣላህ ካብተን ሸሞንተ መዓዶ ናይ ጀና ብቃሕ ዝበሎ ኣእተዎ))

ከምኡውን ካብ ዑስማን رضى الله عنه ዝተማሓላለፈ ሓዲስ ናይ ነብይ صلى الله عليه وسلم ከምዚ ይብል፡

((من مات وهو يعلم أن لا إله إلا الله دخل الجنة))

ትርጉሙ-

((በጀካ ሓደ አላህ ካልእ ብሓቂ መግዛእቲ ዝግበኦ ከምዘየሉ እናፈለጠ ዝሞተ ጀና ኣተዎ))::

ከምኡውን ኣቡሁረይራ ረዲየላሁ ዓንሁ: ነብይ መሓመድ صلى الله عليه وسلم ከምዚ ኢሎም ይብሉ፡

((أشهد أن لا إله إلا الله وأنى رسول الله لا يلقى الله بهما عبد غير شاك فيهما إلا دخل الجنة))

ትርጉሙ-

((በጀካ ሓደ አላህ ካልእ ብሓቂ መግዛእቲ ዝግበኦ የልቦን ኣነውን ናቱ ሉኡኽ ምኽንያይ እምስክር ፣ ዝኾነ ባርያ ረቢ'ውን በዘን ክልተ ምስክርነት ከይተጠራጠረ ምስ ረቢ ዝተራኸበ (ዝሞተ) ጀና ኣተወ::))

ከምኡውን ዑባዳ ቢን ሳምት(ረዲየላሁ ዓንሁ) ነብይ ከምዚ ክብሉ ሰሚዐዮም ይብል፡

((من شهد أن لا إله إلا الله وأن محمداً رسول الله حرم الله عليه النار))

ትርጉሙ

ብጀካ ሓደ ኣላህ ብሓቂ መግዛእቲ ዝግበእ የለን ሙሓመድ ከኣ ናቲ ሉኡኸ'ዩ ኢሉ ዝመስከረ ረቢ ሓዊ ይሕርመሉ))

ከምኡውን ኣነስ ቢን ማሊክ: ነብይ ሙሓመድ صلى الله عليه وسلم ንሙ-ዓዝ ቢን ጀበል ከምዚ ኢሎም ይብል፡

((مامن عبد يشهد أن لا إله إلا الله وأن محمدًا عبده ورسوله

إلا حرمه الله على النار))

ትርጉሙ

(ዝኾነ ይኹን ባርያ ብጀካ ሓደ ኣላህ ካልእ ብሓቂ መግዛእቲ ዝግበእ የለን: ነብይ ሙሓመድ ከኣ ናቲ ባርያን ሉኡኸ-ን'ዩ ኢሉ ዝመስከረ: ረቢ ንሓዊ ጀሃነም ከትበልዎ ይሕርመላ)::

ከምኡውን ዑትባ ቢን ማሊክ ረዲየላሁ ዓንሁ ኣብቲ ነዊሕ ዝኾነ ሓዲስ ናይ ነብይ ሙሓመድ صلى الله عليه وسلم ከምዚ ኢሎም ይብል፡

((فإن الله حرم على النار من قال لا إله إلا الله يبتغي بذلك

وجه الله))

ትርጉሙ

(ነቲ ንገጽ ረቢ ደልዩ ብጀካ ሓደ አላህ ካልእ መግዛእቲ ዝግበኦ የለን ዝበለ ረቢ ሓዊ ጀሃነም ይሕርመሉ ::)

እዚ ኩሉ ሓዲስ ናይ ነብይ صلى الله عليه وسلم ከአ አብ ናይ ቡኻሪን መ-ስሊምን ወይ አብ ናይ ሓዲኦም መጽሓፍ ዝርከብ ቅኑዕ ሓዲስ'ዩ:: እቲ ብሩህ ሓበሬታኡ ኸአ ብዛዕባ ብልጻት ናይዘን ክልተ ምስክርነት ሓዘክ ዝርከባ ደረጃን፣ ናይ ጀና ምእታውን ሸሞንቲኡ መፃጽ ናይ ጀና ከምዝኸፈተሉን ንሓዊ ከምዝሕረሚን፣ ከምኡውን እዘን ክልተ ምስክርነት ካብ ሓዊ ነጻ ንኸባሃል ዘስዕባ ምዃነን ዝገልጽ ሓዲስ ብዙሕ አሎ።

አነስ ቢን ማሊክ رضى الله عنه ነብይ መ-ሓመድ صلى الله عليه وسلم ከምዚ ኢሎም ይብሉ፦

((من قال حين يصبح أو يمسي : اللهم اني أصبحت أشهدك وأشهد حملة عرشك، وأنبياءك وملائكتك وجميع خلقك بأنك أنت الله لا إله إلا أنت، وأن محمدًا عبدك ورسولك أعتق الله ربعه من النار، فمن قالها مرتين أعتق الله نصفه من النار، ومن قالها ثلاثا أعتق الله ثلاثة أرباعه من النار ومن قالها أربعًا أعتقه الله من النار)) رواه الترمذي وأبو داود

ትርጉሙ

((ከወግሕ ወይ ከመሲ እንከሎ :- አ አላህ :ንፃኻ: ንተሰከምቲ ዓርሻኻ: ንነብያትካ: ንመላኢካታትካን ንኹሎም ፍጡራትካን ንሰኻ አንታ አላህ ብጀካኻ ካልእ ብሓቂ መግዛእቲ ዝግበኦ ከምዘየለን መ-ሓመድ ከአ ባርያኻን ሉኡኸካን

ምኒኑ እናመስከርኩ አንጊሀ አለኹ ፡ ዝበለ
 አላህ ንርብዒ አካላቱ ካብ ሓዊ ሓራ ይብላ፡ ክልተ
 ግዜ ዝበላ ኸአ አላህ ንፍርቂ አካላቱ ካብ ሓዊ
 ሓራ ይብላ ሰለስተ ግዜ ዝበላ ኸአ አላህ ንሰለስተ
 ርብዒ አካላቱ ካብ ሓዊ ሓራ ይብላ አርባዕተ
 ግዜ ዝበላ ኸአ አላህ ካብ ሓዊ ሓራ ይብሎ))

ከምኡውን ብልጻት ሚዛን ናይዘን ክልተ
 ምስክርነት ንዘንቢ ከምዘፍኩሳ አኳዳአ ካብ
 ፍጥረታት ብሙሉኡ ንሳተን ከምዝኸብዳ አብ
 ሓዲስ ናይ ነብይ صلى الله عليه وسلم ተዘኪሩ'ሎ።

ካብ አቢሰዲድ ረዲዮላሁዓንሁ ዝተማሓላለፈ
 ሓዲስ፡ ነብይ ሙሓመድ صلى الله عليه وسلم ከምዚ'ሎም
 ይብል፡

((قال موسى عليه السلام: يا رب علمني شيئاً أذكرك به
 وأدعوك به، قال يا موسى قل لا إله إلا الله . قال : يا رب
 كل عبادك يقول هذا، قال: قل لا إله إلا الله . قال : لا إله إلا
 أنت يا رب إنما أريد شيئاً تخصني به. قال يا موسى، لو كان
 السموات السبع وعامرهن غيري والأرضين السبع في كفة،
 ولا إله إلا الله في كفة مالت بهن لا إله إلا الله

ትርጉሙ

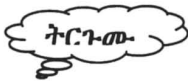
((ነብይ ሙሓ ላይ ስላም ኦ ረብይ፡ አነ ንዓኻ
 ዝዘክረላን ዝልምነላን ዝኸነት ቃል እንደ ማህረረ
 በለ፡ ረቢ ኸአ ኦ ሙሓ (ላኢላሃ ኢላላህ) በል
 በሎም፡ ኦ ረብይ አዚአ ደአ ኩሎም ባሮትካ
 ዝብልዋ'ንድያ በለ፡ ረቢ ኸአ (ላኢላሃ ኢላላህ)

በል በሎም: (እው: ብጀካ ንሰኻ ብሓቂ መግዛእቲ ዝግበኦ የለን) ግን ኣነ ንበይነይ ትፈልዮሂ ቃል'የ ደልየ በለ: ኦ! መሳ ሸዉዓተ ሰማያትን ኣብኣን ዝርከቡን ብጀካይ: ከምኡውን ሸዉዓተ መሬት: ኣብ ሓደ ክንፊ ናይ ሚዛን እንተ ዝቅመጣ (ላኢላሃ ኢለላህ ትብል ቃል) ድማ ኣብቲ ካልኣይ ክንፊ ናይ ሚዛን እንተ ዝቅመጥ (ላኢላሃ ኢለላህ) እትብል ምዘንበለት (ምኸበደት) ኔይራ)) በሎም::

ዓብዱላህ ቢን ዓምሩ ረዲየላሁ ዓንሁ ነብይ
 صلى الله عليه وسلم ከምዚ ኢሎም ይብሉ:-

((إن نوحًا عليه السلام : قال لابنه عند موته: أمرك بلا إله إلا الله ، فإن السموات السبع والأرضين السبع لو وضعت في كفة ولا إله إلا الله في كفة رجحت بهن لا إله إلا الله ، ولو أن السموات السبع والأرضين السبع كن حلقة مبهمة لفصمتهن لا إله إلا الله)) رواه احمد

((ነቢላህ ኑሕ ዓለይሂ ሰላም: ንወደም ኣብ ግዜ ሞቶም ከምዚ ኢሎም (ላኢላሃ ኢለላህ) ንኸትብል ይእዘዘካ'ለኹ: ሸዉዓተ ሰማያትን ሸዉዓተ መሬትን ኣብ ሓደ ክንፊ ናይ ሚዛን እንተ ዝቅመጣ እታ(ላኢላሃ ኢለላህ) ትብል ከኣ ኣብቲ ካልኣይ ክንፊ ናይ ሚዛን እንተ ዝቅመጣ (ላኢላሃ

ኢሊላህ) እትብል ምዘንበለት ኔይራ፡ ከምኡውን ሸዉዓተ ሰማያትን ሸዉዓተ መሬትን ከም ሓንቲ እስርቲ ዓንኬል እንተዘኸኸና (ላኢላህ ኢሊላህ) ዝብል ምበተኸተን(ምቕረጸተን) ነይራ።

ከምኡውን ዓብዱላህ ቢን ዓምሩን ካልኣትን ዘመሓላለፍዎ ናይ ካርዲ(ቢጣቃ) ሓዲስ ተባሂሉ ዝፍለጥ ኣሎ፡ ንሱ ኸኣ ፡ ሓደ ሰብ ተስዓን ትሸዓተን ዝኣክል መዛግብቲ ናይ ዘንቢ ዘለዎ፡ ኣብ የዉ.መልቅያማ ይጽዋዕ እሞ፡ ሓንቲ ፡

أشهد أن لا إله إلا الله وأن محمداً رسول الله

(ብዘይካ ሓደ ኣላህ ብሓቂ መግዛእቲ ዝግብእ የለን ከምኡውን ነብይ ሙሓመድ ናይ ኣላህ ሉኡኸ ምኺኑ እምስክር እትብል ካርዲ ትወጸሉ፡ እቲ ተስዓን ትሸዓተን ዝሓዘ መዛግብቲ ናይ ዘንቢ ኣብ ሓደ ክንፊ ናይ ሚዛን ይቅመጥ፡ እታ ካርዲ ኸኣ ኣብቲ ካልኣይ ክንፊ ናይ ሚዛን ትቅመጥ፣ ሞ እታ ካርዲ ትኸብድ፡ ወዮ መጻሕፍቲ ይፎክስ) ይብሉ፡ ነብይ ሙሓመድ

صلى الله عليه وسلم

እምበኣር መረዳእታ ናይዚ ቅኑዕ ሓዲስ ከምዚ ትሪኦ ዘለኻ፡ ድሕነትን ዓወትን ነቶም ዝዘን ክልተ ምስክርነት ዝሓዙ ሰባት ምኺኑ እዩ፡ ግን እዘን ክልተ ምስክርነት ከተረጋግጸንን በቲ ንሳተን ዝእዘዘኦ ክትሰርሕን ናይ ግድን እዩ፡ እዚ ሓፈሻዊ ዝኸነ ቃላት ናይ ነብይ ናይዘን ክልተ ምስክርነት ብልጸት ዝግር ክኸውን እንከሎ እቲ ኩሉ ዓወት

ግን ነቲ ብሓቅን ብንጽህናን ዝብለን
 ምኽኒቲ ቀይዲ ተገይሩለን እዩ፡ ምኽንያቱ ድማ
 ኣብ ተግባርን ጸባይን ናይ ሓደ ወድሰብ ጸቡቅ
 ለዉጢ ንኸርከብ እዩ።

2ይ ምዕራፍ

ምእንቲ እዞን ክልተ ምስክርነት ክትዋጋእን ክበሃላ ክምዘለወንን

አቡ ሁረይራ ረዲዮህ- ዓንሁ ነበይ
መ-ሐመድ صلى الله عليه وسلم ከምዚ ኢሎም ይብሉ፦

((أمرت أن أقاتل الناس حتى يقولوا لا إله إلا الله. فمن قال : لا إله إلا الله عصم مني ماله ونفسي إلا بحقهما وحسابه على الله عز وجل)).

ትርጉሙ

(ደቂ ሰባት ብጀካ ንሓደ ኣላህ ብሓቂ መግ ዛእቲ ዝግበኦ የለን ኢሎም ክሳብ ዝምስክሩ ንኸዋገኡም ተኣዚዞ እዩ፡ እንተ'ቲ لا إله إلا الله (ብጀካ ሓደ ኣላህ ብሓቂ መግዛእቲ ዝግበኦ የለን) ዝበለ ግን ገንዘቡን ነፍሱን ካባይ ዝተሓለወ'ዩ፡ እንትርፊ ጉቡእ ናይ ገንዘብን ደምን ኣብ ርእሲኡ

እንተዘይሃልዮ፡ ዝተረፈ ሕሳቡ ናብ ረቢ እዩ፡ ኢሎም።

ኣብ ካልእ ሓዲስ'ውን ነብይ صلى الله عليه وسلم ከምዚ ይብሉ፡

((أمرت أن أقاتل الناس حتى يشهدوا أن لا إله إلا الله ويؤمنوا بي وبما جئت به))

ትርጉሙ

(ብጀካ ሓደ ኣላህ ካልእ ብሓቂ መግዛእቲ ዝግብኦ ያለን ኢሎም ክሳብ ዝምስክሩ ፡ ከምኡውን ክሳብ ብኣይን ቦቲ ኣነ ሓዘዮ ዝመጸእኩን ዝኣምኑ ንኸዋገኡም ተኣዚዘ'የ) ይብሉ ።

ኢብኒ ዑመር ረዲየላሁ ዓንሁ ነብይ ከምዚ ኢሎም ይብሉ፡

((أمرت أن أقاتل الناس حتى يشهدوا أن لا إله إلا الله وأن محمداً رسول الله، ويقيموا الصلاة ويؤتوا الزكاة، فإذا فعلوا ذلك عصموا مني دماءهم وأموالهم إلا بحق الإسلام وحسابهم على الله))

ትርጉሙ

(ብጀካ ንሓደ ኣላህ ብሓቂ መግዛእቲ ዝግብኦ ያለን ከምኡውን ሙሓመድ ናቱ ሉኡኸ'የ ኢሎም ክሳብ ዝምስክሩን ሰላት ብጉቡእ ዝሰግዱን፡ ዘካት ዘውጽኡን ንደቂ ሰባት ንኸዋገኡም ተኣዚዘ እዩ ፡ እዚ እንተ

ፈጺሞም ግን ገንዘቦም ኮነ ደሞም ብወገይ ሕልው'ዩ ብጀካ በቲ ጉቡእ ናይ እስልምና (ከም ንዝቐተለ ምቕታል) እንተዘይ ኮይኑ ዝተረፈ ሕሳቦም ምስ ረቢ እዩ።

ከምኡውን ኣነስ ረዲየላሁ ዓንሁ ካብ ነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ዘማሓላለፎ ከምዚ ይብሉ፦

((أمرت أن أقاتل الناس-يعنى المشركين-حتى يشهدوا أن لا إله إلا الله وأن محمداً عبده ورسوله، فإذا شهدوا أن لا إله إلا الله وأن محمداً رسول الله، وصلوا صلواتنا، واستقبلوا قبلتنا، وأكلوا ذبيحائنا، فقد حرمت علينا دماؤهم وأموالهم إلا

ትርጉሙ-

رواه البخاري ((

(ንደቂ ሰባት ማለት ንሙሽሪኪን ብጀካ ሓደ ኣላህ ብሓቂ መግዛእቲ ዝግብኦ ያለን ከምኡውን ሙሐመድ ናቲ ባርያን ሉኡኹን'ዩ ክሳብ ኢሎም ዝመስከሩ ንክዋገኦም ተኣዚዞ'ዩ እንተ ዳኣ ብጀካ ንሓደ ኣላህ ብሓቂ መግዛእቲ ዝግብኦ ያለን ከምኡውን ሙሐመድ ናቲ ሉኡኹ'ዩ ኢሎም መስኪሮምን ፣ ሰላትና እንተሰጊደምን ናብ ቈብላና ገጾም እንተገይሮምን ሑሩድና እንተበሊዖምን፡ ደሞምን ገንዘቦምን ሓራም ይኾነና ብጀካ ጉቡእ ናይ ገንዘብን ደምን ኣብ ርእሲኦም እንተዘይሃልዩ) ።

ከምዚ ዝጠቀስናዩ ዝመስል ሓዲስ ብዙሕ ኣሎ

:-

ነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ዝኾነ ሰብ ኣብ እስልምና ኣትዩ እዞን ክልተ ምስክርነት ብቃሉ እንተ ኢሉወን ይቕበልዎ ነበሩ :: ከምቲ ናይ ስነ-ታሪኽ መዝገብቲ ዘስፈርዎ:-

ኣቡ-ዘር ኣብ እስልምና ምስ ኣተወ ብዛዕባ ነብሱ ከምዚ ይብል ፡

أتيت رسول الله صلى الله عليه وسلم فقلت: السلام عليك يا رسول الله، أشهد أن لا إله إلا الله وأن محمداً رسول الله. قال فرأيت الاستبشار في وجهه.

ትርጉሙ

ናብ ረሱል صلى الله عليه وسلم መጺኦ ኣሰላሙ ዓለይካ ያ ረሱሉላህ ድሕሪ ምባል: ኣሸሃዱ ኣንላኢላሃ ኢሉላህ ወኣና ሙሐመድ ረሱሉላህ ምስ በልኩ: ኣብ ገጽ ናይ ነብይ ናይ ኣጎስ መግለጺ ራኣኹ ይብል :: ከምኡውን ኻልድ ቢን ኣልወ ሊድ ኣብ እስልምና ንኸኣቱ ኢሉ ናብ መዲና ከይዱ: ናብ ነብይ صلى الله عليه وسلم ምስ በጽሐ ሰላም ኢለዮም ይብል: ብድሕሪኡ (ኢኒ ኣሸሃዱ ኣን ላኢላሃ ኢሉላህ ወኣካ ረሱሉላህ) ምስ በልኩ: ኣልሓ-ምዱሊላህ ናብ ቁጉዕ መገዲ ዝመርሓካ ኢሎምኒ ይብል::

ከምኡውን ኣብ ዛንታ ናይ ኻልድ ቢን ሰዲድ ቢን ኣልዓባስ ረዲዮላሁ ዓንሁ ናብ እስልምና ዝኣተዉሉ ንነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ምስረኸቦም: (ናብ እንታይ ኢኹም ትጽውዑ

ዘለኹም ኢሉ ሓተቶም :ነብይ ሙሐመድ ከአ ናብቲ ሓደ አላህ ሽርካ ዘይብሉ አነውን ናቲ ባርያን ሉኡኹን ምኻኒይ ይጽውዓካ አለኹ : ከምኡውን ካብቲ ንሰኻ ዘለኻዮ ንዘይ ሰምዑን ንዘይ ጎድኡን ንዘይጠቅሙን : ንዝግዘአምን ዘይግዘአምን ክፈልጡ ዘይክእሉ እምኒ ግዝአት ንኸትላቀቅ ይጽውዓካ አለኹ ምስ በሉዎ: ኻልድ'ውን አሽሃዱ አንላኢ ላሃ ኢለላህ ወአነካ ረሱሉላህ ኢሉ መስከረ::

እዚ ዛንታን ንዕኡ ዝኣመሰለን ዝሕብሮ ነገር እንተሃለወ: እስልምናኻ ቅቡል ንክኸውን ብቃልካ ነተን ክልተ ምስክርነት ክትብለን: ቅድመ ኩነት ምኻኒቲ የረድኡ:: ብቃሉ ንዐአን ዝበለን ድማ አብዚ ሃይማኖት አትዩ ማለት'ዩ: ከምኡውን ደሙን ገንዘቡን ተሓልዩ: ንኸቅተል ሓራም ይኸዉን::

ኡሳማ ን-ሓደ ብቃሉ ነዘን ክልተ ምስክርነት ዝበለን: ሰብ ምስ ቀተለ ነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ብዝገበሮ ብጣዕሚ ተቆጥዑ:-

ኡሳማ ረዲየላሁ ዓንሁ ነብይ صلى الله عليه وسلم ዝበልዎ ክገልጽ እንከሎ ከምዚ ይብል:

(ነብይ صلى الله عليه وسلم ናብ ሓደ ኩናት ምስ ላኣኹኒ አብቲ ኩናት ንሓደ ሰብአይ ንምቅታሉ ምስተዳለኹ (ላኢላሃ ኢለላህ) ኢሉ: አነ ኸአ ወጊአዮ ብድሕሪዚ ረሱል صلى الله عليه وسلم ላኢላሃ ኢለላህ ምስ በለ ቀቲልኻዮ ? ምስ በሉኒ ኦ ሉኡኹኸ አላህ ካብ መሳርያ'ይ ፈራሐኪ'ዩ ዝበላ ምስ

ብሙሉኡ ዲባዳታት ክፍጽም ተውሒድ ናይ ረቢ ከተግብር፡ ካብ ሽርኪ ዘለዎ ባህልታት ክላቀቅ ይእዘዝዎም ነበሩ ፡ እዚ ጠባያት ከኣ ካብ ትርጉም ናይ (ላኢላሃ ኢላላህ) ዝውሰድ እዩ፡

ካብቲ ግዴታ ኣደ'ውን ንረሱል صلى الله عليه وسلم ክማእዘዝ ይግባእ፡ ከምኡውን ቦታ ሙሓመድ ረሱሉላህ ኢሉ ዝመስከረላ ናቶም ተኸታሊ ጥራይ ክኸውን ይግባእ።

እቶም ቀዳሞት ዝነበሩ ነዚ ኹሉ ኣብ ተግባር ንኸወዕሉ ዝሓዘም ዓረብኛ ኣጽሪዮም ስለ ዝፈልጡዎ ትርጉም ናይ ሻሃዳ ፣ ትርጉም ናይ ዛ (ኢላህ)፣ ንረቢ ገዲፍካ ዝፍጽም መግዛእቲ ምንጻግ፣ ንረቢ ብፍላይ መግዛእቲ ከምዝግብእ ምርግጋጽ ዝብል ይርደእም ኔይሩ፡ ብቃሎም ጥራይ ንኸብሉዎ ክትእዘዝዎ'ውን እኹል'ዩ ኔይሩ።

ስለዚ 'ምባኣር እዘን ክልተ ምስክርነት ንኸድሕናኻ እንተኾይኑ ካብቲ ናተን ቅድመ-ኩነት ትርጉመን ክትፈልጠን ግዳግውን ውሽጣውን ተግባራትካ በኣኣን ክትቅየድን እዩ።

ኣላህ ሱብሓኪሁ ወተዓላ'ውን ኣብ ቁርኣን ከምዚ ይብል።

(فاعلم أنه لا إله إلا الله) (١٩) سعد

ከምኡውን ከምዚ ይብል ፡

(إنا من شهد بالحق وهم يعلمون) (٨٦) الزخرفه

ስለዚህ ፍልጠት ሓደ ቅድመ-ኩነት ናይ ሻሃዳ ምኺኑ ንግንዘብ: ነዘን ዝሓለፉ ዓንቀጽ ናይ ቁርኣን ዝመስልውን ብዙሕ ኣሎ።

ካብዚ ብምብጋስ እምበኣር ሓደ ሙሽሪክ ዝነበረ ብቃሉ ጥራይ እዘን ክልተ ምስክርነት ብግልጺ ምስ ዝብለን ደሙ ሕሉው ይኸውን: ብድሕሪ'ዚ ጉዳዩ ተራእዩ እንተዳኣ ቀጥ ኢሉ ተውሒድ ሒዙ: ብትእዛዛት ናይ እስልምና ሰሪሑን ሰ- ኣስላማይ ኮይኑ እቲ ንሙስሊም ዝግባእ መሰል ይወሃቦ እዩ: እቲ ኣብ ልዕሊ ኣስላማይ ዝግባእ 'ውን ይግብአ'ዩ: ግን እንተደኣ ኣንጻር ናይቲ ዝመስከሮ ገይሩ: ወይ'ውን ገለ ካብቲ ግዴታት ብምኸሓድን የለን ብምግልን ገዲፉ: ወይ'ውን ነቲ ፍሉጥ ዝኹነ ሓራም: ሓላል እንተገይርዎ: እታ ሻሃዳ ንደሙ ክልካሊት ኣይኮነትን። እዚኸኣ ኣብዚ ዘለናዮ ዘመን ካብ ብዙሓት ፈላግት ዝበሃሉን ኣብ ድንቁርና ዝነበሩን: ሰብ ገበሮ ኢሎም ዝገብሩን: እምነቶም ዝተበላሸወ ብዙሓት ካብ ደቂ ሰባት ኣለው: ብዘይ ኣፍልጦ ናይ ሃይማኖቶምን ናይዘን ክልተ ምስክርነት ዝሕብረኡን ከይፈለጡ ዝዓበዩ ከምኡውን ናይ ቋንቋ ዓረብ ኣፍልጦ ብዘይ ምህላዎም ንትርጉም ናይዘን ክልተ ምስክርነት ዘይርደኡም ኣብቲ ንዐኣን ብግልጺ ዝጻረር ዝኾነ ክወድቁ ተረኺቦም።

ከምኡውን ነዘን ቃላት: ንቃላተን ምድግጋም ጥራይ ቦቲ ንሳተን ዝእዝዙ ከይሰራሕካ ናተን ትርጉም ኣፍልጦ ዘይብልካ ብኣፍካ ጥራይ ምግል እኹል ይመስሎም።

ስለዚህ ምብራር ንሕና ናይዞን ክልተ ምስክርነት ትርጉም ክንገልጽ ኣድላዪ ይኸውን፡ እቶም ንትርጉመን ከይፈለጥካ ብቃላትካ ንዐኣን ጥራይ ምባል ኣስላማይ ዘበለካን ሙሉእ ተውሒድ ኣለካን ዝብልዎን ኣንጻር ናይ ትርጉመን ዝህብዎን ዘለዉ መርትዖ ከነቅርብሎም ንፈቱ።

ምዕራፍ 3

ትርጉም ናይ ላኪላሃ ኢላላህ

መራሕቲ ናይ ዳዕዋ ዝኹኑ ረቢ ይርሓመሎም ንትርጉም ቆል ናይ ተውሒድ ንምግ ላጽ ብዙሕ ደኺሞም'ዮም። ሸኽ ሙሓመድ ቢን ዓብደልዋሃብ ንዓኣ ብፍላይ ከም ሕቶን መልሰን ገይሮም ኣብ መጽሓፎም ገሊጾማ፡ ከምኡውን ብኣኣ ኣብ ከሸፍ ኣሹብሃት ዝተባህለ መጽሓፎምን ኣብ ካልእን ተዛሪቦም'ዮም፡ ብኻልእ ወገን ከኣ ብዙሓት ንኪታብ ኣተውሒድ ዝገለጹ'ውን ብዛዕባኣ ኣብሪሆም'ዮም።

እነሆ'ውን ናይ ሸኽ ሱሌማን ቢን ዓብዱላህ ዝተባህሉ ኣብ ተይሲር ኣልዓዚዝ ኣልሓሚድ ዝተባህለ፡ ንኪታብ ናይ ተውሒድ ዝገልጽ መጽሓፍም ኣብ ገጽ 53 ከምዚ ይብሉ ፡

ትርጉም ናይ ላኪላሃ ኢላላህ (ብሓቂ መግዝእቲ ዝግብኦ የልቦን ብጀካ ሓደ ገዛኢ) ንሱ ኸኣ እቲ ሸርካ ዘይብሉ ሓደ ኣላህ እዩ ፡ከምቲ ኣላህ ኣብ ቁርኣን ዝበሎ፡-

(وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ إِنَّهُ لَا
إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِي (٢٥)) الأنبياء

ከምኡውን ኣላህ ሱብሓኪህ ወተዓላ ከምዚ ይብል፡

(وَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا
الطَّاغُوتَ) النمل

ኢላህ ንዝብል እቲ ቁኑዕ ትርጉሙ ዝሓይ
(ዲባዳ ዝግበአ መላኺ) ማለት'ዩ፡ ስለዚ ኸኣ'ዮም
ነብይ መሓመድ صلى الله عليه وسلم ንኩፋር ቁሬሽ (ላኢላሃ
ኢለላህ) በሉ ምስ በልዎም፡

(أَجْعَلُ الْآلِهَةَ إِلَهًا وَاحِدًا إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عَجَابٌ) (٥) ص

ትርጉሙ

(ነዞም ኩሎም ኣማልኸቲ ገዲፉ ሓደ
ኣምላኽ ገይርዎ፡ እዚኻ ዝገርም ነገር'ዩ) ዝበሉ ።
ከምኡውን ህዝቢ ናይ ነብይ ሁድ ንነብይ ሁድ፡

(أَجِئْنَا لِنُعْبُدَ اللَّهَ وَحْدَهُ وَنَدْرَ مَا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا) الاعراف

ትርጉሙ

(ነቲ ኣቦታትና ዝግዝእዎ ዝነበሩ ክንገድፎ
ንኣላህ ጥራይ ክንግዛእ ዲኻ ትእዘዘና ዘለኻ ?)
ኢሎሞ።

ንሱ ዝጸወዖም ናብ (ላኢላሃ ኢለላህ) እዩ ነይሩ፡
እምበኣር እቲ ቁኑዕ ትርጉም ናይ ላኢላሃ ኢለላህ

እዚ 'ዩ። ንረቢ ክትግዛእ ንብጀክኡ ክትገድፍ፣ ብጣኦት ክትክሕድ፣ ብኣላህ ክትኣምን ማለት 'ዩ። እዛ ክብርቲ ቃል እዚኣ ሓቑፋቶ ትርከብ እምበኣር፡ ብጀካ ሓደ ኣላህ፡ዝኣይ(መላኻይ) ከምዘዮሎ፡ ከምኡውን ብጀክኡ ንኻልእ ከተምልኽ ናይ ጌጋታት ጌጋ ምኻኑን ንኻልኣት መግዛእቲ ከተረጋግ ጸሎም ናይ ዓመጻት ዓመጽ እዩ። ከምቲ ኣምልኾት ንብጀክኡ ዘይግባእ፡ ንኻልእ መግዛእቲ (ዒባዳ) ኣይግባእን እዩ። ስለዚ እዛ ቃል ሓቑፋቶ ትርከብ ንብጀክኡ ኣምልኾት ምንጻግን ነቲ ሽርካ ዘይብሉ ንብይኑ ሓደ ኣምልኾት ከም ዝግበእ ምርግጋጽ እዩ። እዚ 'ምባኣር ሓደ ዝኣይ ንብይኑ ንኸትሕዝ ዮገድደካ፣ ብጀካ ንዕኡ ንኻልእ ምስኡ ክትግዛእ ይውግዝ ።

ስለዚ ብጠቅላላ ዒባዳ ዘበለ ኣብቲ ኣምልኾት ናይ ረቢ ዝኣቱ ኮይኑ፡ ናይዚ መበገሲኡ ኸኣ ልቢ ንኣላህ ብፍትወትን ብትሕትናን ምስ ተምልኽ ናብቲ ንብይኑ ሓደ ሽርካ ዘይብሉ ስለ ተምርሕ፡ ናይ ግድን ኣብ ዒብዳ ከም ዱዓ፣ ፍርሒ፣ ምፍታወ፣ ምዉካል፣ ምምላስ ምንሳሕ ቁርባን ምምጽባዕ ገጽካ ኣብ መሬት ምምባር ኮታ ብሓፈሻ ዒባዳ ዘብኡ ናብቲ ንብይኑ ሓደ ሽርካ ዘይብሉ ክትግብር ናይ ግድን ይኸውን።

ካብቲ ብጀካ ንረቢ ንኻልእ ዘይግባእ ዒባዳ ናብ ካልእ ዝፈጸሞ ግን ወላኪ (ላኪላሃ ኢላላህ) እንተበለ ሙሽሪክ እዩ። ምኽንያቱ በቲ ንሳ ትእዝዞ ተውሒድን ፍጹምነትን ስለ ዘይተመርሐ።

(ኢላህ)ንዝብል ትርጉም ዑለማእ ዝበልዎ:

ኢብኒ ዓባስ (ረዲዮላሁ ዓንሁ) ከምዚ ይብሉ፡ (ኢላህ ኣብ ልዕሊ ኩሎም ፍጡራቱ ንሱ በዓል ኣምልኮት ከምኡውን ገዛኣይ እዩ።

ኣልወዚር ኣቡ ኣልሙንዚር ኣብ ኣልኢፍሳሕ ዝተባህለ መጽሓፍም ከምዚ ይብሉ፡

ብጀካ ሓደ ኢላህ ብሓቂ መግዛእቲ ዝግብእ የልቦን ኢሉ ዝምስክር፡ ብጀካ ንሓደ ኢላህ ብሓቂ መግዛእቲ ዝግብእ ከምዘየሎ ኣፍልጦ ንኸህልዎ ይግደድ ከምቲ ረቢ ኣብ ቁርኣን ዝበሉ፡

(فاعلم أنه لا إله إلا الله (١١))

እቲ ብቃሉ ዝብላ ብኣኣ መስካሪ ክኸውን ኣለዎ፡ እቲ ብሓቂ ዝምስክር ከኣ በቲ ዝምስክሮ ዘሎ ኣፍልጦ እንተዘይሃሊዎ ከምቲ ብኣፍልጦ ዝምስክር ክምጽእ ከምዘይክእል ረቢ ኣብ ቁርኣን ገሊጽዎ'ዩ፡

(إِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِلَّهِ رَبِّي اعْبُدْ وَاللَّهُ يَجْعَلُ الْوَسْوَءَ الْفَاسِقِينَ إِذْ يُلْقُونَ السَّمْعَانَ الْفُتُورَ فِي أَسْمَاعِهِمْ لِيَسْمَعُوا قَوْلَ اللَّهِ وَكُلُّ الْفَاسِقِينَ إِذْ يَسْمَعُونَ قَوْلَ اللَّهِ يَخْتَشِعُونَ رَبَّهُمْ خَوَافًا وَهُمْ يَقْتُلُونَ (١١)) الزخرف

በዚ ነገር እንተ ኣረጋጊጽካ ክትፈልጦ ዝግብኣካ እንተሃለወ ኩሉ ኣብዛ ዓለም ዘሎ ምልክት ናይ ፍጡርነት ዘለዎ፡ መላኻይ(ዲባዳ ዝግብእ) ክኸውን ኣይክእልን'ዩ። እንድሕር ደኣ ብጀካ ሓደ ኢላህ

ካልእ ብሓቂ መግዛእቲ ዝግብኦ የልቦን ኢልካ መስኪርካ ኣብቲ ትብሎ ዘለኻ ብጀክኡ ዒባዳ ዝግብኦ ከምዘየሎ ሓዚሉ ዝርከብ ቃል'ዩ፡ በቲ ዝኣተኻዮ ቃል ድማ ንበይኑ ንኸትግዘኦ ትግደድ። እምበኣር ብሓፈሻ ክትፈልጦ ዝግብኣካ እዛ ቃል እዚኣ ብጣኦት ንኸትክሕድ ንኣላህ ንኸትኣምን ሓዚላ ትርከብ ። ንኹሉ ኣምልኾት ምስ ነጸግካ ናይ ኣላህ ጥራይ ምስ ኣረጋገጽካ ካብቶም ንጣኦት ዝኸሓዱ ብረቢ ዝኣመኑ ኮይንካ'ለኻ ማለት እዩ።

ኣቡ ዓብዱላህ ኣልቁርጡቢ ዝተባህሉ ኣብ መጽሓፎም ተፍሲር ናይ ቁርኣን ፡ (ላኢላሃ ኢለላህ) ማለት መግዛእቲ ዝግብኦ ብጀክኡ የለን ማለት'ዩ ይብሉ።

ዘመኸሸሪ ዝተባህሉ (ኢላህ) ክበሃል ከሎ መሰርቱ መጻዊዒ ናይ ነገር እዩ ከምዚ ሰብኣይ፡ ፈረስ ዝበሃል ናይ ሓባር ሽም'ዩ። ከምኡውን (ኢላህ) ብሓቂ ወይ ብሓሶት ንተምልኾ ዝበሃል ሽም'ዩ፡ ኮይኑ ግን ኣብቲ ብሓቂ ዝግዛእ ተጠቅሊሉ ተሪፋ፡ ይብሉ ።

ኢብኒ ተይሚያ ዝተባህሉ፡ዓብይ ዓሊም ከምዚ ይብሉ፡

ኢላህ ዝበሃል፡ ትግዘኦ ትምእዘዞ ዝኾነ'ዩ፡ ከምኡውን (ላኢላሃ ኢለላህ) ምባል፡ ኣላህ ኣብ ኣምልኾት ንብሕቱ ምኻኑ ምርግጋጽ እዩ። ዝኣይ ክበሃል ከሎ ሙሉእ ፍልጠት፣ ክእለት፣ ርህራሄ፣ ሒክማ፣ ጠቅሊሉ ይርከብ፡ ከምኡውን ንባሮቱ ሰናይ ዝገብረሎም ኢልካ ምርግጋጽ'ዩ፡ ኢላህ ክበሃል ከሎ ልብታት ዘምልኸኦ'ዩ፡ እቲ መላሺ ድማ ንሱ'ዩ

መግዛእቲ ዝግብኡ.... መግ ዛእቲ ንክትግዘኡ ዝግብኡ ኸኡ ቦቲ ንሱ መግለጺ ተገሊጽዎ ዘሎ ንክትፈትዎ ዘገድደካን ናይ ብሓቂ ፍቱዉ ዝላዓለ ትሕትና ንዕኡ ዝግብኡ ዝኾነ እዩ።

ኢብራ-ልቀይም ዝተባህሉ ዓሊምውን ከምዚ ይብሉ፦

(ኢላህ) ዝበሃል ልብታት ብግርምኡን ብምፍታውን ዘምልኾኦ ናብኡ ዝምለሰኦን ንክብረቲን ንዕብዮቲን ብምዕባይ ብትሕትናን ብፍርህን ብምትስፋውን ብምጽጋዕን ዘምልኾኦ እዩ።

ኢብራ ረጀብ ዝተባህሉ ዓሊም'ውን ከምዚ ይብሉ፦

(ኢላህ) ዝበሃል እቲ ንግርምኡን ሃይብኡን ኢልካ እትምእዘዘ ዘይትብድሎ ብምፍታውን ብምፍራሕን ተስፋ ብምግባር ናብኡ ብምጽጋዕን ንዕኡ እትሓቶን እትጽዎዎን ዝኾነ እዩ። እዚ ብሙሉኡ ብጀካ ንላህ ንካልእ ኣይግባእን'ዩ እንተዳኣ ንዝኾነ ፍጡር ኣብዚ ናይ ብሕቲ ናይ ኣላህ ዝኾነ ጉዳይ ኣሻሪኽካዮ ነት ላኢላሃ ኢላህ ዝበልካዮ ቃል ዝጻረር እዩ። ኣብ ተዊሕድካ'ውን ጉድለት ኮይኑ ንፍጡር ተገዢካ ማለት'ዩ። እዚ ኸኡ ካብቲ ሓደ ካብ ጨናፍር ናይ ሽርኪ እዩ።

ኣልቡቃዒ ዝተባህሉ ከምዚ ይብሉ፦ (ላኢላሃ ኢላህ) ማለት ብሓቂ መግዛእቲ ዝግብኡ የልቦን ብጀካ'ቲ ክቡር ዓቢይ ዝኾነ ኢልካ፡ ካልኣት ብሓቂ መግዛእቲ ዝግብኡም ከምዘየለው ኣትሪርካ ምንጻግ እዩ። ከምዚ ዝበለ ፍልጠት ከኣ እቲ ዝበለጸ ዚክሪ ኮይኑ ካብቲ ጸገማት ናይ ቂያማ ዘድሕን

እተን ክልተ ምስክርነትን ትርጉመንን ነፍሰወከፈን ዝሓተኦ ግዴታን

ብ-ሸኽ
ዓብዱላህ ቢን ዓብዱራሕማን ኣል-ጂብሪን

ትርጉም
ብ-ሳልሕ ሰዒድ

الشهادتان معناهما وما تستلزمه كل منهما

اللغة التجريدية (إبتريا)

تأليف

فضيلة الشيخ عبد الله بن عبد الرحمن بن جبرين

ترجمة

صالح سعيد عمر

ከምኡ እንተዝኸዉን ምስ ረሱል صلى الله عليه وسلم ዝኸበረ ምስሕሓብ ኣይምተረኸበን እኳይኣ ናብ ጻዊዒቶም ኣኸቢሮምን ተቀላጢፎምን ምተቀብልዎም ኔሮም። (ላኢላሃ ኢላላህ) በሉ ክብልዎም ከለዉ ብኸምዚ ዝስዕብ ትርጉም ማለት (ብጀካ ሓደ ኣላህ ሓዲሽ ዝኾነ ነገር ክፈጥር ዝኸእል የለን) ዝብል ነይሩ እንተዝኸዉን ሕራይ ሰሚዕናዮ ተቀቢልናዮ ኣለና ምበሉ ኔይሮም፡ ምኽንያቱ ረቢ ፈጣሪ ምኻኑ ይፈልጡ ኔይሮም ኢዮም። ከምቲ ረቢ ኣብ ቁርኣን ዝበሉ፦

(وَلَيْنَ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولَنَّ اللَّهُ) الزخرفة

ከምኡውን ረቢ ከምዚ ይብል፦

(وَلَيْنَ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولَنَّ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ (١)) الزخرفة

ካልእ ነዚ ዝመስል ዓንቀጻት ናይ ቁርኣን'ውን ኣሎ ግን እቶም ህዝቢ (ላኢላሃ ኢላላህ) ንምባል ዝኣበዩ ቋንቋ ዓረብ ኣጸቢቆም ስለ ዝፈልጡ እዛ (ላኢላሃ ኢላላህ) ንምዉታትን ንጣኦትን ምልማን ኮነ፡ ከምኡውን ብጀካ ካብ ረቢ ካብ ካልእ ዋሕስ ምሕታትን ንኻልእ ምምላኽ ካብ ስሩ ከምተብርስ ይፈልጡ ኔይሮም'ዮም።

ስለዚ ከኣ ከምዚ ይብሉ ኔይሮም፡

(مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَى) الزمر

ከምኡውን

(هَؤُلَاءِ شَفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ) يونس

ከምኡውን

(أَجْعَلِ الْآلِهَةَ إِلَهًا وَاحِدًا إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عَجَابٌ) ص

ኣቡ ጃህል ከምኡውን ርእሲ ናይ ኩፍሪ ዝነበሩ ቁሬሽን ካልኣትን ንትርጉም ላኪላህ ኢላላህ ካብዞም ንቀብሪ ዝግዝኡ ንላዕሊ ይፈልጥዎ ኔይሮም። ረቢ ከምዚ ይብል፡

(إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ(۳۵) وَيَقُولُونَ
أَيْنَا لَتَأْرِكُوا آلِهَتِنَا لِشَاعِرٍ مَجْنُونٍ(۳۶) الصافات

እዛ (ላኪላህ ኢላላህ) ምባል ዝኾነ ዒባዳ ንብጀካ ረቢ ገዲፍካ ዝግበር ንክትገድፍ ከምትእዘዝ ከምኡውን ንኣላህ ንበይኑ ጌርካ ንክትግዝኦ ከምተጠቓልል ይፈልጡ ኔይሮምዮም።

ከምኡውን ንቀብሪ ዝግዝኡ ፡ እንተዳኣ ዱዓን ዒባዳን ንረቢ ብፍላይ ክገብርዎ ሓቲትካዮም ነዞም ንጉዳይና ንክፍጽሙ ዋሕስና ዝኾኑ ክንገድፍ ? ይብሉ፡ ኮይኑ ግን እቲ ንዕኡም ምግዳፍ ናብ ረቢ ጥራይ ፍጹም ምዃን እሱ'ዩ እቲ ሓቂ ክትብሉም ይከኣል።

الصافات (بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَّقَ الْمُرْسَلِينَ (٣٧))

ላኢላሃ ኢለላህ ምንጻግን ምርግጋጽን ሒዛ ትርከብ:- አምልኾት ብጀካ ንኣላህ ትነጽግ፤ ብጀካ ኣላህ ክበሃል ከሎ ይትረፍ'ዶ ካልእ: ከም መላኢካን ነቢያትን ዝኣመሰሉ እንተኾኑ'ውን ኢላህ ኣይኮኑን:: ከምኡውን ዝኾነ ዓይነት ካብ ዒባዳ ኣይግበአምን እዩ: አምልኾት ኸኣ ንኣላህ ንበይኑ ምኽኑ ተረጋግጽ:: እዚ ማለት ድማ ሓደ ባርያ ንብጀክኡ ንኻልእ ከምልኽ የብሉን: ወላኪ ትንኣስ ናብ ምምላኽ ገጹ ከምርሕ የብሉን: ከምኡ'ውን ካብዝኾነ ናይ ዒባዳ ነገር ከም ዱዓ፣ ቁርባን፣ መጽባዓ ዝኣመሰለ ናብ ካልእ ብልቡ ክንጥልጠል የብሉን::

ብሓፈሽኡ እምበኣር ብጀካ ንኣላህ ንኻልእ ከምልኽ የብሉን ማለት ብጀካ ንሓደ ኣላህ ንኻልእ ክግዛእ የብሉን ማለት እዩ ::

ነዛ ቃል እዚኣ ንትርጉማ ፈሊጡ ብቃሉ ዝበላ : በቲ ንሳ ትእዝዞ ድማ ዝሰርሐ: ንሽርኪ ዝነጸገ: ንናይ ኣላህ ተውሒድን በቲ ሒዛቶ ዘላን ብተሪር እምነት ዘረጋገጸን ዝተግበረን: እዚ'ዩ እቲ ናይ ብሓቂ ሙስሊም ዝበሃል::

እንተዳኣ ናይ ዉሽጣዊ እምነት ዘይብሉ ብግ ዳሙ ጥራይ ዝትግብር ኮይኑ እዚ ሙናፊቅ እዩ::

ከምኡውን በቲ ንትእዛዛ ዝጸረር ሽርኪ እንተሰሪሑ ኸኣ ወላኪ ብኣፉ እንተበላ ካፍር እዩ:: ንሙናፊቕን ከኣ እንተተዓዚብኩም ብግዳሞም

ይሰርሱ'ዮም ኮይኑ ግን አብቲ ዝባኣሰ ክፍሊ ናይ ጃሃንም ከአ'ዩ ሰፈሮም።

የሁድ ከአ አብቲ ሽርክን ኩፍርን እንከለዉ ይብልዎ'ዮም ግን አይጠቀመቶምን ።

ከምኡውን ካብ እስልምና እንደገና ኪሒዱ ካብቲ ንሳ ትእዘዞን ናታ ጉቡእን ዝወጸ፡ ወላ ሚእቲ ሺሕ ጊዜ እንተበላ አይትጠቅሞን እያ።

ከምኡውን ካብቲ ዲባዳ ናይ ረቢ ንኻልእ ዝፈጸመ (ዘተግበረ) ከም ንቀብሪ፡ ንጣኦት ዝግዛእ ወላ'ኪ ብኣፉ እንተበላ እይትጠቅሞን እያ፡ አብቲ ቃል ናይ ነብይ صلى الله عليه وسلم ብዛዕባ ብልጸታ ዝተዛረብዎ ሓዲሰ'ውን እቲዉ አይኮነን።

ነብይ'ውን አብ ዘረበኦም ክገልጹ ከለዉ (وحدده لاشريك له) ንበይኑ ሽርካ ዘይብሉ ዝበለ ክብሉ እንከለዉ ሓደ ሓበሬታ እዩ፡ ምኽንያቱ ከም የሁድ፡ ሙናፊቕ፡ ንቀብሪ ዝግዛእ፡ ሙሽሪክ እንከሎ ብኣፉ ንኸብላ ይኸእል'ዩ፡ እንተኾነ ግን ነብይ صلى الله عليه وسلم ንህዝቦም ናብ ላኪላሃ ኢላላህ ጻዊዒት ዝገብርዎ ብኣፎም ንኸብልዎ ጥራይ ኮይኑ ይመስሎም፡ እዚ ከአ እቲ ዝጻበዩ ድንቁርና እዩ፡ ምኽንያቱ ነብይ صلى الله عليه وسلم ጻዊዒት ዝገብሩሎም ብኣፎም ንኸብልዎን በቲ ትርጉማ ክሰርሱን ብጀካ ንረቢ ንኻልእ ዲባዳ ዝግበር ክገድፉን እዩ ኔሩ። ስለዚ'ዮም ከአ እቶም ሙሽሪኪን ከምዚ ዝበሉ።

(أَيْنًا لَتَارْكُوا إِلَهَتِنَا لِشَاعِرِ مَجْنُونٍ(٣٦)) الصافات

ከምኡውን (أَجَعَلَ الْإِلَهَةَ إِلَهًا وَاحِدًا) ዝበሉ።

ስለዚ 'ዮም'ምበኣር ብኣፎም ንክብልዎ ዝኣበዩ 'ምበር ብቃሎም ንዓኣ ኢሎም ኣብቲ ዝነበርዎ ዲባዳ ናይ ጣኦት ዑዛ፣ መናት፣ እንተዝቅጽሉ ሙስሊምን ኣይምኾኑን ኔይሮም፡ ነቲ ሽርካ ዘይብሉ ኣላህ ክሳብ ዝግዝኡን ካብ ሽርክን ንጣኦት መግዛእትን ክሳብ ዝገድፉን ድማ ነብይ ምተዋግእዎ ኔይሮም።

እዚ ኸኣ እቲ ፍሉጥ ዝኾነ ናይ ኪታብን ሱናን ኩሎም ዑለማእን ዝተሰማምዕሉ ሓቂ እዩ።

እቶም ንቀብሪ ዝግዝኡ ግን ትርጉም ናይዛ ቃል ኣይፈለጥዎን ኣለው ። ከምኡውን እቲ ንጹግ ዝኾነ ኣምልኾት ብጀካ እቲ ነቲ ሽርካ ዘይብሉ ረቢ ዝተረጋገጸ ኣይፈለጥዎን ኣለው። እኳ'ደኣ ካብ ትርጉማ ሓንቲ ዝፈልጥዎ የብሎምን እንትርፊ እቲ ኣማናይን ዘይኣማናይን ዝፈልጦ ኮታ ኩሎም ፍጡራት ዘረጋገጽዎ፡ ብጀኩኡ ሓድሽ ምህዞ ንምፍጣር ዝኸእል የለን ወይ ከኣ ንሱ ካብ ፍጡራት ዘይደሊ ፍጡራት ካብኡ ዝደልዩ ዝብል ትርጉም ዝህብዎ እዩ። እዚውን ሓደ ካብቲ ግ ዴታታት ናይ ኣምልኾት ምኻኑ ሓቂ እዩ። እንተኾነ ግን እቲ ካብ ትርጉም ናይ ላኪላሃ ኢላላህ ዝድለ ንሱ ጥራይ ኣይኮነን እዚ ከምዚ ዝበለ ትርጉም መለክዒ ናይ እምነት ኔይሩ እንተዝኸዉን ኩፋር በዚ ነገር ይፈልጡን የረጋግጹን ኔይሮም 'ዮም፡ ነቶም ዘምልኸዎም ዝነበሩውን እዚ

ነገር አብኣቶም አሎ አይበሉን'ዮም ኔይሮም። እኳደአ አብ ቅድሚ ረቢ ዝደኸዩን ንጉዳዮም ካብ ረቢ ዝደልዩን ምኻኖም ይፈልጡ ኔይሮም'ዮም ፡ ግን ንዕሎም ዝግዝእዎም ዝነበሩ ምኽንያት፡ ምእንቲ ሞንጎኛን ዋሕስን ኮይኖም ንዝደለይዎ ካብ ረቢ ክረኽቡን ጉዳዮም ንኸዕወት ብምባል እምበር ዘምዑት፣ ዘሕዉይ፣ ሽሻይ ዝልግስ፣ ዝፈጥር፣ ንዝኾነ ነገር ዝወገን፣ ሽርካ ዘይብሉ ረቢ ጥራይ ምኻኑ ይፈልጡ ኔይሮም'ዮም።

ስለዚ ሽኣ'ዮም ትርጉም ናይ ላኪላሃ ኢለላህ ስለ ዝፈለጥዎ ብመልሓሶም ክብልዎን አብ ተግባር ከተግብርዎን ዝኣበዩ፡ እቲ ብ توحيد الربوبية (ዋንነት ናይ ረቢ) ዝኣምንዎ ዝነበሩ አብ አምልኾት ሽርኪ እናገበሩ አይጠቀሞምን።

ከምቲ ረቢ አብ ቁርኣን ዝበሎ፡

(وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا وَهُمْ مُشْرِكُونَ (١٠٦)) يوسف

እቶም ንቀብሪ ዝግዝኡ ከኣ ብመልሓሶም ወላኪ እንተበልዎ ትርጉማ ግን አይፈለጥዎን፡ ነቲ ቅኑዕ ትርጉማ ንኸምጽኡ ድማ አይከኣሉን፡ ስለዚ ሽኣ ከም የሁድ ብመልሓሶም ዝብልዎ ብኣኣ ዘይሰርሑ ኮይኖም አለው።

ገለ ካብኣቶም ከኣ ብኣፎም ይብልዎ ንብጀካ ረቢ ከኣ ብምፍታዉን ብዕብዮትን ብኸብረትን የምልኹ፡ ከምኡውን ንብጀካ ረቢ ይፈርሑ፣ ይትስፈው፣ ይዉከሉ፣ አብ ግዜ ጸበባ ይልምንዎም

ዝተፈላለዩ ዲባዳታት ካላ ይፍጽሙ እቲ መበገሲኡ ሽኦ፡ ልቦም ብኣምልኾት ንብጀካ ረቢ ስለ ዝመልኦ ፡ ካብቶም ቀዳሞት ዝነበሩ ሙሽሪኪን ዝፈጸምዎ ሽርኪ ካብኦም ንላዕሊ ይፍጽሙ።

ስለዚ ሽኦ ካብኣቶም ብሓሶት ይኹን ብሓቂ ብረቢ ማሓል እንተኢልካዮ ይምሕለልካ፡ ብሸኽ እኮለ ማሓለለይ እንተበልካዮ ግን ብሓሶት እንተኾይኑ ፈጺሙ ኣይምሕለልካን'ዩ፡ ንምንታይ እሞ እቲ ኣብ ትሕቲ ሓመድ ተደፊኑ ዘሎ ኣብ ልቡ ካብ ረቢ ንላዕሊ ስለ ዘዕበዮ እዩ። እቶም ቀዳሞት ዝነበሩ ሙሽሪክን ግን ከምዚ ኣይነበሩን፡ እኳ ደኣ ንዝምሕልዎ ጉዳይ ከትርርዎ እንተደልዮም ብሓደ ረቢ ኢዮም ዝምሕሉ ዝነበሩ ብዛዕባዚ 'ዉን ኣብ ኪታብ ናይ ቡኻሪ ተዘኪሩ ኣሎ።

ካብቶም ንቀብሪ ዝግዝኡ'ውን ነቲ ዝግዝእዎ ቀብሪ ምልማንን ሓገዝ ምሕታት ካብቲ ኣብ መስጊድ ካብ ረቢ ትሓቶ ሓገዝ ዝበለጸ ጥቅምን ዓወትን ዘለዎ ገይሮም ይርኢዎ። እዚ ከኣ ባዕላቶም ዝብልዎን ዘዘንትውዎን እዩ።

እዚ ዓይነት ሽርኪ እቶም ቀዳሞት ዝነበሩ ሙሽሪክን ዘይፈጸምዎ ሽርኪ እዩ። ንምንታይ እሞ እቶም ቀዳሞት ዝነበሩ ሙሽሪክን ኣብ ጊዜ ጸበበኦም ናብ ረቢ ጥራይ ኢዮም ዝልምኑ ኔሮም፡ እዞም ናይ ዘመና ግን ኣብ ግዜ ጸበባን ሽግርን ናብቶም ኣብ ቀብሪ ተደፊናም ዘለዉ ንሽግሮም ክቅንጥጥሎም ኣብ ባሕሪ ኮነ ኣብ መሬት፡ ኣብ ጉዕዞ ናይ መገሻ ኮነ ኣብ ምምላስ ነቶም

ዘምልኸዎም እዮም ዝጽወዑ። እዚ ኸኣ እዮም ቀዳሞት ዝከበሩ ሙሽሪክን ዘይፈጸምዎ ተግባር እዩ።

ረቢ ብዛዕባ ናይቶም ቀዳሞት ሙሽሪክን ከምዚ ይብል፡

(فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفَلَكِ دَعَوْا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ) العنكبوت
ከምኡውን ፡

(ثُمَّ إِذَا مَسَّكُمْ الضُّرُّ فَإِلَيْهِ تَجَاوَرُونَ) (٥٣) ثُمَّ إِذَا كَشَفَ الضُّرُّ عَنْكُمْ إِذَا قَرِيقٌ مِنْكُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ (٥٤) النمل

ካብኣቶም ዝበዘሉ መሳጊድ ጥራይ ገዲፎም ንመቃብር ኣማዕቢሎም፡ ኣብኡ ምስበጽሉ እቲ ዘርኢዎ ትሕትናን ምምብርካኸን እናበኸዩ ዱዓ ዝገብርዎን ዘንበም ክቁፋሩሎምን ካብ ዘለውዎ ጸገም ከፍኩሱሎም ካብ ሓዊ ከድሕንዎም ካብ ጠቅላላ ዘንበም ከጽሪይዎም ዝልምንዎም ዓይነት ለመና ኣብ ናይ ለይቲ ሰላት ይኹን ኣብ ሰላት ኣልጀማዓ ከምኡውን ኣብ ድሕሪ ሰላት ኣብ መሳጊድ ከምኡ ዓይነት ክፍጽሙ ኣይርከቡን እዮም።

ከምዚ ዓይነት ተግባር እናፈጸሙ (ላኢላሃ ኢለላህ) ብኣፎም ምባል ትጠቅሞም'ያ ዝብል ይትረፍ'ዶ ዓሊም ዓቃል ሰብ'ውን ኣይብሎን'ዩ። እዚኣቶም ብኣፎም ንላኢላህ ኢለላህ ኢሎማ ብእምነቶምን ተግባርምን ካኣ ተጻሪሮማ'ዮም።

ዝኾነ ሙሽሪክ'ውን ብኣፋ ላኢላሃ ኢላህ
 እንተበለ ከምኡውን ነብይ ሙሓመድ ናይ ረቢ
 ሉኡኽ እዩ ብምባል'ውን እንተመስከረ ንትርጉም
 ናይ ኢላህ ኮነ ንትርጉም ሙሓመድ ረሱሉላህ
 ዘይፈልጥ እንተኾይኑ እንተሰገደ፣ እንተጸመ፣
 እንተሓጀጀ፣ ሓንቲ ዝፈልጦ ነገር ዘይብሉ ደቂ
 ሰባት ክገብሩ ሪኡ ጥራይ ደድሕሪኦም እንተሰርሐ
 ዝኾነ ሽርኪ'ውን እንተዘይገበረ፡ እዚ ገና ኣብ
 እስልምና ከምዘይኣተወ፡ ዝጠራጠር ሰብ የለን ።
 እዚ ፈትዋ ኸኣ ኣብ መበል II ክፍለ ዘመን
 ፍቆሃእ(ሰብ ፊቅሂ) ኣብ ምዕራብ ዝነበሩ ኣብ
 መጽሓፍ(ዱረር ኣሰሚን ፊ ሸርሕ ኣልሙርሺድ
 ኣልሙዒን) ዝተባህለ ናይ ማሊክያ መጽሓፍ ከምዚ
 ዓይነት ሰብ ምስ ዘከሩ እዚ ዓይነት ፈትዋ(መልሲ)
 ሂቦም ኣለው፡ እዚ ከኣ ናይ ብሓቂ ብሩህ ዝኾነ
 ኣብ ሞንጎ ክልተ ዘዩካትዕ ሓቂ እዩ።

እምበኣር ንቀብሪ ዝግዝኡ ካብዚ ዝገደዱ
 ምኺኖም ዘጠራጥር ኣይኮነን ንምንታይ'ዎ ኣብ
 ኣምልኾት ንብጀካ ረቢ ንዝተፈላለዩ ስለ ዘምልኹ
 እዩ።

እምበኣር ትርጉም ናይ ኢላህ ከምኡውን
 ኢላሂያ እንታይ ምኺኑ ተገሊጹልና ኣሎ ግን ናይ
 ኢላህ ንዝብል ትርጉም፡ ሓዲሽ ነገር ንምፍጣር
 ክእለት ዘለዎ ማለት እዩ ንዝብል ወይ ከኣ ካልእ
 ትርጉም ንዝህብ ሰብ እንታይ እዩ መልሱ?

ናይዚ መልሱ ብኸልተ ሸነኽ እዩ ፡

- 1ይ- እዚ ዓይነት ትርጉም ቢድዓ(ፈጠራ)
- ዳኣዩ'ምበር ቅድሚ ሕጂ ከምኡ ኢሉ ዝተርጎመ

ካብ ዑለማእ ይኹን ፈላጣት ናይ ቋንቋ
የለን፤ ናይ ዑለማእን ፈላጣት ናይ ቋንቋን
ዝተርጎሙዎ ኸኣ እቲ ዝበልናዮ እዩ። ስለዚ እዚ
አባሃህላ ጌጋ እዩ ።

2ይ-ከም ቅኑዕ ጌይርና ክንቅበሎ እንተኾይና ከኣ
ካብቲ ሓደ ኢላህ ንክንብሎ ሓድሽ ነገር
ንምፍጣር ክእለት ክህልዎ ስለ ዘለዎ ነዚ ዘይክእል
እንተኾይኑ ወላ ኢላህ እንተተባህለ ናይ ብሓቂ
ኢላህ አይኮነን ። ነዚ ከምዚ ኢሉ ዝአምን ግን
አኺልዎ ኣብ እስልምና ኣትዩ፡ እቲ ዝድለ ነገር
በጺሑ'ዩ መፍትሕ ናይ ጀና ረኺቡ'ዩ ዝበሃሎ
አይኮነን ከምኡ ዝብል ከኣ አይርከብን፡ ምክንያቱ
ከምኡ እንተ ኢልካ በቲ ኣበህላኻ ኩፋር ናይ
ዓረብ ዝነበሩ ኣስላም'ዮም ክትብል ክትግደድ
ኢኻ። ኮይኑ ግን ከምኡ ዝብሉ ዳሕረዎት ኣለው
እዚ ግን ጌገኛን መርትዖ ናይ ቁርኣን ሱናን፤
ዓቅልን ዘይቅበሎ ኢዩ።

ምዕራፍ ኣርባዕተ

ትርጉም ናይ ሻሃደቱ ኣና ሙሐመድ ረሱሉላህ

ክልቲኤን ሻሃደታን (ምስክርነት) ዝተቋረናን ሓንቲ ካብታ ሓንቲ ዘይፈላለያን ብሙኻኒን ንዕኡን ዝሓዘ ሰብ ናይ ግድን ንሳተን ዝሕብሮኡ ክፈልጥን ቦቲ ቅኑዕ ትርጉመን ክኣምንን ኣብ ጉዕዞ ናይ ሂወቱ ክትግብረንን ይግባእ።

እምበኣር ላኢላሃ ኢላላህ ክትብል ከለኻ ብኣፍካ ጥራይ ክትብላ ከምዘይኮነ ስለ ዝፈለጥካ ከምኡውን እዛ ካልኣይቲ መጻምድታ፡ ናይ ግድን ብኣኣ ክትኣምንን ቦቲ ናታ ትርጉምን ግዴታን ክትጓዓዝ እዩ ዘለካ።

ነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ሉኡኽ ካብ ረቢ ምኻኒኖም ጽኑዕ እምነት ክህልወካ፡ ረቢ ናይ ሸሪዓ ሉኡኽ ገይሩ ሓላፍነት ብምሃብ ናብ ህዝቢ ንኸብጽሑ ጸር ከምዘሰከሞም ከምኡውን ብሓፈሻ ህዝቢ ናይ ዓለም ንመልእኽቲ ተቀበልቲ ብመገዱ ተጓዓዘቲ ንኸኾኑ ግዴታ እዩ ።

ነቲ ዝመስከርካዮ ጉቡኡ ክትህቦ ከምኡውን ንኸጠቅመካ ሓጋዚ ዝኾነካ ነጥብታት ክትፈልጦ ዝግበኣካ፡

1ይ- ነብይ መሓመድ صلى الله عليه وسلم ነገ
መልእክቲ ሉቁስ ምኒኛኖም፡
ረቢ ከምዚ ይብል፡

(وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ) القصص

ከምኡውን

(اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ) الانعام

ከምኡውን

(وَإِنَّهُمْ عِنْدَنَا لَمِنَ الْمُصْطَفَيْنَ الْأَخْيَارِ) (٤٧) م

ከምኡውን ካልእ ነዚ ዝመስል ዓንቀጻት ናይ ቁርኣን ዝህበና መረዳእታ፡ ሉኡኻት ናይ ረቢ ካብ ደቂ ሰባት ኮይኖም፡ ረቢ ዝመረጸምን፡ ዙብለጸምን፡ ዘንጸሆምን፡ ንመልእክቲ ረቢ ዝስከሙ፡ ብቁዓት ናይ ሃይማኖትን ሸሪዓን፡ ኡሙናት ኣብ ሞንጎ ረብን ባሮትን እዮም።

ረቢ ብዛዕባ እቶም ገለ ህዝብታት ንልኡኻት ናይ ረቢ ኣሰውቲ ዝበልዎም ኣመልኪቱ ከምዚ ይብል፡

(إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلَنَا) ابراهيم

መልሲ ናይቶም ሉኡኻት ከምዚ ዚብል ነይሩ

(إِنْ نَحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَمُنُّ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ) ابراهيم

ካብ ሉኡኻት ናይ ረቢ ናይ መጨረሻታን ዝበለጹን ከኣ ነብዩና ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم እዮም፡ ከምኡውን እቶም ቅድሜኦም ዝነበሩ ዘይተዋህቦም፡ ካብኣቶም ረቢ ፍልይ ኣቢሉ ኣብሊጽዎም እዩ።

ከምኡውን ካብቶም ሉኡኻት ዝተመርጹን ካብኣቶም ተመሪጸም ናብ መላእ ደቂ ሰባትን ኣጋንንትን ሉኡኽ ክኾኑ በቂዎም።

ረቢ ኣብ ቁርኣኑ ከምዚ ይብል፡

(وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خَلْقٍ عَظِيمٍ (٤)) القله

ዓኢሻ ረዲዮላሁ ዓንሃ ከምዚ ይብላ ((ጣቡም ቁርኣን'ዩ ነይሩ)) እዚ ማለተን ከኣ እቲ ሰናይ ተግባራቶምን ጠባዮምን ኩሉ ዓቃል ዝምስክሮ ምስቲ ቁርኣን ዝብሎ ዝሳማማዕ እዩ ነይሩ።

መልእኽቲ ናይ ረቢ ከይወርዶም እንክሎውን ብእምነት፣ ሓቅነት፣ ቃል ዝኣተውዎ ዝፍጽሙ፣ ብጽፈቶምን ከምኡ ዝኣመሰለ ጽቡቅ ስነ ምግባራት ብምዝዉታርን ይፍለጡ ነይሮም። ኣብቶም ደቂ መካውን ብሓቀኛ ብእሙን'ዮም ዝፍለጡ ነይሮም።

ነብይ ምስ ኮኑዉን ብዓጸፌታ ናይዚ ጠባይ ብምዝዉታር ኣብ ኣካሎም ሰሪጹ'ዩ ።

እቲ ዝዓቦዩ ኣብኣም ዘንጸባርቅ ዝነበረ ድማ ልግሲ፣ ትዕግስቲ፣ ተጻዋርነት፣ ሰብኣውነት፣ ምስጋና፣ ፍትሒ፣ ፍጹምነት፣ ትሕትና፣ ትብዓት..... ካልእ

ነዚ ዝመስል ዘገርም ዝኾነ ኣብ መጻሕፍቲ ናይ ሂወት ታሪኽም ዝገልጹን ኣብ ናይ ታሪኽ መጻሕፍታትን ይርከቡ። ነዚ ብኡህ ሓቂ ከኣ ኣይፋል ዝብል፡ ብጀካ እቲ ብጭቡጥ ነገራት ዘይኣምን እንተዘይኮይኑ ነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم እዚ ሰናይ ተግባር መግለጺኦም ኮይኑ ፡ ካብ ጉድለታት ዝነጽሁን ካብ ንግርማ ዝቅንጥጡን ኢሰብኣዊ ጠባያትን ኣዚዮም ዝራሓቁ'ዮም ኔይሮም። ከምኡውን ካብ ተግባር ናይ ውርደትን ንዕቀትን ዘሰዕቡ ከም ምብቃቅ፡ ምህራፍ፡ ምዕማጽ፡ ምብዳል፡ ትዕቢት፡ ሓሶት፡ ፍርሂ፡ ስንፍና፡ ትህኪት፡ ቶንኮል፡ ስርቂ ዝኣመሰሉ ዝራሓቁ'ዮም ኔይሮም።

2ይ- ዘንቢ ካብ ምስራሕ ሕልው ምጂኖም ፡-

ብሙሉኡም ዑለማእ ዝተሰማምዕሉ፡ ነብያት ካብ ዓበይቲ ዘንብታት ሕሉዎት እዮም፡ ምኽንያቲ ምስቲ ነብያት ንኸኾኑ ዝተመረጹሉ ምኽንያት ስለ ዝጻረር፡ ከምኡውን ናብ ደቂ ሰባት፡ ናይ ረቢ ሉኡካት ንኸኾኑ ሓላፍነት ካብ ኣሰከሞም ናይ ግድን ከኣ ንህዝቦም ኣብነት ክኾኑ ኣለዎም። ንሳቶም'ውን ንደቂ ሰባት ካብ ዘንቢታትን ንኩፍሪ ዘምርሕን ካብ ትእዛዝ ናይ ረቢ ዘውጽእን ከጠንቅቆ ግዴተኣም'ዩ ስለዚ ካብቲ ተጠንቀቂ ዝብልዎ ዘለው ዘንብታት ኣብኡ እንተወዲቆም እቶም ጸላእቶም'ውን ንኸሰላበጥዎምን ነቲ ሒዞሞ ዝመጹ ሸሪዓ ከስተናእስዎ ስለ ዝኸእሉ እዚ'ውን ነቲ ናይ ረቢ ሒክማ(ጥቡብ) ስለ ዝጻረር ረቢ ቦቲ ናቲ ራሕማ(ርህራሄ) ኣብቲ ንትእዛዛቲ ዝጻረር

ንኸይወድቁ ሓሊይዎም'ዩ። ካብ ዘንቢ ንኸጠንቅቁን ዘንቢ ድማ ሕማቅን ንግዚኡ መታዓሻሸዊ ምኻኑን ንኸዘኻኸሩ ኣዚዘዎም'ዩ።

ከምኡውን ካብ ናይ ኣዱንያ ስምዒትን ድልዮትን ፡ ንኣኼራ ዘረስዕ ብምግዳፍ ኣብነት ከምዘኹኑ ገይርዎም'ዩ።

እንተኾነ ግን ካብ ገለ ኣንቢያእ ብናቶም ሓሳብ ደሓን መሲሉ ተራእይዎም ኣብ ናእሽቱ ዘንብታት ክወድቁ ይኸእሉ'ዮም እንተኾነ ግን ኣብ ከምዚ ዓይነት እንተወደቁ ኣብኡ ኣይቅጽሉን እዮም። እዚ ዓይነት ከኣ ካብ ደረጀኦም ዘትሕቶም ኣይኮነን ወላውን ነቲ ናይ ነብይነት ግርማ ዝጻረር ኣይኮነን፡ እዚ ዝሕብሮ ነገር እንተሃልዩ ደቂ ሰባት ምኻኖም ዝገልጽን ኣብ ዓልመልቀይቢ (ስዉር ነገራት) ኣፍልጦ ከምዘይብሉምን እዩ። ከምኡውን ካብ መግለጺታት الربوبية(ዋንነት ናይ ረቢ) ዘኾነ ክዋሃቦም ቅኑዕ ከምዘይኮነ ዝሕብር እዩ።

ዑለማእ ንቁርኣን ዝፍስሩ ብዛዕባ ገለ ካብ ዘንቢ፡ረቢ ዝዘከሮ ክጠቅሱ ከለው ከምዚ ይብሉ፡ ረቢ ከምዚ ይብል፡

(وَلَا تَطْرُدُ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْعَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ)
الأنعام

ከምኡውን

(وَإِنْ كَادُوا لِيَقْتُلُونَكَ عَنْ الَّذِي أُوْحَيْنَا إِلَيْكَ لِتَقْرِي عَلَيْنَا غَيْرَهُ وَإِذَا لَاتَخْذُوكَ خَلِيلًا ﴿٧٣﴾ وَلَوْ لَأَنَّ تَبَنَّاكَ لَقَدْ كِدْتُمْ تَرْكُنُ إِلَيْهِمْ شَيْئًا قَلِيلًا ﴿٧٤﴾) الإسراء

ካልእ ከምዚ ዝመስል ነገራት ዝተረኸቡ፡ ጥቅሚ ይህልዎ ይኸውን ብምባል ተተስፊዮም ዝገበርዎ ብናቶም ጸዕሪ ስለዝኾነ ረቢ ኸኣ ጥቅሚ ከምዘይርከቦ ስለ ዝፈልጥ ካብኡ ከልኪልዎም። ካብቲ ዓባይ ዘንብታት ምፍጻም ግን ረቢ ሓልይዎም፣ ዩ፡ ንምንታይ እሞ ነቲ ሉኡኽ ንኸኾኑ ዘምረጸም ምኽንያት ስለ ዝጻረር ከምኡውን ንሶም ካብቲ ንኩፍሪ ካብ ትእዛዝ ናይ ረቢ ምወጻእን ዘንቢ ምስራሕን ዘጠንቅቅዎ ዝነበሩ ዝጻረር ስለ ዝኾነ።

ብሙሉእም ዑለማእ፡ ቀዳሞትን ዳሕረዎትን ዝተረጋገጸ ነብይ ሙሓመድ صلى الله عليه وسلم ከምኡውን ቅድሜኦም ዝነበሩ ብሙሉእም ንብያት ንዋሕይ(መልእኽቲ ናይ ረቢ) ኣብ ምትሕልላፍ ዝኾነ ጉድለት ከምዘይርከቦምን ብረቢ ሕልዋት ምኺኖም ተረጋጊጹ እዩ። እኳ ደኣ ቅድሚ ነብይነት ምብጻሖም ካብ ሸርክን ጥልመትን ንዕኡ ዝኣመሰሰን ሓልይዎም እዩ።

ነብይ ሙሓመድ صلى الله عليه وسلم ባዕሎም ከምዚ ይብሉ፡ ((ኣዕራብ ኣብ ግዜ ድንቁርና ዝሰርሕዎ ዝነበሩ ተግባራት፡ ኣብቲ ግዜ፣ ኣነ ነቲ ናቶም ተግባር ንኸሰርሕ ሓሲቡዮ ኣይፈልጥን

..... ክሳብ እታ መፃልቲ ነብይ ገይሩ ዘኸበረኒ'ውን ንሕማቅ ስራሕ ሓሲቦ ኣይፈልጥን))::

ኢብኒ ኢስሓቅ ዝተባህሉውን ኣብ ናይ ታሪኽ ናይ ነብይ ሙሓመድ صلى الله عليه وسلم ዝገልጽ መጽሓፍም ዝከከርዎ፡

ነብይ ሙሓመድ صلى الله عليه وسلم ክሳብ ሰብኣይ ዝኾኑ ረቢ እናሓለወን እናተኸላኸለን ኣብ ናይ ድንቁርና እከይ ተግባራትን ጽያፍን ከይቀረቡ ከምዝሓልፉ ገይርዎም'ዩ እዚ ኸኣ ሉኡኽ ክኾኑን ኩብልጾምን ስለ ዝደለዎ'ዩ:: ኣብ ህዝቦም ክብረት ዘለዎም ብጠባዮም ዝተፈለጡ ጽቡቅ ጉርብትና ዘለዎም፣ ብጽቡቅ ምስ ደቂ ሰባት ዝራኸቡ፣ ዝላዓለ ጠባይ ዘለዎም፣ ኣብ ሕድሪ ዝተዋህቦም ኡሙንን ሓቀኛን፣ ካብ ሕማቅ ተግባራት ዝራሓቁ፣ ንሰብኣዊ ጠባያት ካብ ዝግህሱ ዝራሓቁ ኮይኖም ካብ ብንእሽቶኦም ካብ ናይ ድንቁርና ተግባራት ረቢ ስለ ዝሓለዎም ማዕረ ኣብ ህዝቦም ታኣማኒ ዝብል ቅጽል ስያመ ተዋሂብዎም ብኡኡ ይፍለጡ ኔይርም ይብሉ::

3ይ- መልእኽቶም ብጠቅላላ ናብ መላእ ዓለም ምኽኑ፡

ነብይ ሙሓመድ صلى الله عليه وسلم ካብ ካልኣት ሉኡኽት ንበይኖም ዝተዋህቦም ፍልይ ዘብሎም ነገራት ብዙሕ ኣሉ::

ነብይ ሙሓመድ صلى الله عليه وسلم ከምዚ ይብሉ፡

((أعطيت خمسا لم يعطهن قبلي، نصرت بالرعب مسيرة شهر، وجعلت لي الأرض مسجداً وطهوراً، أحتل لي الغنائم ولم تحل لأحد قبلي، وأعطيت الشفاعة، وكان النبي يبعث إلى قومه خاصة وبعثت إلى الناس كافة)) رواه البخاري ومسلم

ትርጉሙ

(ሐሙሽተ ነገራት ቅድመይ ዝነበሩ ዘይተጠሀንዎ ንዓይ ዝተወሃበኒ፡ ናብ ጸላእቲ መገዲ ወርሒ ክተርፈኒ ከሎ ራዕዲ ከምዝኣትዎም ተገይሩለይ፡ መሬት ብሙሉኣ መስገድን ጽርይትን ተገይሩለይ፡ ሰለባ ናይ ወግእ ሓላል ኮይኑለይ ብቅድመይ ዝነበሩ ንሓደ ኣይታሓለለሉን፡ ዋሕስ ኮይነ ኣብ የወ.መልቂያማ ንኸዋሓስ ተዋሂቡኒ፡ ዝኾነ ነብይ ናብ ሓደ ህዝቢ ጥራይ ይላኣኽ ነይሩ ኣነ ግን ናብ መላእ ደቂ ሰባት ተላኢኽ))።

ከምኡውን ነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ከምዚ ይብሉ፡

((بعثت إلى الأسود والأحمر))

(መልእኽተይ ናብ መላእ ደቂ ሰባት፡ ቀያሕትን ጸለምትን እይ)።

ስለዚ እምበኣር ደቂ ሰባት ብሙሉኡም ንነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ክኸተሉን ክእዘዙን ይግበኡም፡ መላእ ህዝቢ ናይ ዓለም ከኣ ኡመት ኣዳዕዎ ይበሃሉ።

ኣላህ ኣብ ቁርኣን ከምዚ ይብል፡

(وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا) سبأ

ከምኡውን

(قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا) الأعراف

መልእክቲ ናይ ቁርኣን ከኣ ንመላእ ደቂ ሰባት
እዩ ዝዛረብ፡ ከምቲ ረቢ ዝበሉ

(يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمْ) البقرة

ከምኡውን

(يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ الرَّسُولُ بِالْحَقِّ مِنْ رَبِّكُمْ فَآمِنُوا خَيْرًا
لَكُمْ) النساء

እዚ ዓንቀጻት ናይ ቁርኣን ዝሕብሮ ነብይ
ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ነቲ ሒዞም ዝመጹ
መልእክቲ፡ ደቂ ሰባት ብሙሉኡም ናቲ ተኸተልቲ
ኮይኖምን ከምእዘዘዎ ዮገድዶም።

ከምኡውን ከምቲ ፍሉጥ ነብይ ሙሐመድ
صلى الله عليه وسلم ከምቲ ናብ ደቂ ሰባት ዝተላኣኹም ናብ
ኣጋንንቲ'ውን ተላኢኹም'ዮም።

ረቢ'ውን ኣብ ቁርኣን ከምዚ ይብል፡

(وَإِذْ صَرَقْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِنَ الْجِنِّ يَسْتَمِعُونَ الْقُرْآنَ فَلَمَّا
حَضَرُوهُ قَالُوا أَنْصِتُوا فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ) (٢١)

الأعقاف

ከምኡውን

ከምዚ ይብል፡

(قُلْ أُوْحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا) (يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ) الجن

የሁድ ከምኡውን ክርስቲያን መልእክቲ ናይ ነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ብፍላይ ናብ ዓረብያ ይብሉ። እዚ ዝብልዎ ድማ ሓቅነት ናይ ነብይነቶም ምስ ኣረጋገጹ ከምኡውን ረቢ ብታኣምራት ምስ ሓገዞምን ተኸተልቲ ምስ በዝሑን ንሳቶም ከኣ ክንዲ ተኸተልቲ ዝኾኑ ትዕቢት ከምኡውን ናይ ስልጣን ምፍታዉን መኸሰብን ንኸይተርፎም፡- እቲ ናብ ነብይ ዝወረደ መልእክቲ ሓቂ ምኻኑን ነብይነቶም ድማ ቁኑዕ ከምዝኾነ ኣሚኒሙሉ ከብቅዑ ነቲ ናብኣቶም ሓዞሞ ዝመጹ ትእዛዛት ግን ኣይተቀበልዎን።

ብዛዕባ'ዚ ኣላህ ኣብ ቁርኣን ከምዚ ይብል፡

(وَآمِنُوا بِمَا أَنْزَلْتُ مُصَدِّقًا لِمَا مَعَكُمْ وَلَا تَكُونُوا أُولَٰ كَافِرٍ بِهِ وَلَا تَشْتَرُوا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَإِيَّايَ فَاتَّقُونِي(٤١) وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوا الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ(٤٢)) البقرة

ነዚ ዝመስል ዓንቀጻት ናይ ቁርኣን ካል'ውን ብዙሕ ኣሎ።

4ይ- መልእክቶም ብግቡእ ከምዘብጽሑ ረቢ ኣብ ቁርኣን ከምዚ ይብል፡

(يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ
فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ) المائدة

ካብዚ ዓንቀጽ ናይ ቁርአን እንርደኦ ((ንኩይ መልእኽቶም ንኸብጽሑ ረቢ ከምዝኣዘዙም፡ እዚ ውን ናይ ግድን ክፍጽምዎ ጉብኣም እዩ፡ ምኽንያቱ ካብቲ ሓደ ስራሕ ናይ ሉኡኻት መልእኽቲ ምብጻሕ ስለ ዝኾነ ነብይ ሙሐመድ ^{صلى} ^{الله} ^{عليه} ^{وسلم} ውን ሓደ ካብኣቶም ብምኽኒኖም ናቶም ስራሕ እዩ ።

ረቢ ኣብ ቁርአን ከምዚ ይብል፡

(إِنْ عَلَيْكَ إِيَّا الْبَلَاغُ) الغورة

ከምኡውን

(وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِيَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ) (٥٤) النور

ነብይ ሙሐመድ ^{صلى} ^{الله} ^{عليه} ^{وسلم} መልእኽቶም ብግ ቡእ ከምዘብጽሑ ከኣ ሳሓባ(ብጸቶም) መስኪር-ሙሉም'ዮም።

ኣቡ-ዘር(ረዲዮላሁ ዓንሁ) ከምዚ ይብሉ ፡

((توفي رسول الله صلى الله عليه وسلم وما طائر يقرب جناحيه إلا ذكر لنا منه علماً))

(ነብይ ሙሐመድ ^{صلى} ^{الله} ^{عليه} ^{وسلم} ካብዛ ዓለም ተፈልዮም እንተኾነ ግን ናይዛ ዑፍ ኣብ ሰማይ ትበርር ከይተረፈ ኣፍልጦ ሂበምና እዮም) ይብሉ።

ከምኡውን ነብይ መሓመድ صلى الله عليه وسلم
ከምዚ ይብሉ፦

((لقد تركتكم على مثل البيضاء ليلها كنهارها لايزيغ عنها
بعدي إلا هالك))

((አነ አብ ጳዕዳ ብርሃን'የ ዝገድፈኩም ዘለኹ-
እቲ ናቲ ለይቲ ከም ቀትሪ ዝበርህ እዩ፡ ብድሕሪይ
ካብኡ ዝዘንብል እቲ ጡፉእ ዝኾነ ጥራይ እዩ))።

ከምኡውን ዓብዱላህ ቢን ዓምሩ ቢን
አልዓባስ(ረዲዮላሁ ዓንሁ) ነብይ صلى الله عليه وسلم ከምዚ
ኢሎም ይብሉ፦

((إنه لم يكن نبي قبلي إلا كان حقا عليه أن يدل أمته على
خير ما يعلمه لهم وينذرهم شر ما يعلمه لهم)) رواه مسلم

(ዝኾነ ነብይ ቅድመይ ዝከበረ እቲ ዝፈልጦ ጸቡቕ
ንህዝቡ ከፍልጥ፡ ካብቲ ዝፈልጦ ከፋእ ከጠንቅቅ ግ
ይትኡ'ዩ)

ከምኡውን ከምቲ ፍሉጥ ነብይ መሓመድ
صلى الله عليه وسلم ዳዕዋ(ጻዊዒት) ክጀምሩ ከለው ብደቂ
ዓዶምን ከባቢኣምን ጀሚሮም፡ ብድሕሪኡ አብ
ደሴት ዓረብ ዝርከቡ ኣዕራብ ከምኡ እናበሉ ናብ
ዝተፈላለዩ ብሃራትን ገጠራትን ከተማታትን ሉኡኻት
እናላኣኹ፡ ንክኣምኑ ጻዊዒት ጌሮሙሎም'ዮም።
ብድሕሪ'ዚ ናብ የመን ባሕሪን ናብ ካልኣትን
ጻዊዒት ዝገብሩ ሉኡኻት እናላኣኹ ከምኡውን

ናብ ነስታት ናይ ፋርስን ፋምን ካልአትን ናብ ሸሪዓ ዝዕድሙ ደብዳቤታት ክልእኩ ጀሚርኩም። ነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ካብዛ ዓለም ብሞት ኣብ ዝተፈለይሉ እዋን ጻዊራቶም ኣብ ዓለም ተዘርጊሑ ኣብ ዝቀረበን ዝረሓቀን ድማ ጉዳዮም ተፈላጥነት ረኺቡ።

(فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللَّهُ وَمِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ) النمل

ብድሕሪ ነብይ صلى الله عليه وسلم ድማ ብጸቶም ናብ ሃይምኖት ጻዊራት ጀመሩ ንእምቢታ ዘርኣዮ እናተዋግኡ ወይ ኣብ እስልምና ክኣቱ ወይ 'ውን ጅዝያ እናኸፈሉ ትሑታትን ሑሱራትን ብምኽን ከምዘኮሩ ምስገብሩ ኣብ ሓጺር ግዜ እዚ ጻዊራት ኣብ መላእ መሬት ክዘርጋሕ ኪኢሉ። እዚ ከኣ ኣብ መጻሕፍቲ ናይ ታሪኽ ዝርከብ እዩ።

ስለዚ እምበኣር ምናልባሽ ኣብ ጫፍ ናይ ዓለም ኮይኑ ናይዚ ሸሪዓ እንታይነት ዘይፈልጥ ምስዝኸዉን እዚ ሰብ ካብቶም ኣህል ኣልፈትራ (ግዜ ነብይነት) ዘይርከቡ ተባሂሉ ይስመ: ኮይኑ ግን ነቲ ሓቀኛ ሃይማኖት ንክኸተል ስለ ዝተፈጥረ :ነቲ ሓቀኛ ሃይማኖት ንክደልዮን ንክላልዩን ናቱ ጸዕሪ ክገብር ግዴቱ እዩ።

5ይ- መደምደምታ ናይ ነብያት

እዚ ሸሪዓ ኣብ ዓለም ዝርከቡ መላእ ደቂ ሰባት ንክኸተልዎ ዝተላእከ'ዩ : ምክንያት ድማ መደምደምታ ናይ ሃይማኖትን መጨረሻ ናይ

ሰማይ መልእክትን ብምጂኑ እዩ፡ ስለዚ ንሕና ንነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ናይ መጨርሻ ነብይን ናይ መጨርሻ ሉኡኸን'ዩ ኢልና ክንኣምኖም ናይ ግድን እዩ ።
 ኣላህ ኣብ ቁርኣን ከምዚ ይብል ፡-

(مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلَكِنْ رَسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ) الاحزاب

እዚ ዓንቀጽ ናይ ቁርኣን ዝሕብረና ከኣ ነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ካብቶም ረቢ ዝላኡኹም ነብያታት ናይ መጨርሻ ሉኡኸ ናብ ደቂ ሰባት ከምዝኾኑ ንርዳእ።

ኣቡ ሁረይራ ረዲዮላሁ ዓንሁ ነብይ صلى الله عليه وسلم ከምዚ ኢሎም ይብሉ ፡

((مثلي ومثل الأنبياء قبلي كمثل رجل بنى بنيانا فأحسنه وأجمله إلا موضع لبنة من زاوية من زواياه، فجعله الناس يطوفون به ويعجبون له، ويقولون: هلا وضعت هذه اللبنة . قال: فأنا اللبنة وأنا خاتم النبيين)) رواه مسلمه

((ምሳሌ ናተይን ናይቶም ቅድመይ ዝነበሩ ነብያትን ከም ኣደ ሰብ ጽብቕቲ ዝ ሰሪሑ ኣብ ኩርናዕ ናይታ ህንጻ ኣንቲ ጡብ ተወድቅ ገዲፋላ፡ ደቂ ሰባት'ውን በቲ ዝ ተገሪሞም እናዞሩ ይሪእዮ'ሞ እዛ ኣንቲ ጡብ እንተዘውድቀላ ከመይ ምጽበቕት ነይራ ይብሉ፡ኣነ እምበኣር እታ መመላእታ እዩ፡ ኣነውን ናይ መጨርሻ ነብይ እዩ)) ኢሎም።

صلى الله عليه وسلم
ጁብር ቢን ሙጥዲም ረዲየላሁ ዓንሁ ነብይ

፣ عليه وسلم

((إن لي أسماء أنا محمد وأنا أحمد وأنا الماحي الذي يمحو الله بي الكفر، وأنا الحاشر الذي يحشر الناس على قدمي، وأنا العاقب الذي ليس بعده نبي))

((አነ ብዙሕ አሰማት አለኒ አነ ሙሐመድ'የ: አነ አሕመድ'የ : አነ አልማሒ'የ (ማሐዋይ'የ) ረቢ ብአይ ገይሩ ነቲ ኩፍሪ ይምሕዎ: አነ አልሐሽር'የ (አካባይ'የ) : ደቂ ሰባት አብ የወ.መልቂያማ አብ ትሕተይ'የም ዝእከቡ: አነ አልዓቂብ'የ (ናይ መጨረሻ'የ) ብድሕሪኡ ነብይ ዘየሎ)) ኢሎም።

ሰውባን(ረዲየላሁ ዓንሁ) አብቲ ነዊሕ ሓዲስ ናይ ነብይ: ነብይ

صلى الله عليه وسلم

((وإنه سيكون في أمتي كذابون ثلاثون، كلهم يزعم أنه نبي، وأنا خاتم النبيين لأنبي بعدي))

(አብዛ ህዝብይ: ሰላሳ አነ ነቢይ'የ ዝብሉ ሓሰዉቲ ክመጹ'የም አነ'የ ናይ መጨርሻ ነቢይ'የ ብድሕረይ ነብይ ዝበሃል የልቡን።) ኢሎም።

ነብይ ሙሐመድ^{صلى الله عليه وسلم} ናይ መጨረሻ ነብይ ምኽኒኖም ክንአምን ይግበአና: ብድሕሪኡም አነ ነቢይ'የ ዝብል እንተተረኽበ ሓሳዊ'ይ። ዒሳ ቢን መርየም ዓለይሂ ሰላም አብ መጨረስታ ዘመን ምስ

ወረደ ብ ሸሪዓ ናይ ነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم እዩ ዝፈርድ፡ መልእኽቲ ናይ ረቢ ይወርዶ'ኳ እንተኾነ ኣብቲ ግዜቲ ልክዕ ከም ሓደ ዉልቀሰብ ናይ ኡመት ሙሐመድ'ዩ ዝቐጸር። ካብቲ ኩቡር መምርሒ ናይ ሸሪዓ'ውን ኣይወጽን እዩ።

ስለዚ'ምበኣር ዝኾነ እንተኾነ ብድሕሪ ነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ኣነ ነብይ'ዩ ዝብል ንርእሱ ጠፊኡ ንካልኣት ዘጥፍእ ቦግታ ዝዛረብ'ዩ። እቲ ከምኡ ዝብልውን ወላኪ ዘታልልን ንዓይኒ ደቅ ሰባት ዝስሕርን ተግባራት እንተፈጸመ ነቶም ደናቁር ዘታልል ጥራይ ኮይኑ እዩ ዝተርፍ። ከም ቦዓል ኣስወድ ኣልዓንሲ፡ ሙሰይሊመቱል ከዛብ፡ ዝፍጽምዎ ዝነበሩ ሸይጣናዊ ተግባራት ኩሉ ዓቃል ሰብ ዝፈልጦ እዩ፡ ከምኡውን ካልእ ኣነ ነቢይ'ዩ ዝበለ ንደቂ ሰባት ኣብ ፊተን ዘእተዎም ተኸተልቲ ዝረኸበ ሓደ ኣብ መጨረሻ ዝመጸ መንእሰይ ኣሕመድ ኣልቃድያኒ ዝተባህለ እቲ ናቱ ክፋእ ንቡዙሓት ኣህዛብን ጉጅለታትን ፊተን ኮይኑ ኣብ ህንድን ካልኣት ሃገራትን ተዘርጊሑ ይርከብ።

ክሳብ ዮውመልቂያማ ኣነ ነቢይ'ዩ ዝብሉ ናይ መጨረሻኦም ከኣ እቲ ኣብ ሓዲስ ናይ ነብይ صلى الله عليه وسلم ፊተን ናቱ ተገሊጹ ዘሎ ፡ ካብ ናቱ ክፋእ መጠንቀቕታ ዝተዋህቦ መሲሐ ኣደጃል እዩ። ረቢ ኣብ ቁርኣን ከምዚ ይብል፡

((هَلْ أُنبِئُكُمْ عَلَىٰ مَن تَنَزَّلُ الشَّيَاطِينُ (٢٢١) تَنَزَّلُ عَلَىٰ كُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ ((٢٢٢))) الشعراء

እዚ ዓንቀጽ ናይ ቁርኣን ከም ዝሕብር እቶም ሓሰዉቲ ንሕና ነብይ ዝብሉ:- ሸያጢን ከምዝመጽዎምን ዋሕይ ካብ ረቢ ዝወርዶም ኮይኑ ከምዝመስሎምን ዝገልጽ እዩ።

ግን ካብቲ ዘዩቁርጽ ሓደ ረቢ ኣብ ዓለም ከምዝግለጽ ዝገበሩ ነገር፡ ነቲ ሓቂ ብርሃን ይገብረሉ፡ ነቲ ምድንጋርን ሓሶትን ከኣ ከምዝኸሸፍ ገይሩ ነቶም ዓቃላት የብርሃሎም።

6ይ ሀዝቢ ናብ ክፍጽ-ምዎ ዘለዎም

እምበኣር ነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ባቲ ሒዘሞ ዝመጹ ሓቀኛ ምኻኖም ድሕሪ ምፍላጥና፡ ከምኡውን መልእኽቶም ቅኑዕ ሙኻኑ እንድሕር ፈሊጥና እዚ ካብቲ ሓደ ካብ ትሕዝቶ ናይ ምምስካር ብነብይነት ናይ ነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ስለዝኸኑ፡ ብናቶም መገዲ ድማ ንረቢ ክንግዛእ ይግድደና። ብኣኣም ምእማን ብዙሕ ዓስቢ ከምዘለዎ፡ ነቲ ናቶም መገዲ ምግዳፍ ከኣ መቅጻዕቲ ከምዘስዕብ ብምርዳእ እቲ ናትና ግደ፡ ነቲ ሒዘሞ ዝመጹ ኣብ ናይ ሂወትና መነባብር ክንትግብር ይግበኣና።

ከዚ ነገር'ዚ ዝእዝዝ ኣብ ኪታብን ሱናን ኣሎ፡ ገለ ካብኡ ንምጥቃስ፡

1ይ- ከምቲብረብን፡ ብመላኢካታትን፡ ብመጻሕፍትን፡ ንኸንኣምን ረቢ ዝኣዘዘና ብነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ክንኣምን ከኣ ተኣዚዝና ኢና፡ ናይዚ ዓስቢ ከኣ ረቢ ኣዳልዩሉ'ሎ። ከምኡውን ብኣኣም ዘይምእማን፡ ስቅያት ዝመልኦ መቅጻዕቲ ተዳልዩሉ'ሎ።

ረቢ ከምዚ ይብል፡

((يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ
عَلَى رَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ
وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا (١٣١)
النساء

ከምኡውን

((يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَآمِنُوا بِرَسُولِهِ يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِنْ
رَحْمَتِهِ وَيَجْعَلْ لَكُمْ نُورًا تَمْشُونَ بِهِ وَيَعْفِرْ لَكُمْ))
الحديد

ከምኡውን

((فَأَمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِي أَنْزَلْنَا))
التغابن

ከምኡውን

((فَأَمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ))
الأعراف

ከምኡውን

((وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا (١٣)))
الفتح

ካልእውን ካዚ ዝመስል ዓንቀጻት ናይ
ቁርኣን ብዙሕ ኣሎ። ኣቡ ሁረይራ ረዲዮህ- ዓንሁ-
ነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ከምዚ ኢሎም ይብል፡

((عن أبي هريرة رضى الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: أمرت أن أقاتل الناس حتى يشهد أن لا إله إلا الله، ويؤمنوا بي وبما جئت به))

(ደቂ ሰባት ብጀካ ሓደ አላህ ብሓቂ መግ ዛእቲ ዝግበኦ የለን ኢሎም ክሳብ ዝምስክሩን ብኣይ ክሳብ ዝኣምኑን ንኸዋህኦም ተኣዚዞ እዩ) ከምኡውን ነብይ ሙሓመድ صلى الله عليه وسلم ኣብ ሓዲስ ናይ ጂብሪል: ኢማን ማለት እንታይ'ዩ ኢሎም ምስተሓተቱ

((أن تؤمن بالله وملائكته وكتبه ورسوله واليوم الآخر وبالقدر خيره وشره))

(ኢማን ማለት: ብረቢ: ብመላኪካ: ብመጻሕፍት: ብልኡኻት : ብመጨረሻ መጻልትን በቲ ጹቡቅን ሕማቅን ዘንጎፊካ ብቀደር ናይ ረቢ ምኺኑ ክትኣምን)ኢሎም ገሊጸሙሉ ::

ብነብይ ሙሓመድ صلى الله عليه وسلم ምእማን ዝበሃል በቲ ሓዞም ዝመጹ ክትኣምን ዘገድድ እዩ:: ከምኡውን እቲ ናቶም መልእኽቲ ቅኑዕ ምኺኑን ምእማን ማለት እዩ ::

እቲ መሰረት ናይ ኢማን ዝበሃል ድማ : ነቲ ቅኑዕ ኢልካ ትኣምነሉ ብልብኻ ተረጋግጸሉን ትቀስነሉን ዝኾነ እዩ::

ብእምነትን ብኣፍልጦን ድማ ብቃልካ ትምስክረሉ ትምስክረሉ ከምኡውን ነቲ ብልብኻን ብመልሓስኻን

ዝበልካዮ ኣብ ተግባር ምስ ኣዉዓልካዮ እዚ ኩሉ ተጠቕሊሉ ድማ ኢማን ይበሃል፡ እዚ ኸኣ መሳገሪ ናይ ድሕነት እዩ ዝቁጸር። እቲ ምስክርነት እንተዳኣ እምነት ናይ ልቢ ጎዲልዎ ይበላሾ፡ ብኣፍካ ምምስካር ከኣ ኮንቲ ኮይኑ ይተርፍ፡ ስለዚ 'ዩ ከኣ ረቢ ነቶም ሙናፊቅን ሓሰዉቲ'ዮም ዝበሉም።

ረቢ ኣብ ቁርኣን ከምዚ ይብል፡

((إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ (١))) المنافقون

2ይ- ካብ ትእዛዝ ናይ ነብይ ሙሐመድ صلى
الله عليه وسلم ዘይምውጻእ :-

ካብቲ ዘዩጠራጥር ምልክት ናይ ኢማን ድማ ንነብይ ሙሐመድ صلى
الله عليه وسلم ክትእዛዝ እዩ። እቲ ድልዳል ዝኾነ ኢማን ከኣ ነቲ ካብ ረቢ ዘማሓለፍዎ ትእዛዛት፡ ናቲ ተኸታሊ ክትከዉን ዩገድደካ።

ነቲ ትእዛዝ ናይ ነብይ ሙሐመድ صلى
الله عليه وسلم ንገለ ካብኡ ወይ ብሙሉኡ ብእምቢይታ ወይ ብሸለልትነት ምስ ዝጻረሮ ኣብቲ ናቲ ምስክርነት ሓቀኛ ኣይኮነን ማለት እዩ።

ረቢ 'ውን ኣብ ብዙሕ ዓንቀጻት ናይ ቁርኣን ንትእዛዝ ናይ ረሱል صلى
الله عليه وسلم ከነኸብር ኣዚዙና እዩ።

ኣላህ ኣብ ቁርኣን ከምዚ ይብል፡

62

((يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي
الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ
كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ)) النساء

ከምኡ-ውን ከምዚ ይብል፡

((وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحْذَرُوا فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا
أَنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ)) (٩٢) المائدة

ከምኡ-ውን ከምዚ ይብል፡

((قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا
حُمِّلَ وَعَلَيْكُمْ مَا حُمِّلْتُمْ وَإِنْ تُطِيعُوهُ تَهْتَدُوا)) النور

ከምኡ-ውን ንዕኡ ዝመስል ዓንቀጽ ናይ
ቁርኣን ረቢ ከምዚ ይብል፡

((وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا)) العنبر

صلی الله علیه وسلم
እኪ ደኣ ንትእዛዝ ናይ ነብይ
ዝተኸተለ ብዙሕ ዓስቢ ከምዝረከብ ረቢ ገሊጹ እዩ።
ኣላህ ኣብ ቁርኣኑ ከምዚ ይብል፡

((وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ)) (٥٦) النور

ከምኡ-ውን ረቢ ከምዚ ይብል፡

((وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا)) (٧١) الأعراب

ከምኡ-ውን ንትእዛዝ ናይ ረሱል صلى الله عليه وسلم
 ዘይፍጽም ከቢድ መቅጻዕቲ ከምዘለዎ ኣጠንቂቁ'ዩ።
 ኣላህ ኣብ ቁርኣን ከምዚ ይብል፡

((وَمَنْ يُطِغِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
 الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ(۱۳) وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ
 وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ
 (۱۴) النساء))

ብዛዕባ እቶም ኣብ ሓዊ ዝቅጽዑ ዝብልዎ
 ኣመልኪቱ ረቢ ኣብ ቁርኣን ከምዚ ይብል ፡

الأجزاء ((يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اطَّعِنَا وَالطَّعَنُوا الرَّسُولَ(۱۶)))

ኣቡ-ሁ-ረይራ (ረዲዮላሁ 93ሁ) ነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم
 ከምዚ ኢሉም ይብሉ፡
 (من أطاعنى فقد أطاع الله ومن عصانى فقد عصي الله)

((ናፃይ ዝተኣዘዘ ንረቢ ተኣዚዙ ናፃይ
 ዘይተኣዘዘ ንረቢ ኣይተኣዘዘን)) እዚ ማለት ከኣ
 ነብይ صلى الله عليه وسلم ዝእዝዝዎ ረቢ ዝላኣኹም ጥራይ
 ስለዝኾነ ንዐኡም ምምእዛዝ ንረቢ ምምእዛዝ ማለት
 እዩ።

ረቢ ኣብ ቁርኣን ከምዚ ይብል፡

((مَنْ يُطِيعَ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ تَوَلَّى فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا (٨٠))) النساء

አቡ-ሁረይራ (ረዲዮላሁ ዓንሁ) ነብይ ርሳሊ ለላሕ ላይ ሰሙ ሁሉም ይብሉ ፡

((كل الناس يدخل الجنة إلا من أبي، قالوا: يارسول الله وكيف يأبى؟ قال: من أطاعني دخل الجنة، ومن عصاني فقد أبى)) رواه البخاري

((ብጀካ አይደልን ዝብል፡ ኩሉ ንጀና ክኣትዉ'ዩ)) ኢሎም፡ ብጾቶም ከኣ ኦ ሉኡኽ ኣላህ ከመይ ኢሉ ንጀና ምእታዉ ይኣቢ? ምስ በሉ፡ ((ንዓይ ዝተኣዘዘ ጀና ኣተወ፡ ንዓይ ዘይተማእዘዘ ድማ ኣብዩ ማለት'ዩ)) ኢሎሞም።

እቲ ንዐኦም ምምእዛዝ ዝበሃል ከኣ፡ ነቲ ናቶም ትእዛዝ ምፍጻም ካብቲ ዝኸልከልዎ ምኸልካል ነቲ ሒዞሞ ዝመጹ ምቅባል በቲ ናቶም ፍርዲ ምዕጋብ ነቲ ዘምጽዎ ሸሪዓ ዘይምጽራር ከምኡውን ክትነቅፎ ይኹን ክትምላእሉ ዘይምሕሳብ እዩ።

3ይ- ሓደ ካብቲ ብነብይነት ናይ ነብይ ሙሓመድ ምምስካር ርሳሊ ላይ ሰሙ፡ በቲ ሒዞሞ ዝመጹ ሱና ኣሰሩ እናሳዓብካ ምኸታል'ዩ፡ ነዚ ዝፍጽም ከኣ ረቢልዓለሚን ናብቲ ቅኑዕ መገዲ

ይሕብሮ ንዘንቡ ድግ ይምሕሮ። እዚውን ሓደ ካብ ምልክት ምፍታዉ ንረቢ ምኻኑ ዝሕብር እዩ። ረቢ ኣብ ቁርኣን ከምዚ ይብል፡

((وَأَتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ (١٥٨)))
الأعرافه

የሁድን ነሳራን ከኣ ንሕና ደቂ ረብን ናብ ረቢ ፍትዋትን ኢና ምስ በሉ ናብ ረቢፍቱዉ ዝኸዉን ፡ እቲ ተኸታሊ ነቢይ ጥራይ ምኻኑ ዝገልጽ ዓንቀጽ ናይ ቁርኣን ኣዉራዳ፡ ረቢ ኣብ ቁርኣን ከምዚ ይብል፡

((قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَأَتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (٣١) قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ (٣٢)))
آل عمران

ካብቲ ዘዋጡጥር ከኣ ባሮት ነቲ ዝፈጠረሙን ሽሻዩ ዝለገሰሎምን ክፈትውዎ ግ ዴተኣም እዩ። ግን እቲ ምፍታዉ ክህልውን ተቀባልነት ክህልዎን ተኸተልቲ ነቢይ ምስ ዝኾኑ ጥራይ እዩ። እቲ ንነቢይ صلى الله عليه وسلم ዝኸተል ናቱ ዓስቢ ፍቶት ናይ ረብን ምሕረት ናይ ዘንብን ይረክብ።

እቲ ሓደ ምልክት ናይ ነቢይ ምኸታል ፡ በቲ መገዶም ምኻድ ንተግባራቶም ምስዓብ ናብ ረቢ ክትቀርብ ኢልካ ትፍጽሞ ዒባዳ ብመገዶም ክኸዉን ከምኡውን ካብቲ ዝኸልከልዎን ፡ ንዐኣም ካብ ዝጻረርን ካብ መገዶም ዘዉጽኣካን ክትቁጠብ እዩ።

ነብይ ሙሐመድ ﷺ ውን ኣብ ዘረብኦም ከምዚ ኢሎም፡

((فمن رغب عن سنتي فليس مني))

(ሱና ናተይ ዝገደፈ ካባይ ኣይኮነን) ኢሎም።

4ይ- ንነብይ ሙሐመድ ﷺ ብልብኻን ኣቃልቦኻን ኣቀኛ ምፍታወ ክትፈትዎም እኪ ደኣ ካብ ዝኾነ ነገር ነቲ ናቶም ምፍታወ ከተቀድም። ረቢ ከምዚ ይብል፡

((قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَاكِينُ تُرَضُّوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ٢٤))
التوبة

ረቢ ኣብዛ ዓንቀጽ ናይ ቁርኣን ዝዘከረን ሸሞንተ ነገራት ነፍሲ ብተፎጥራኣ ናብኣተን ዝዘምበለት እንተኾነት እኪ ነቶም ንዐኣን ዘብልጹ ረቢ መጠንቀቓታ ድሕሪ ምሃቡ ከምኡ እንተኾነውን መቅጻዕቲ ናተይ ተጸብዩ ኢሉ ኣፈራሪህዎም 'ይ እዚ ኣጸቢቁ ዘብረሃልና ነገር እንተሃለወ ንረብን ንረሱልን ክንፈቱ ከምዝግበኣና ዝሕብር እዩ ።

ነብይ ሙሐመድ ﷺ ውን ኣብ ኣዲስ ብዝያዳ ኣረጋጊጸምልና እዮም።

አነስ (ረዲዮላሁ 93ሁ) ነብይ صلى الله عليه وسلم

ከምዚ ኢሎም ይብል፡

((ثلاث من كن فيه وجد فيهن حلاوة الإيمان، أن يكون الله ورسوله أحب إليه مما سواهم، وأن يحب المرء لا يحبه إلا لله، وأن يكره أن يعود في الكفر بعد إذ أنقذه الله منه كما يكره أن يقذف في النار)) متفق عليه

(ሓደ ወዲ ሰብ ሰለስተ ነገራት አብ ነፍሱ እንተሌነኦ መቀረት ናይ ኢማን ይረከብ፡ ረብን ረሱልን ካብ ዝኾነ ነገር ናብኡ ዝተፈትወ እንተኾይኖም፡ ንሓደ ወዲ ሰብ ክፈትዎ እንከሎም እንቲ ረቢ ኢሉ ዝፈትዎ እንተኾይኑ፡ ረቢ ካብ ኩፍሪ ምስ አዉጸአ ናብኡ ንኸምለስ አብ ነፍሱ ዝተጸልአ ነገር ኮይኑ ልክዕ ከምቲ ነፍሱ ናብ ሓዊ ንኸትድርብ ዝጸልእ ከምኡ ጌሩ ንኩፍሪ እንተጸሊእዎ) ኢሎም ።

ከምኡውን አነስ (ረዲዮላሁ 93ሁ) ነብይ

ሙሓመድ صلى الله عليه وسلم ከምዚ ኢሎም ይብል፡

(لا يؤمن أحدكم حتى أكون أحب إليه من ولده ووالده والناس أجمعين)

(ዝኾነ ሰብ ኢማኑ ሙሉእ አይከዉንን፣ ይኸላብ ኣነ ካብ ደቁን ወለዱን መላእ ደቂ ሰባትን ናብኡ ዝተፈተኹ ዝኾዉን)።

ዑመር ቢን ኸጣብ(ረዲዮላሁ 93ሁ) ንነብይ ሙሓመድ صلى الله عليه وسلم ከምዚ ኢልዎም ይብል ፡

((والله لأنت أحب إلي من كل شيء إلا من نفسي. قال: (لا
 ياعمر) حتى أكون أحب إليك من نفسك، فقال رضي الله عنه
 والله لأنت أحب إلي من كل شيء حتى من نفسي. فقال)
 ((الآن يا عمر))

(አነ ብአላህ ይምሕል አለኹ: ብጀካ ካብ ነፍሰይ) ንስኹም ካብ ዝኾነ ነገር ናባይ ዝተፈተኹም ኢኹም ምስ በሎም (ገና ኢማንካ ሙሉእ አይከዉንን'ዩ ክሳብ ካብ ነብስኻ ተብልጸኒ) ምስ በልዎ (እምበኣር ብረቢ ይምሕል አለኹ ወላ ካብ ነብሰይ ንላዕሊ ኣብሊጸዩ ዝፈትወኩም) ምስ በሎም (እነሆ እምበኣር ሕጂዩ) ማለት ኢማንካ ሙሉእ ዝኸዉን ኢሎም።

ንነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ዝፈትዉ ዓስቢ ናቱ ኣብ የዉመልቂያማ ንነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم መታሓዉስቶም ይኸዉን። ነዚ ዘረጋግጽ መርትዖ ከአ ኣደ ሰብኣይ ንነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم መዓስ'ዩ የዉመልቂያማ ኢሉ ምስ ኣተቶም ረሱል صلى الله عليه وسلم ከአ እንታይ ኣዳሊኻ'ለኻ ኢሎም ኣተትዎ: ዘዳለኸዎ ነገር እኳ የብለይን እንትርፊ ንረብን ረሱልን ምፍታዉ እንተዘይኮይኑ ምስ በሎም ረሱል صلى الله عليه وسلم ከአ እስኻ ኣብ የዉመልቂያማ ምስ ትፈትዎ ኢኻ ትኸዉን ብምባል መለሰሉ።

ኣብ ካልእ ሓዲስ ኢብኒ መስዑድ (ረዲየላሁ 93ሁ) ነብይ صلى الله عليه وسلم ከምዚ ኢሎም ይብል፡

((المرء مع من أحب)) رواه البخاري

(ሓደ ወዲ ሰብ ኣብ የወመልቂያማ ምስ ዝፈትዎ'ዩ ዝኸዉን) ኢሎም ሰለዚ ንነብይ ምፍታዉ እዚ ዓስቢ ጥራይ ምርካብ እኹል'ዩ። ግን እቲ ሓቀኛ ምፍታዉ ድማ ንዐአም ክትክተልን ከምቲ ናቶም ሰነ ምግባር ክትፍጽምን ነቲ ናቶም ሱና ካብ ትፈትዎ ነገር ከተቀድም ዝግድድ እዩ። ከምኡውን ንዐአም ዝፈቱ ሰብ ክትፈትዎ ንዐአም ዝጸልእ ከኣ ወላኪ ቀረባ ቤተሰብካ እንተኾነ ክትጸልኦን ክትጻረርን ዝግድደካ ምፍታዉ፡ እዚ 'ዩ እቲ ሓቀኛ ምፍታዉ ዝበሃል።

እዚ ዓይነት ጠባያት ዘማልእ ሓቀኛ ምፍታዉ ዘለዎ እዩ። እዚ ዓይነት ተግባራት ዘማልእ ከኣ ሙሉእ ዝኾነ ምፍታዉ ዘይበሉ እዩ።

5ይ- ንነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم

ከተኸብርምን ከተታዓባብዮም ከተዐዉቶምን

ኣላህ ኣብ ቁርኣን ከምዚ ይብል፡

((لَتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ)) القمق

ከምኡውን ከምዚ ይብል፡

((يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْدُمُوا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ)) (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَنْ تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ) (٢) إِنَّ الَّذِينَ يَعْضُونَ أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ أُولَئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوَى لَهُمْ مَعْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ)) (٣)

المبررات

ረቢ ኣብዛ ዓንቀጽ ናይ ቁርኣን ነቲ ነብይ ሓዞም ዝመጹ ዝጻረር ሪኢቶ ኮነ ወይ ሓሳብ ከዮቀድሙ ከልኪልዎም፡ ከምኡውን ኣብ ቅድሜኦም ድምጻም ዓዉ ከዮብሉ ከልኪልዎም፡ ከምኡን ዝፍጽሙ ድማ ስርሖም ንኸይበላሾ ኣጠንቂቓዎም።
ረቢ ኣብ ቁርኣን ከምዚ ይብል፡

((لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا))
النور

እዚ ማለት ከኣ ንነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ከምቲ ነንሕድሕድኩም ትጸዋዉዕዎ ጌርኩም ብሽሙ ፈሊኹም (ሙሐመድ) ኣይትበልዎ እንታይ ደኣ በቲ ንሶም ዝፍለይሉ ቅጽል ሽም ነብይ ሙሐመድ፡ ሉኡኸ ናይ ኣላህ ኢልኩም ጸውዕዎም።

እዚ ከኣ እቲ ረቢ ልዕልናን ብልጸትን ዝሃቦም እዩ። ንነብይ ምትዕብባይን ምኽባርን ኣብ ነፍሲ ተኸተልቶም ዕብዮት ምሕፃር ከምኡ ኸኣ ነቲ

ሱና ናቶም ንኸትከተልን ካብ ዝኸልከልዎ ክትከልከልን ዝርከቦ ፍረ እዩ።

6ይ- ኣብ ዝኾነ ጉዳይካ በቲ ናይ ነብይ ፍርዲ ክትፈርድን ብዘይምጽራር ብኡኡ ክትግግብን ናይ ግድን እዩ።

ረቢ ኣብ ቁርኣን ከምዚ ይብል፡

((فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ)) النساء
ከምኡውን ከምዚ ይብል፡

((فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ)) النور

ከምኡውን

((فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا)) (١٥)

ብድሕሪ ነብይ صلى الله عليه وسلم ካብዛ ዓለም ብሞት ምስ ተፈለዩ፡ ናብኣም ክትምለስን ናብኣም ክትፍረድን ክበሃል ከሎ፡- ናብቲ ናቶም ሱና ምኻኑ ብሙለኣም ዑለማእ ዝተሰማምዕሉ እዩ።

እዚ ዓንቀጽ ናይ ቁርኣን ዝሕብሮ ዘሎ ንነብይ ምጽራር ሓራም ምኻኑ ዓቢይ መርትዖ

እዩ። ከምኡውን ንሱና ናቶም ገዲፍካ ብኻልእ ክትከእ ኩልኩል እዩ።

ስለዚ ነዚ ዓንቀጻት ናይ ቁርኣን ተዓዘቦ፡ ረቢ ነቲ ናቲ ትእዛዝን ንሱና ናይ ነባይ ዝጸረፉ ፊትና ማለት ሽርኪ ንኸዩጋጥሞም ወይ'ውን ካብቲ ቅኑዕ መገዲ ንኸዩዘንብሎም ወይ'ውን ብርቲዕ መቅጻዕቲ ንኸዩዉርደሎም ኣጠንቂቅዎም እዩ።

ደቂ ሰባት ኣብ ዝኾነ ደኹን ጉዳይ ምስሕሓብ ኣብ ዘጋጥሞም ኣብቲ ናቲ ፍርዲ እንተዘይተመልሱ ኢማን ከምዘይብሎም ረቢ ሚሒሉ'ዩ፡ ከምኡውን በቲ ፍርዲ ናይ ቁርኣንን ሱናን ዝተፈረዱ እሰይ(ኣሜን) ኢሎም ክቅበልዎን ኣብ ነፍሶም ዝኾነ ናይ ዘይምዕጋብ ደኹን ምትህልላኻ ክረእ ዮብሉን።

እንተ'ቲ ንሱና ናይ ነባይ ገዲፉ እናፈለጠ ወይ ብሸለልትነት ወይ ብምስትንፃቅ ወይ'ውን በቲ ባህላዊ ዝለመዶ ልምድን ወይ በቲ ደቂ ሰባት ዘስፈርዎ ሕጊ ዝተኸተለ እቲ መጠንቀቕታን መፈራርሕን ናይ ረቢ ይጸበ።

7ይ) ንጉቡእ ናይ ነባይ መሓመድ صلى الله عليه وسلم ካብ ደረት ከዩሕለፍካን ከይጉደልካን ምሕላው:-

ኣብ መብዛሕቶም ደቂ ሰባት ክዉንነት ኮይኑ ዝርከብ ገለ ካብ ደረት ዝሓለፈ ገለዉን ካብቲ ጉቡእ ዘጉድል እዩ። ኣብ መብዛሕቶም ዝሓለፉ ህዝብታት'ውን ገለኣም ደረት ዝጣሓሱ ገለኣምውን

ዞግደሉ ስለዝኾኑ ነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ካብቲ ንዐኦም ዝተዋህበ ደረት ንላዕሊ እሞ ንረቢ ዝግበእ፡ ንዐኦም ንኸይዋሃቦም ኣጠንቂቆም'ዮም። እዚ ከኣ ኣብዘን ዝስዕባ ነጥብታት ይበርሃልና፡

1ይ- ነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ሓደ ካብቶም ረቢ ዝፈጠሮም ደቂ ኣዳም እዮም፡ ረቢ ኣብ ቁርኣን ከምዚ ይብል፡

((قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ)) القصص

ኣብዛ ዝሓለፈት ዓንቀጽ ናይ ቁርኣን ነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ካብ ደቂ ሰባት ፍልይ ዘብሎም ዋሕይ ስለ ዝወረዶም ጥራይ ምኻኑ ገሊጹልና። ከምኡውን ረቢ ከምዚ ይብል፡

((قُلْ سُبْحَانَ رَبِّيَ هَلْ كُنْتُ إِلَّا بَشَرًا رَسُولًا)) الإسراء

እዚ ኸኣ ሙሽሪክን ንነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ንመሬት ከፍጅርዋ ወይ'ውን ሰማይ ናብ መሬት ንኸዉድቕዎን ከምኡ ዝኣመስለ ካልእ ነገራትን ምስ ጠለብዎም ነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ከዚ ዝዉንኖ ረቢ ጥራይ ምኻኑ በዛ ዝሓለፈት ዓንቀጽ ናይ ቁርኣን ኣብሪሆሙሎም።

ነቢይ صلى الله عليه وسلم ግን ካብ ደቂ ሰባት ፉሉይ ዝገብሮም ቦቲ ረቢ ዘሰከሞም መልእኽቲ ጥራይ እዩ።

እቶም ዝሓለፉ ህዝብታት'ውን ነቶም ናብኣቶም ዝተላእኩ ሉኡኻት፡ ደቂ ሰባት ኢኹም ብምባል የስተናእሶዎም ከምዝነበሩ ረቢ ኣብ ቁርኣን ኣዘንቲዩልና እዩ።

ህዝቢ ናይ ነቢላህ ሁድ ከምኡውን ሳልሕ ዝበልዎ ረቢ ኣብ ቁርኣን ከምዚ ይብል፡

(مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلَكُمْ يَأْكُلُ مِمَّا تَأْكُلُونَ مِنْهُ وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ) (٣٣) وَلَئِنْ أَطَعْتُمْ بَشْرًا مِثْلَكُمْ إِنَّكُمْ إِذَا لَخَاسِرُونَ (٣٤) المؤمنون

ከምኡውን እቶም ንነቢይ መሓመድ صلى الله عليه وسلم ኣሶት ዝበልዎም ረቢ ብዛዕባኦም ከምዚ ይብል፡

((مَا لَ هَذَا الرَّسُولُ يَأْكُلُ الطَّعَامَ وَيَمْشِي فِي الْأَسْوَاقِ))

الفرقان

ከምኡውን ነቢይ ተባሂሉ ከመይ ኢሉ ናይ ዕለታዊ መነባብሩኡ ደልዩ ኣብ ናይ ንግዲ ቦታ ይሳተፍ ምስበሉ፡ ረቢ ብከምዚ ዘሰዕብ መልሲ ኣብ ቁርኣን መለሰሎም፡

((وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا إِنَّهُمْ لِيَأْكُلُونَ

الطَّعَامَ وَيَمْشُونَ فِي الْأَسْوَاقِ))
الفرقان

እቶም ቅድሜኻ ዝነበሩ ሉኡኻት'ውን መላኪካታት ኣይኮኑን ኔይሮም ምኽንያቱ ደቂ ሰባት ንመላኪካ ክሪእዎም ኣይክእሉን'ዮም፡ ረቢ ወላውን ንመላኪካ ሉኡኻ ገይሩ እንተዘልእኮ ብሰብ እንተዘይተመሰሉ ክሪኢዎ ኣይክእሉን'ዮም። ረቢውን ኣብ ቁርኣን ከምዚ ይብል፡

((وَلَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكًا لَجَعَلْنَاهُ رَجُلًا وَلَلَبَسْنَا عَلَيْهِمْ مَا يَلْبَسُونَ))

الأنعام

ሓደ እዋን ነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم እናሰገዱ ከለዉ ብምርሳዕ ኣጉዲሎም ምስ ሰገዱ ብጾቶም ከኣ ሰላት ጎዲሉ ማለት'ዩ ምስ በሉ (ነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ኣነ ከማኻትኩም ሰብ'ዩ ከምቲ ትርስዕዎ ይርስዕ'ዩ ስለዚ እንተረሲዐ ኣዘክሩኒ) ኢሎም መለሱሎም።

ስለዚ ኩሎም ሉኡኻት ካብ ደቂ ሰባት ካብ ኮኑ እቲ ንረቢ ዘግባእ መግለጺታትን ስራሕን ክንህቦም ኣይግበኣናን እዩ።

2ይ- ነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ዓልመል ቀይቢ (ሱውር ነገር) ኣይፈልጡን'ዮም እንተኾነ ግን በቲ ረቢ ዘፍለጦም ዋሕይ ጥራይ'ዮም ዝግኡ:-

ረቢ ኣብ ቁርኣን ከምዚ ይብል፡

((فُلْ لَّا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ
وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ إِنَّمَا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ))
الأنعام

ከምኡውን

((قُلْ مَا كُنْتُ بِدَعَا مِنْ الرُّسُلِ وَمَا أَدْرِي مَا يُفَعَّلُ بِي وَلَا بَكُمْ
))
الأنعام

ከምኡውን

((وَلَوْ كُنْتُ أَعْلَمُ الْغَيْبَ لَاسْتَكْتَرْتُ مِنَ الْخَيْرِ وَمَا مَسَّنِيَ
السُّوءُ))
الأعراف

ናይ ቐይቢ ማለት ናይ ሰዉር ነገራት
እንትርፌ ሓደ አላህ ካልእ ዝፈልጥ የልቦን፡
ንሉኡኻቱ ግን ገለ ገለ ሰዉር ነገራት የፍልጦም'ዩ
እዚ ከአ መታን ነቲ ሓዞሞ ዝመጹ ሓቂ፡
መረጋገጽን ታኣምርን ከኸዉን ብምባል እዩ።
ረቢ አብ ቁርአን ከምዚ ይብል፡

((عَالِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهَرُ عَلَىٰ غَيْبِهِ أَحَدًا))
رَسُولٍ فَإِنَّهُ يَسْأَلُكَ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ رَصَدًا ((
الجن

እዚ ማለት ከአ ነቶም ሉኡኻቱ ንዝደለዩሎም
ገለ ካብ ሰዉር ነገራት ናይ ዝሓለፈ ወይ'ውን ናይ
ዝመጽእ የፍልጦም እዩ ኮይኑ ግን እዚ ምስቲ
ቃል ናይ ረቢ (ብጀካይ ቐይቢ ዝፈልጥ የለን)
ዝብል ዓንቀጽ ዝጻረር አይኮነን።

((قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ)) (٦٥) النمل

እቲ ነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ብዛዕባ ናይ ዝመጽእ ግዜ ኣብ ሓዲስ ዝተዛረብዎ'ውን ሓደ ካብቲ ዋሕይ ናይ ረቢ ብመላኢካ ገይሩ ዘፍለጠም ወይ ከኣ ብኢልሃም ዝኸፈተሎም እዩ።

ስለዚ እምበኣር እዚ ከምዚ ዝበለ መግለጺ ናይ ነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ከምኡ'ውን ናይቶም ቀዳሞት ዝነበሩ ሉኡኻትን ካብ ኮነ ካብቲ ንኣላህ ንብሕቲ ዝግባእ ጂባዳ ንዕኡም ክንፍጽመሎም ኣይፍቀድን እዩ። ከምኡ'ውን በቲ ናይ ኣላህ ናይ ብሕቲ ዝኾነ መግለጺ ክንገልጸም ፈጺሙ ኣይፍቀድንዩ። ስለዚ'ዮም ከኣ ነብይና ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ደቂ ሰባት ኣብ ከምዚ ዓይነት ንኸይወድቁ ዘጠንቅቁ ዝነበሩ።

ሓደ እዋን ክልተ ኣብ ባርነት ዝነበሩ ኣዋልድ (ናይ ጽባሕ ንግሆ ዝፈልጥ ነብይ ኣለና) ክብላ ምስ ሰምዑ ገሲጸመን።

ዓኢሻ በዓልቲ ቤቶም ረዲዮላሁ ዓንሃ

((من حدثك أن محمدا يعلم ما في غد فلا تصدقه)) رواه البخاري

(ነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ናይ ጽባሕ ንግሆ ይፈልጥዩ ዝብለካ ኣይትእመኖ) ይብላ

ከምኡ'ውን ኣብ ሓዲስ ናይ ጂብሪል ንነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم መዓስዩ የዉመልቂያማ ኢሉ ምስ ሓጽቶም፡

((ما المسؤول عنها بأعلم من السائل، وسأحدثك عن أماراتها إذا ولدت الأمة ربها، وإذا رأيت الحفاة العراة رعاة الشاء يتناولون في البنيان ،))

(እቲ ተሓታታይ ካብ ሓታታይ አይፈልጥን'ዩ እንተኾነ ግን ብዛዕባ ምልክታታ ክነግረካ (ባርያን ግንኣ ትእዛዛ እንተወሊዳ፣ ዑሩቃት ጫማ ዘይለብሱ ንሶት ዝክበሩ ኣብ ምወድዳር ናይ ህንጻታት እንተበጺሑም'ዩ፡ ኢሎም ፡ አስዒቦም ሓሙሽተ ነገራት ብጀካ ሓደ ኣላህ ካልእ ዘይፈልጠን ኣለዎ ኢሎም እዚ ግንቀጽ ናይ ቁርኣን ቀሪኦምሉ፦

ان الله عنده علم الساعة وينزل الغيث ويعلم ما في الأرحام وما تدري نفس ماذا تكسب غدا وما تدري نفس بأي أرض تموت إن الله عليم خبير (٣٤)

እዞን ሓሙሽተ ሱውር ነገራት(መፍትሕ ናይ ሂመልቐይቢ) ተባሂለን ይፍለግ ረቢ ኣብ ቁርኣን ከምዚ ይብል፡

﴿ وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يُعَلِّمُهَا إِلَّا هُوَ ﴾ [الأنعام: ٥٩]

ካብዞን ሓሙሽተ ነገራት ይፈልጥ'ዩ ዝበለ ወይ'ውን እከለ ይፈልጥ'ዩ ዝበለ ሓሳዊ እዩ።

3ይ- ነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ንደቂ ሰባት ወይ ከኣ ንነብሶም ክጠቅምዎ ወይ'ውን ክጎድእዎ ከምዘይክእሉ ረቢ ኣብ ቁርኣን ከምዚ ኢሉ፡

((قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ))

الأعراف

ከምኡውን ረቢ ኣብ ቁርኣን ከምዚ ይብል፡

((قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا)) (٢١) البين

ንምንታይ እሞ እቲ ንጥቅምን ጉድኣትን ዝወገን ኣደ ረብ-ልዓለሚን ጥራይ እዩ፡ ንሱ'ዩ ከኣ ጥቅምን ጉድኣትን ምሃብን ምኽላእን ኣብ ኢዱ ዝኾነ፡ ንሱ ኸኣ ናይ ወነንቲ ወናኒ፡ ነቲ ንሱ ዝወሰኖ መላሲ ዘይብሉ፡ ነቲ ናቱ ፍርዲ ዝወሰኸ ዘይብሉ ንሱ ጥራይ እዩ፡ ፍጡራት ብመሉኡም ምስ ሉኡኻቱ ብጠቅላላ ኣብ ትሕቲ ዋንነት ናይ ረቢ እዮም ዝርከቡ፡ ረቢ ኣብ ቁርኣን ከምዚ ይብል፡

لَا يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ فِيهَا مِنْ شِرْكٍ وَمَا لَهُ مِنْهُمْ مِنْ ظَهِيرٍ (٢٢) سبا

ሸኽ ኣል ኢስላም ኢብኒ ተይሚያ በዛ ዓንቀጽ ናይ ቁርኣን ኣስዒቦም ከምዚ ይብሉ፡ (ረቢ ነቲ እቶም ሙሽሪኪን ዝጽግዕዎ ኩሉ ነጺግዎ፡ ብጀክኡ ዝወገን፡ ወይ ከኣ ዝኾነ ናይ ምወናን ግደ ዘለዎ ከምዘዩሎን ንረቢ ኣጋዚ ከምዘይብሉን ኣረጋጊጹ)።

ረቢ ኣብ ቁርኣን ንነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ከምዚ ኢልዎም፡

((لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ)) آل عمران

እዛ ዓንቀጽ እዚኣ ናብ ነብይ ዝወረደትሉ ምኽንያት ከኣ ነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ኣብ ወግእ ናይ ኡሑድ፡ ርእሶም ምስተሃርሙ ከምኡውን (ዓቃብ ዓቃቢት ናይ ስኖም ምስ ተሰብረ) ከምዚ ዝስዕብ ኢሎም፡

((ንነብይ ናቶም ዝፈግኡስ ረቢ ከመይ ኢሉ ከወደቶም'ዩ)) ምስ በሉ ፡

((ليسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ)) ዝኾነ ንስኻ ትእዘዞ ጉዳይ የብልካን ዝብል ዓንቀጽ ናይ ቁርኣን ወሪዱ። ከምኡውን ነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ኣብ መካ ንዝነበሩ ሙሽሪክን ኣብ ሰላት ቁኑት ገይሮም ክረግ ምዎም ምስ ጀመሩ እዚ ጉዳይ ንረቢ ዝምልከት ጥራይ ምዃኑ ንዐኦም ዝምልከት ከምዚይኮነ እዛ ዓንቀጽ ናይ ቁርኣን ኣወረደሉም።

ነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ንቤተሰቦምን ኣዝማዶምን፡

((أنقذوا أنفسكم من النار لا أغنى عنكم من الله شيئاً)) رواه

البخاري

(ንነበስኹም ካብ ሓዊ ኣድሕንዎ ኣነ ኣብ ቅድሚ ረቢ ሓንቲ ኣይጠቅመኩምን'ዩ) ይብልዎም ነበሩ፡ ከምዚ ዓይነት ዘረባ ከኣ ንሓወበኦምን ንንሎምን ከይተረፈ ይብልዎም ነይሮም (ነበስኹም ግዝእዎ) ማለት ብተውሒድን ብዒባዳን ብፍጹምነትን በቲ ረቢ ዝእዘዞ ብምፍጻም ካብቲ ረቢ ዝኸልከሎ ብምኽልካል ነፍስኹም ካብ ሓዊ ኣድሕንዎ ናብ ዝምድናን ከምኡ ዝኣመሰሉን ኣይትጸግዑ ይብሉ

ነበሩ፡ እዚ ኸአ እቲ ገለ ደቂ ሰባት ንሕና ካብ እንዳ እከለ ኢና ኣብ ረቢ ዝወሓሱና ኣለው ኢሎም ዝሓሰብዎ ገርሀኛታት ከምዘይጠቅሞም፡ እቲ ብዙሓት ንሕና ናይ ረሱል ዘርኢ ኣለና ካብ ኩቡራት ቤተሰብ ኢና ኢሎም ካብ ምስራሕ ተቆጢቦም እኳደአ ኣንጻር ናይ ሱና እናሰርሑ ንረብን ንረሱልን ዘይምእዘዙ፡ ገሊኦም ንሕና ንነብይ ንፊቱ ኢና ኢሎም ንወሕስነት ናይ ነብይ ዝጸበዩ እቲ ምፍታወ በቲ ናቲ መንገዲ ምኻድ ምኻኑ ዘይፈልጡ ንዝሓሰብዎ ኩሉ ነብይ صلى الله عليه وسلم ነጺጎሞ እዮም።

ነብይ صلى الله عليه وسلم ከምቲ ረቢ ኣብ ቁርኣን ዝበሎ ንነብሶም ክጠቅምዎ ከምኡውን እንተድኣ ዘንቢ ፈጺሞም ንመቅጻዕቲ ረቢ ክክላኸሉ ከምዘይክእሉ ነጊሩ እዩ። ረቢ ኣብ ቁርኣን ከምዚ ይብል ፡

((قُلْ إِنِّي لَنْ يُحْيِرَنِي مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ وَلَنْ أَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا))
((١٢٢))
الجن

ንማንም ሰብ ደኣ ወላ እንተቀረበ ወላውን እንተረሓቀ ከመይ ክኸወንዩ ! !

ነብይ መሓመድ صلى الله عليه وسلم ውን ንቤተሰቦም ካብ መቅጻዕቲ ረቢ ከምዘዮድሕንዎም፡ ጀና ከምዘዮእትወዎም ናብ ረቢውን ከቀራርብዎም ከምዘይክእሉ ሓቢሮም'ዮም ከምኡውን ዝኾነ ሰብ ንነብሱ ዘድሕና ባዕሉ ምኻኑ ሓቢሮሞም'ዮም።

ሓወቦኦም ንነብይ መሓመድ صلى الله عليه وسلم ግዜ ሞት መሰርከቦም ነብይ መሓመድ صلى الله عليه وسلم (ኣ ሓወቦይ ላኢላሃ ኢላላህ በል በዛ ቃል እዚኣ ኣብ ረቢ

ከምስክረልካ) ምስ በልዎም ሕማቃት ኣዕሩኽ ስለዝነበርዎ ኣብ ናይ ኣቦታትካ ሃይማኖት ይሕሸካ ደኣ ስለዝበልዎም (ኣብታ መገዲ ናይ ኣባሓጎ ታተይ) ምስ በሉ ካብዛ ዓለም ተፈልዩ። ቃል ናይ ረቢ ከኣ ከምዚ ዝብል ወረደ፡

((إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ))

القصر

እዚ ዝሓለፈ ዛንታ ዓቢ መርትዖ'ዩ ነቶም ንነብይ ካብ ደረቶም ንላዕሊ ዘሕልፍዎም ከምኡውን ካብ ጸገማቶም ንኸድሕንዎም ንነብይ صلى الله عليه وسلم ዝሓቲ ካብኡ ሓሊፎም'ውን ዘንቦም ንኸምሕርዎም ዝልምኑ ከምኡውን ኣብ ጽንኩር ኩነታት ያ ረሱለላህ ዝብሉ ከምኡውን ካልእ ንዕኡ ዝኣመሰሰን ኔጋ ምኺኑ ይሕብረና።

ነብይ ሙሓመድ صلى الله عليه وسلم ዝበለጹ ፍጡር : ዝቀረቡ ኣብ ረቢ: ዝላዓለ ክብረት ዘለዎም ከይኖም ከብቅዑ ንሓወበኦም ኣብ ቅኑዕ እምነት ክሞቱ ምስቲ ዓቢ ድልዖት ዝነበሮም ክፍጽምዎ ኣይካኣሉን ንምንታይ እሞ ረቢ ንሓወበኦም ቅርስስና ስለ ዝጸሓፈሎም እዩ። ግን ነብይ ተስፋ ከይቆረጹ እስቲቕፋር ክገብረሉ'ዩ ምስ በሉ ረቢ ከልኪልዎም።

ረቢ ኣብ ቁርኣን ከምዚ ይብል፡

((مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ
كَانُوا أَوْلِيَا قُرْبَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ))
التوبة (١١٣)

እዚ ዓንቀጽ ናይ ቁርአን ዘረድኡና ነብይ صلى الله عليه وسلم
ንኻልእ ክጠቅሙን ክጎድኡን ከምዘይክእሉ-
እዩ :: ወላኪ እቶም ንነብይ ንፈቱ ኢና እናበሉ-
ተስፋ ዘንብሩን ብሽሞም እናጸውዑ ዝልምንዎምን
ዘለው: እቲ ናብ ቅንዕና መገዲ ምእታዉ ኣብ ኢድ
ነብይ صلى الله عليه وسلم ነይሩ እንተዘኸውን ከምኡውን
ካብ ጸገማት ድሕነት ምሃብ ኣብ ኢዶም ነይሩ
እንተዘኸውን ነቲ ንዐኡም መቅረባ ዝኾነ ካብቶም
ናይ ሙሽሪክን ክፋእ ንኸይረኸቦም ዝከላኸልሉም
ዝነበረ ሓወቦኦም ክጠቅምዎ ካብ ዘይከኣሉ
ንኻልልእ ዳኣ ከመይ ገይሮም ይጠቅምዎ: ???

4ይ- ንነብይ صلى الله عليه وسلم ባርያ ረቢ ኢልካ
ምስማዮም ብልጸትን ክብረትን እዩ:-
ዑመር ቢን ኸጣብ ረዲዮላሁ ዓንሁ ነብይ صلى الله
عليه وسلم ከምዚ ኢሎም ፡

((لا تطروني كما أطرت النصارى ابن مريم إنما أنا عبد
الله، فقولوا عبد الله ورسوله.))

(ነጻይ ንምንኣድ ኢልኩም ከምቲ ንወዲ መርዮም
ንምንኣድ ኢሎም ወሰን ዝሓለፉ ወሰን ኣይትሕለፉ

አነ ባርያ'የ እስኻትኩምውን ባርያ ረቢ ሉኡኽ አላህ በሉኒ) ይብሉ።

ሸኽ ሱለይማን ቢን ዓብዱላህ ረቢ ይርሓመሉም፡ ብዛዕባ እዛ ዝሓለፈት ሓዲስ ናይ ነብይ صلى الله عليه وسلم አብ ኪታብ ናይ ተወሒድ ክገልጹ ከለው ከምዚ ይብሉ፡

(አነ ባርያ'የ እስኻትኩምውን ባርያ ረቢ ሉኡኽ አላህ በሉኒ) ዝበሉ፡- አይትንኣዱኒ ካብ ወሰን ከይትሓልፉ ከምቲ ነሳራ ንዒሳ ብምንኣድ ወሰን ሓሊፎም ክሳብ ረቢ ክብልዎ ዝበጽሑ አይትብጽሑ፡

አነ ባርያ ረቢ'የ ከምቲ ረቢ ዝገለጸኒ ባርያ ረቢ ኢልኩም ከአ ጸውዑኒ፡ ስለዚ ባርያ ረቢ ሉኡኽ አላህ በሉኒ ማለት'የ እንተኾነ ግን ንመቃብር ዝግ ዝኡ ሰባት ኢምቢ ብምባል ንትእዛዝ ናይ ረሱል

صلى الله عليه وسلم ተጻሪሮም አብቲ ዝኸልከልዎ ወዲቆም ዓቢ ምጽራር ከአ ፈጺሞም። ንነብይ ሙሓመድ

صلى الله عليه وسلم ባርያ ረቢ ኢልካ ክትጽወዎም ይኹን ከምኡውን ንዐአም ክትልምኖም የብልካን ምባል ከምኡውን ብአኦም አይሕዝን'ዩ፤ ንዐአም ምምጽባዕ አይፍቀድን'ዩ አብቲ ቀብሮም ከም ካዕባ ጠዋፍ አይግበርን፤ ዝኹነ ጉዳይ ክፍጽሙ

አይክእሉን'ዮም፤ ዒልመልቐይቢ ብጀካ እተን ረቢ ዘፍለጠም ካልእ አይፈልጡን'ዮም ምባል ክብረት ናይ ነብይ صلى الله عليه وسلم ምስትንኣስ ኮይኑ ይስመዖም፡ከምኡውን ካብ ደረጀአም ምጉዳል ኮይኑ ይመስሉም፡ ስለዚ ኸአ ካብቲ ረቢ ንነብይ ሙሓመድ

صلى الله عليه وسلم ዝሃበም ደረጃ ንላዕሊ

ክህብዎም ይረዳዩ ከምቲ ነሳራ ኣብ ዒሳ ዝፈጸምዎ ወይ ክንድኡ ብምብጻሖም ገሊኦም ዘንብና ምሓረና ዝብሉ ገሊኦም ካብዚ ጸበባ ፈርጀና ዝብሉ ኣለው።

ሸኽ ኣል-ኢስላም ኢብኒ ተይሚያ (ኣልኢስቲፎሳ) ኣብ ዝተባህለ መጽሓፍ፡ ገለ ካብቲ ኣብ ግዜኦም ዝከበሩ ሰባት ንረሱል ርድኣና መሓረና ዝብሉን ልክዕ ከምቲ ካብ ረቢ ትሓቶ ካብ ረሱል

صلی الله علیه وسلم ይፍቀድ'ዩ ፡ ዝብሉ ኣለው ይብሉ፡ ብዛዕባ'ዚ ዝምልከት ከኣ ብዙሕ ጸሓፊ ኣሎ፡ ገለ ካብቲ ዝብልዎ ከኣ ፡ ብጀካ እቲ ረቢ ጥራይ ዝፈልጦ (ዒልመልቀይቢ) ነብይ صلى الله علیه وسلم ይፈልጡዎ'ዮም ዝብሉን (ነብይ صلى الله علیه وسلم ከምቲ ናይ ረቢ ፍልጠትን ክእለትን ኣለዎም ዝብሉን እዚ ዓይነት ክእለት ከኣ ናብ ሓሰን ወዲ ሰይድና ዓሊ ሓሊፉ ብድሕሪኡ ናብ ናይ ዘርኢ ናይ ሓሰን ዘለዎም ምስ ሓለፈ ናብ ኣቢ ኣልሓሰን ኣቫዝሊ ዝተባህሉ ሓሊፉ'ዩ ዝብሉን እዚ ከኣ ደረጃ ናይ ኣል ቁጡብ፡ ኣልቀወስ፡ ኣልፈርድ ኣልጃምዕ'ዩ ዝብሉ፡

وَتَسْبَحُوهُ بِكُرَّةٍ وَأَصِيلًا

ዝብል ቃል ናይ ረቢ - ተስቢሕ ንግሆን ምሸትን ዝግበረሉ ንነብይ'ዩ ዝብሉን ከምኡውን ንረብን ንረሱልን ኢና ንግዛእ ዝብሉ ንረሱል ገዛኣይ ዝገብርዎም ኣለው ሓደ ካብኣቶምውን ኣልከዉሰሪ ዝበሃል ከምዚ ዚበለ ግጥሚ ገጢሙ፦

فإن جودك الدنيا وضرتها

ومن علومك علم اللوح والقلم

ሓዳንያን አኼራን ልግሲ ናይ ነብይ صلى الله عليه وسلم ገደርዎ:

ከምኡውን ብርግጽ ፍልጠት ናይ ለዉሕ አልማሕፉዝ አለዎም ይብል፡

እዚ ኸአ ሸኸ አል-ኢስላም ዘዘንተውዎ ኣብ ግ ዜአም ዝነበሩ እዮ። እዚ ድማ ግልጺ ዝኾነ ኩፍሪ ካብ እስልምና ቧሕጊጉ ዘዉጽእ ቃላት እዩ።

ካብቲ ዝገርም ግን እዚ ከም ምፍታዉ(ማሓባ) ናይ ነብይ صلى الله عليه وسلم ክብረትን ኣምሲሉ ሸይጣን ኣንጸባሪቅሎም፡ እዚ ከአ ሓደ ካብ ተግባራት፡ ናይቲ ረቢ ዝላዓኖ ሸይጣን እዩ፡ ንሱ ነቲ ሓሶት ምስቲ ሓቂ ሓዋዊሱ ነቶም ካብ እንስሳ ዘይፍለዩ ብብርሃን ናይ ዒልሚ ዘይርእዩ ናብ ድልዳል ዓንዲ ዘይጽግው ብኸምዚ ዓይነት ገይሩ የታልሎም፡ እዚ ከአ ክብረት ንነብይ صلى الله عليه وسلم ኣይኮነን፡ እቲ ሓቀኛ ክብረት ኣብ ልብን መልሓስን ተግባርን እዩ፡ እሳቶም ግን ካብዚ ፍሑቃትዮም ዘለው።

እቲ ናይ ልቢ ምፍታዉ እምበኣር፡ ባርያ ረቢ ሉኡኸ ኣላህ ኢልካ ምስ ኣመንካ ካብ ነፍስኻን ወለድኻን ደቅኻን ኮታ ካብ መላእ ደቂ ሰባት ኣብሊጽካ ክትፈትዎም እዩ። እዚ ምፍታዉ ከአ ብኸልተ ነገራት ይግለጽ፡

1ይ) ን ተውሒድ ቀጥ ኣቢልካ ክትሕዝ።

ነብይ መ-ሐመድ صلى الله عليه وسلم ንተሓውድ ምሓዝ ብጣዕሚ ይግደሱ ኔይሮም፡ ናብ ሸርኪ ገዱ ዘምርሕ ተግባራት ብኹሉ ሸነኻቲ ይኸልፍዎ ነይሮም ነዚ መርትዖ ዝኸዉን ከኣ፡

قال له رجل (ما شاء الله وشئت) قال : (أجعلتيني لله ندًا؟ بل ما شاء الله وحده) رواه أحمد

ሓደ ሰብኣይ (እ ሉኡኽ ኣላህ ረቢ ደልይዎ ንስኹምውን ደሊኸሞ፡ ምስ በሎም፡ ምስ ረቢ ማዕረ ገይርካኒ ? ረቢ ጥራይ'ዩ ንበይኑ ደልይዎ) ኢሎም መለሰሉ።

*ንረቢ ገዲፍካ ብኻልእ ንኸይማሓል ከልኪሎም ሸርኪ ምኻኑውን ሓቢሮም።

*ኣብ መቃብር ሰላት ንኸይስገድ ወይ'ውን ከም መስጊድ ገይርካ ከይወሰድ : ወይ'ውን ከም ዒድ ማለት ብቆጸራ እናገበርካ ምምልላስ ከይግበረሉ ከልኪሎም ኣብኡ ዝኾነ መብራህቲ ከይበርህ'ውን ከልኪሎም።

እዚ ኸኣ እቲ መሰረት ናይ ዲን ኮይኑ እኳ ደኣ እቲ ቀንዲ ሕምብርቲ ናይ ድሕነት እዩ። ነብይ መ-ሐመድ صلى الله عليه وسلم ኩሉ ናብ ሸርኪ ዘምርሕ፡ ብመ-ሉኡ ብቃሎምን ተግባሮምን ዓጽዮሞ'ዮም። ከምናቶም ኣገላልጸ ገይሩ ዝገለጸውን የልቦን፡ ስለዚ ንነብይ صلى الله عليه وسلم ክብረት ምሃብ ዝበሃል በቲ ሒዞሞ ዝመጹ ክትቅየድ ደኣምበር ንዕኡም ብምጽራር ኣይኮነን።

2ይ) ናይ ነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ተኸታላይ ምኃን ከምኡውን ኣብ ዝገበዩን ዝናኣሰን ኣብ መሰረትን ጨንፈራትን ናይ ዲን ብናቶም ፍርዲ ክትፍረድ፣ በቲ ፍርዶም ክትፈትዉ፣ በቲ ናቶም ሱና ክትቅየድን ክትቅበልን፣ ነቲ ናቶም ሱና ዝጻረር ቁሊሕ ከይበልካ ክትገድፎ ንሶም ፈራዳይ ዘረበኣም ቁቡል ኢልካ ክትክተሎም እቲ ንዐኣም ዝጻረር ክትነጽግ ንሓደ ኣላህ ክትግዘኣን ካብኡ ሓዝ ክትደልይን ናብኡ ጥራይ ክትዉከል ናብኡ ጥራይ ፍርህኻን ተሰፍሰኻን ክተንበር፡ ነቲ ጸገማት ንኸፈትሓልካ ተሰፋ ትገብረሉ ከምኡውን ንዘንብኻ ምሕረት ትሓቶ በቲ ናቲ ልግሲ ኣዳንያን ኣኼራን እተረኸበት ንሱ ድማ ንበይኑ ንፍጡራት ሽሻይ ዝለገሰሎም፡ ካብ ቀብሮም ዘተሰኣም፣ ዝምሕር ዝርህርህ እንተደልዩ ናብ ቅኑዕ መገዲ ዝመርሓካ እንተደልዩ ዘጥፋኣካ፣ ሩሑስን ቁርሱስን ዝገብር እዚ ኩሉ ጉዳያት ብጀክኡ ዝኾነ እንተኾነ ከም ነብይ صلى الله عليه وسلم ይኹን ወላውን ጂብሪልን ካልኣት ዝፍጽሞ የልቦን ብምባል ናይ ዉሽጣዊ እምነት ክህልወካ ይግባእ።

እዚ 'ይ ከኣ እቲ ናይ ብሓቂ ክብረት ነቶም ክቡር ዝኾኑ ነብይ صلى الله عليه وسلم ምኽባር ዝበሃል እዚ ከኣ 'ይ ኣብ ኣዳንያ ይኹን ኣብ ኣኼራ ዝጠቅም ከምኡውን ሓደ ካብቲ ግዴታታት ናይ ኢምን ዝእዝዙ እዚ 'ይ።

እቲ ብመልሓስካ ምኽባር ከኣ በቲ ረቢ ዝሞኅሶምን ክብረት ዝሃቦምን በቲ ንሶም ንነብሶም ዝሞኅሰዎ ወሰን ከይሓለፍካን ከየጉደልካን

ክትምጉሶም እዩ። እቶም ንቀብሪ ዝግዝኡ ግን ኣብ ሞጎሰኦም ወሰን ኣሊፎም 'ዮም።

ከምኡውን እቲ ብኣካላትካ ክብረት ድማ፡ ቦቲ ንሶም ዝኣዘዘዎ ክትሰርሕ እቲ ናቶም ሃይምኖት ንክስፋሕፋሕ ምጽግር ነቲ ሒዞሞ ዝመጹ ከተዐዉት ነቲ ንዐኦም ዝጻረር ክትቃለስ እዩ።

ብኣፈሻ 'ምበኣር እቲ ንነብይ صلى الله عليه وسلم ክብረት ዝበሃል ቦቲ ዘረባኦም ክትኣምን፣ እቲ ዝኣዘዘዎ ክትፍጽም፣ ካብቲ ዝክልከልዎን ዘጠንቀቅዎን ክትቁጠብ፣ ምእንተኦም ኢልካ ክትፈትውን ክትግርኽን ምእንተኦም ኢልካ ክትጸልእ ከምኡውን እቲ ናቶም ፍርዲ ክትፍጽምን ክትፈትዎን፣ ነቲ ናቶም ፍርዲ ገዲፍካ ናብ ጣዖታዊ ፍርዲ ዘይምኻድ እዩ።

እንተ ነቲ ቃላት ናይ ነብይ صلى الله عليه وسلم ዝሰማማዕካ ክትቅበል ነቲ ዘይሰማማዕካ ክትነጽግን ወይ ሸለል ክትብልን ወይ 'ውን ዘይቁኑዕ ትርጉም ሂብካ ክትገድፎ ግን ዘይፍቀድ ኣብ ርእሲ ምኺኑ ነቲ ክብረት ናይ ነብይ ዝጻረር እዩ።

እዚ ዝኣለፈ ዘረባ እምበኣር ኢብኒ ተይሚያ ኣብ ዝነበርሉ ግዜን ቅድሚኡን ዝነበሩ ብዛዕባ ተዉሒድ ዘይፈልጡ እሞ ናይ ነብይ ሙሓመድ صلى الله عليه وسلم ምፍታዉ (ማሓባ) ኣለና ብምባል ኣብቲ ሞጎሰኦም ደረት ዝጣሓሱ ብጀካ ንረቢ ንኻልእ ዘይፍቀድ ዝኾነ መግለጺ ገይሮም ወናኒን ፈላጥን ኣብዛ ዓለም ድላዮም ከምዝፍጽሙን ገይሮም ገሊጾሞም። ከምኡውን እቲ ካብ ረቢ ጥራይ ዝግባእ ከም ምልማን፣ ተስፋ ምግባር፣ ኩሉ

ጉዳይካ ናብኡ ምግዳፍን ናብኡ ምጽጋዕን
ዝኣመሰለ ንኑባይ صلى الله عليه وسلم ሂቦምም።

ሸኽ ኢብኪ ተይሚያ ኣብ መጽሓፍም
ንኪታብ ናይ ተውሒድ ዝገልጽ ኣብ ገጽ 186
እቶም ደረት ዝሓለፉ ኣብ መግለጺ ናይ ኑባይ
ሙሓመድ صلى الله عليه وسلم ቡርዳ ዝተባህለ ናይ
ባውሰሪ መጽሓፍ ደረት ዝሓለፈ ግጥሚ ዝገጠሞ።

يا أكرم الخلق مالى من ألوذ به # سواك عند حلول الحادث العمم

ምስ ዘከሩ: ብዛዕባ እቲ ግልጺ ዝኹነ ሽርኪ
ሒዝዎ ዘሎ ዘኪሮም ብሩህ ዝኹነ ሽርኪ ከም
ምኻኑ ገሊጾም: ከምኡውን ካልእ ገለ ግ
ጥምታት ናይ ቡርዒ ደረት ዝሓለፈ ናእዳ ዘኪሮም
ናብ ረሱል صلى الله عليه وسلم ዒባዳ ከም ዝወደቀ ናይ
ረቢ ዒባዳ ከምዝረሰዐ: ገሊጾም ኣለው።
ከምኡውን ኣኑዐይሚ ኣብ ማዓርጅ ኣል-ኣልባብ
ገጽ 169 ገለ ናይቶም ደረት ዝጥሕሱ ብምውታን
ዝተንጠልጠሉ ዘኪሮም ኣለው ካብቲ ሽርኪ: ዝሓዘለ
ግጥሚታቶም ከኣ።

ياسيدى يا صفى الدين يا سندی #
يا عمدي بل ويا ذ خرى ومفتخري

أنت الملاذ لما أخشى ضرورته #
وأنت لي ملجأ من حادث الدهر

ዝብል ናይ ሽርኪ ዝመልእ ግጥምታት ምስ ዘከሩ
ብዛዕብኡ ኣመልኪቶም (ንሕና ከንፈልጦ

ዘይከኣልና፡ እዚ ሙሽሪክ ዝኾነ ሸረኛ ገጣማይ ድሕሪ'ዚ መግለጺ ንረሱል صلى الله عليه وسلم ምሃቡ ናይ ረቢ መግለጺ ደኣ እንታይ ተሪፍዎ) !! እቲ ናብ ረቢ ምድላይ ናብ ረቢ ምጽጋዕ ዝኣመሰለ ጉዳያት እንታይ ኣትሪፍሉ፡ እቶም ሙሽሪክን ንጣኣት ዝግ ዝኡ ዝነበሩ ነቶም ዝግዝእዎም ክንዲዚ ዝኣክል ስልጣን ወላ ዝዋሓደውን ንረቢ ገዲፎም ኣይህብዎምን'ዮም ኔይሮም።

ነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم 'ውን ነዚ ከምዚ ኢልካ ካብ ደረት ምሕላፍ ንህዝቦም ኣዝዮም ይፈርሑሎም ስለዝነበሩ ነቲ ናብኡ ዘብጽሑ መገዲ 'ውን የጠንቅቁዎም ነይሮም።

فقد روى أبو داود بسند جيد عن عبد الله بن الشخير رضي الله عنه قال: انطلقت في وفد بني عامر إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم فقلنا: أنت سيدنا. فقال: (السيد الله تبارك وتعالى) قلنا: وأفضلنا فضلاً وأعظمتنا طولاً، فقال: (قولوا بقولكم أو بعض قولكم)

ናብ ነብይ صلى الله عليه وسلم ካብ ቦኒ ዓምሩ ዝተባህሉ ልኡኻት ምስ መጹ እስኻ ጎይታና ኢኻ ምስ በልዎም፡ ኣላህ'ዩ ጎይታ ኢሎሞም፡ መሊሶም፡ ካባና ዝበለጸኩም ቡሉጽ ናይ ቡሉጻትን ዝዓበኹምን ኢኹም ምስ በልዎም ፡ካብዚ ንላዕሊ ኣይትሕለፈ ኢሎምም ።

ከምኡውን

(ረቢ ደልይዎ እስኹም'ውን ደሊኹሞ ምስ በለ፡ ምስ ረቢ መዳርግቲ ገይርካኒ ! ረቢ ጥራይ እዩ ደልይዎ) ኢሎም መሊሰሙሉ።

ኅብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ካብ መላእ ፍጡራት ዝበለጹ'ዮም እንተኾነ ግን ናእዳ ይጸልኩ ኔይሮም ፡ብፍላይ ከኣ እቲ ናእዳ ኣብ ቅድሚ ዝናኣድ ዘሎ እንተኮይኑ ይጸልእዎ ስለ ዝነበሩ፡

((إذا لقيتم المداحين فاحثوا في وجوههم التراب.)) رواه مسلم

(ንዝንእዱ ኣብ ገጸም ሓመድ ደርብዮሎም) ይብሉ ነበሩ። ንምንታይ እሞ እቲ ዝናኣድ ዘሎ ክብረትን ትዕቢትን ክስመዖ ስለ ዝኸእል እዚ ዓይነት ጠባይ ከኣ ንስራሕ ደቂ ሰባት ዘበላሹን ካብ ተውሒድ ዘጉድልን ስለ ዝኾነ እዩ።

ኅብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ባርያ ረቢ ንኸበሃሉ ዝኹርዑሉ ዝነበሩ'ዩ። እዚ ከኣ ኣብ ቅድሚ ረቢ ትሕትናን ነፍስኻ ተንእሰሉን ስለ ዝኾነ ብልጽትን ክብረት እዩ።

ስለዚ ከኣ ረቢ ኣብ ቁርኣን ባርያይ ኢሎ ሰምይዎም፡

البقرة ((وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا))
ከምኡውን

الإسراء ((سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَىٰ بِعَبْدِهِ))
ከምኡውን

الخصم

((الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ))

ከምኡውን

((وَأَنْتَ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ))
البن

ባርያ ናይ ረቢ ንኸትበሃል እቲ ዝለዓለ ትሕትናን ዝለዓለ ምፍታውን ዘጠቃለለ'ዩ። ናብ ረቢ ትሕትና ምግባር ወይ ንነፍስኻ ምስትንኣስ ዘስዕቦ ናብ ረቢ ምምብርካኸን ፍርሕን'ዩ።

ንነበስኻ ኣብ ቅድሚ ረቢ ጉቡኣ ከምዘጉደለት ሕስርቲ ጌርካ እንተሪኪኻያ ንነፍስኻ ዘጉደለቶ ከትቆጸጸራን ከትወቅሳን ትኸእል። ከምኡውን ረቢ እቲ ዝበለጸን ሊጋስን ምኻኑ ትፈልጥ። ንረቢ ምፍታዉ ዘስዕቦ ከኣ እቲ ረቢ ዝፈትዎ ትፈትዉ እቲ ረቢ ዝጸልኦ ቃላትን ተግ ባርን ትጸልኦ እሞ ኣብቲ ናይ ብሓቂ ባርነት ናይ ረቢ ድማ ትኣትዉ።

5ይ- ነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ከምቶም ቅድሜኦም ዝሓለፉ ሉኡኻት ሞይቶም'ዮም ረቢ ኣብ ቁርኣን ከምዚ ይብል፡

((إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ (۳۰)))
الامر

ከምኡውን

((وَمَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ مِنْ قَبْلِكَ الْخُلْدَ أَفَإِنْ مِتَّ فَهُمُ الْخَالِدُونَ (۳۴)))
كل نفس ذائقة الموت ((الأنبياء

ካብቲ ሓደ ኩሎም ሙስሊሚን
 ዝኣምንሉ ቅድሚ ነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم
 ዝነበሩ ሉኡኻት እቲ ረቢ ዝጻሓፈሎም ዕድመ ናይ
 ኣዱንያ ወዲኦም ኣብ ዓለም ናይ በርዘኽ (ኣብ
 መንጎ ኣዱንያን ኣኼራን ዘሎ ዓለም)
 ተሰጋጊሮም'ዮም፡

ኣብ ዓንቀጻት ናይ ቁርኣን'ውን ሹሃዳእ (ኣብ
 ጂሃድ ዝሞቱ) ኣብ በርዘኽ ህያዎት ምኽኒኖም
 ዝገልጽ ኣሎ።

ረቢ ኣብ ቁርኣን ከምዚ ይብል፡

((وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أحيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ (١٦٩)))
آل عمران

እዚ ዓይነት ሂወት ከኣ ብዝበለጸ ኣንቢያእ
 ዝነበሩሉ እዩ። ሹሃዳእ ምይቶም ካብዛ ዓለም
 ተፈልዮም፡ ገንዘቦም ተወሪሱ ኣንስቶም ንኻልኣት
 ሓላል ኮይነን ከብቅዕ፡ ረቢ ህያዎት'ዮም ሙወታን
 ኣይትበልዎም ካብ በለና ብዝበለጸ ከኣ ንኣንቢያእ
 ዝተገበኦ እዩ።

ረቢ ኣብ ቁርኣን ከምዚ ይብል፡

((وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتٌ بَلْ أحيَاءٌ وَلَكِنْ لَّا تَشْعُرُونَ (١٥٤)))
البقرة

እዚ ዓይነት ሂወት ግን ከመይ ዝበለ ምኽኒኑ
 ኣይንፈልጦን ኢና። እቲ ንሕና ነረጋግጸ ካብ

አካላቶም ሂወቶም ከምዝተፈልዮትን ዕድሜአምውን ተወዲኡ ስርሐም ከምዝተጠረሸ እዩ።

ብዛዕባ ሂወቶም ዝገልጽ'ውን ኣብ ሓዲስ ናይ ነብይ صلى الله عليه وسلم ተገሊጹ'ሉ። (እቲ ሩሕ ናቶም ኣብ ኩብዲ ቀጠልያ ኣዕዋፍ ኣብ ገረብ ናይ ጀና ዝርከባ) ከምዘሎ ገሊጾምልና እዮም። እዚ ዘረጋግጾልና ከኣ ሂወቶም ካብ ኣካሎም ከምዝተፈልዮ እዩ። እቲ ፍልይ ዘብሎም ግን እዚ ዝተገልጸ (ናይ በርዘኽ) ሂወት'ዩ። ከምቲ ፍሉጥ ከኣ ነብያትን ሉኡኻት ናይ ረብን ብዝበለጸ እዚ ዓይነት ሂወት ከምዝረኽብዎ ፍሉጥ'ዩ። ኮይኑ ግን ኣብዚ ዓይነት ሂወት ወላ እንተነበሩ ንዝጸወዖም ክሰምዑ ንዝለመኖም ክህቡ ክእለት ዝህቦም ኣይኮነን። ንሕና ከም ንኣምኖ ነብይ صلى الله عليه وسلم ኣብ በርዘኽ ካብ ናይ ሹሃዳእ ብዝበለጸ ሂወት ከም ዘሕልፉ እኪ ደኣ ካብቲ ናቶም ብልጸት መሬት ንኣካሎም ከምዘይትበልዮ ንኣምን ኢና።

ኣውስ ኢብን ኣውስ ረዲየላሁ ዓንሁ ነብይ መሓመድ صلى الله عليه وسلم ከምዚ ኢሎም ይብል
(((إن من خير أيامكم يوم الجمعة فأكثرُوا من الصلاة علي فيه فإن صلاتكم معروضة علي) قالوا: يارسول الله كيف تعرض عليك وقد أرمت. قال: (إن الله حرم على الأرض أن تأكل أجسام الأنبياء)))

(እቲ ዝበለጸ መዓልቲ ጅምዓት'ዩ ንዓይ'ውን ሰላት ኣብዙሒሉ ኢኹም፡ ሰላትኩም

ረቢ የብጻሐይ እዩ) ምስ በሉ ሳሓባ ኸአ ኦ ሉኡኸ አላህ ከመይ ኢሉ ከበጽሓኩም ኣብ ሓመድ ምስ በለኹም ምስ በሉ (መሬት ንኣካላት ናይ ኣንቢያእ ንኸይትበልዕ ረቢ ሓራም ገይሩላ'ዩ) ኢሎም መሊሶሙሎም።

እዚ ከኣ ብዝያዳ ዙብራሃልና ነብይ صلى الله عليه وسلم ሩሐም ካብ ኣካሎም ከምዝተፈልዮትን ናብ ዝላገለ ክፍሊ ከምዝደየበትን ኣጸቢቁ የብርሃልና።

ከምኡውን ኣቡ-ሁ-ረይራ ረዲየላሁ ዓንሁ ነብይ ሙሓመድ صلى الله عليه وسلم ከምዚ ኢሎም ፡

((مامن مسلم يسلم علي إلا رد الله علي روحي حتى أرد عليه السلام.))

(ዝኸነ ይኹን ኣስላማይ ሰላም እንተኢሉኒ ክሳዕ ሰላምታ ዝምልሰሉ ረቢ ሩሐይ ይመልሰለይ'ዩ) ይብሉ

ብዛዕባ እዚ ናይ ሩሕ ምምላሳ ከመይ ምኽኒ ዝምልከት ግን ኣብ መንጎ ሙሉማእ ፍልልይ ኣሎ፡ ከምኡውን ኣቡ-ሁ-ረይራ ረዲየላሁ ዓንሁ ነብይ ሙሓመድ صلى الله عليه وسلم ከምዚ ኢሎም፡

((لا تجعلوا بيوتكم قبورا ولا تجعلوا قبرى عيداً، وصلوا علي فإن صلاتكم تبليغني حيث كنتم))

(ዝወ.ትኹም፡ መቃብር ኣይትግበርዎ፡ ቀብረይውን ዒድ ኣይትግበርዎ፡ ሰላት ግበሩለይ ኣብ ዝሃለኹም እንተሃለኹም ሰላትኩም ይበጽሓኒ'ዩ) ይብሉ ።

ዓሊ ቢን ሑሴን፡ ንሓደ ሰብኣይ ኣብታ ኣብ ምቃብር ናይ ነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ዝከበረት ሃንፍ እናመጸ ኣብኣ ኣትዩ ዱዓ ክገብር ምስ ረኣይዎ ከልኪሎሞ ኣስዒባም ከኣ ክነግ ረኩም'ዶ ሓዲስ ካብ ኣቦይ ዝሰማዕክዎ ነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ዝበልዎ፡

((لا تتخذ قبوري عيداً ولا بيوتكم قبوراً فإن تسليمكم يبلغني أين ماكنتم))

(ቀብረይ ዒድ ኣይትግበርዎ ዝወ.ትኹም'ውን ቀብሪ ኣይትግበርዎ ሰላምታኹም ኣብ ዝሃለኹም እንተሃለኹም ይበጽሓኒ'ዩ) ኢሎም።

ሱሄል ኢብን ኣቡ ሱሄል ዝተባህለ፡ (ሓሰን ኢብን ሓሰን ኢብን ዓሊ ረዲዮላሁ ዓንሁም ኣብ መቃብር ምስ ረኣዮኒ ጸዊዑ፡ (እንታይ ክትገብር ኢኻ ኣብ ቀብሪ ዝረኣኹኻ? ምስ በለኒ ንነብይ صلى الله عليه وسلم ሰላም ክብሎም'ዩ ጸኒሐ በልኩም'ዩ ኣብ መስጊድ ምስ ኣተኻ ሰላም በሎም ምስ በለ፡ ኣስዒቡ ነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم (መቃብረይ ዒድ ኣይትግበርዎ ዝወ.ትኹም'ውን መቃብር ኣይትግበርዎ ሰላት ግበሩለይ ሰላትኩም ኣብ ዝሃለኹም እንተሃለኹም ይበጽሓኒ'ዩ፡ ዮሁድ ረቢ ይልዓኖም መቃብር ናይ ነብያት መሳጊድ ገይሮሞ) እስኻትኩምን ኣብ ኣንደሉስ ዘለውን ሓደ ኢኹም (ማለት ሰላምታኹም ይበጽሓኒ'ዩ) ኢሎም'ዮም ኢሉኒ፡

እዚ ዓይነት ሓዲስ አብ ቀዳሞት ዝነበሩ ዝወትር'ዩ ኔይሩ ከምኡውን ንሓዲስ ናይ ነቢይ صلى الله عليه وسلم ንምጽናዕን ንምትሕልላፍን ግዳሳት'ዮም ኔይሮም።

(ዝወትኹም መቃብር አይትግበርዎ) ከአ: አብ ዝወትኹም ሰላት ምስጋድን ዱዓ ምግባርን ቁርአን ምቅራእን አይተቋርጹ ከም መቃብር ሰላት ዘይስገጹ አይትግበርዎ ማለት'ዩ።

አብ ዝ ሰላት ምስጋድ ክበሃል ከሎ ድማ ንሱና እዩ : (መቃብረይ ዒድ አይትግበርዎ) ማለት ከአ ብፉልይ አገባብ ገይርካ ዚያራ ናይ ቀብሪ ምፍጻም ከምኡውን አብኡ ልሙድ ዝኾነ አኼባ ምፍጻም: ልክዕ ከም ዒድ ጸጸሊሑ ዝማላለስ አኼባን ሓጎስን ዘለዎ አይትግበርዎ ማለት'ዩ።

ሰላትና ከአ ካብ ዝሃለናዮ ቦታ ከምዝበጽሖም ሓቢሮምና'ዮም: እዚ ማለት ከአ እቲ ሰላሁ-ዓለይሂ ወሰለም ንብሎ ካብ ርሑቅን ቀረባን ከም ዝበጽሖም እቲ አብ መቃብሮም ብምኻድ ዝፍጸም ሓንቲ ብልጸት ከምዘይብሉን ንርዳእ።

እቲ ብፍላይ ንመቃብሮም እምበር ናብ መስጊዶም ኢሉ ዘይብገስ ዒድ ገይርዎ ማለት'ዩ ናይ ሓሰን ኢብን ሓሰን አረዳድአ ድማ ከምኡ'ዩ ኔይሩ።

ኢማም ማሊክ ረቢ ይርሓመሎም ካብ ደቂ መዲና ንዝኾኑ ናብ መስጊድ አብ ዝአትዉሉ ግዜ :ኩላ ግዜ ናብቲ መቃብር ንኸላግሱ ይጸልእሎም ኔይሮም: ምኽንያቱ ቀዳሞት ዝነበሩ እዚ ተግባር

ስለ ዘይፍጽምዎ ዝከበሩ እዩ። ከምኡውን ኢማም ማሊክ (ዳሕረዎት ክቀንዑ ኣይክእሉን'ዮም እንትርፉ በቲ ናይ ቀዳሞት መገዲ) ይብሉ ነበሩ።

ሳላባ ከምኡውን ካብቶም ዓበይቲ ታቢዒን ምስ ኹለፋእ ኣራሺዲን ኮይኖም ኣብ መስጊድ ናይ ነብይ ደሰግዱ ኔይሮም፡ ምስ ሰገዱ ኸኣ ወይ ደኸዱ ወይ ኮፍ ኢሎም ቁርኣን ይቀርኡ ወይ ካልእ ዒባዳ ይፍጽሙ ኔይሮም ዳኣ'ምበር ናብቲ መቃብር ደኸዱ ኔይሮም ዝብል የለን፡ እንታይ ደኣ በቲ ኣብ ሰላት ኣብ ግዜ ኣትሕያቲ ዝፍጸም ሰላምታ ናይ ነብይ የብቅዑ ኔይሮም፡ ኣክንዲ ኣብ መቃብር ጠጠዉ ዝብሉ'ውን እቲ ዝበለጸ ንሱ'ዩ፡ እንተዘደልዩ ግን ዓኢሻ ብሂወተን እንከለዎ ደኹን ብድሕሬኤንውን ክሳዕ ግዜ ኣልወሊድ ኢብን ዓብደልመሊክ መቃብር ናይ ነብይ ሓጽር ከይተገብረሉ እንከሎ ኣብኡ እናኸዱ ሰላት ምገባሩ ኔይሮም እንተኾነ ግን ብጸት ናይ ነብይ صلى الله عليه وسلم ኣብ መቃብር ኬድካ ሰላት ንኸፍጽሙ ልምዲ ኣይነበሮምን እንትርፊ እቲ ገይሹ ዝመጸ ሰብ ኣብቲ መቃብር ከይዱ ሰላም ኢልዎም ደኸይድ ነበረ።

ኣኢማ ኩላቶም ዝተሰማምዑሉ ነገር ከኣ ዝኾነ ሰብ ንነብይ ኣብ መቃብሮም ከይዱ ሰላም ዝበሎም፡ ንነፍሱ ዱዓ ክገብር እንተደልዩ ናብቲ መቃብር ገጹ ክገብር የብሉን ናብቲ ዝበለጸ ኣቅጣጫ ንቂብላ ገጹ ዱዓ እንተገይሩ ድዑኡ ቅቡል ንኸኸዉን ተስፋ ኣለዎ ይብሉ።

እንተቲ ኢማም ማሊክ ንመንሱር ዝተባህለ ገጽካ ካብኡ(ካብቲ ቀብሪ) ኣይትፍለዮ ናብኡ ገጽካ

ግበር..... ብኡኡ ጌርካ ድማ ናብ ረቢ ተዋሓሱኒ በል ዝብል ኣዘራርባ ሓሶትን ቦገታን ምኃኒ ዑለማእ ኣረጋጊጸሞ 'የም።

6ይ- ናብ መቃብር ናይ ነብይ ኢልካ መገሻ ኩልኩል እዩ

ነብይ መሓመድ صلى الله عليه وسلم ከምዚ ይብሉ፡

((لا تشد الرحال إلا إلى ثلاثة مساجد، المسجد الحرام، ومسجدي هذا، والمسجد الأقصى))

(ብጀካ ናብተን ሰለስተ መሳጊድ ማለት መስጊድ ኣል-ሓራም (ማካ)፡ መስጊደይን፡ መስጊድ ኣልአቅሳን እንተዘይኮይኑ ናብ ካልእ (ንግባዳ ኢልካ) ስንቂ ኣስኒቕካ ኣይግዮሽን'ዩ) እዚ ማለት ከኣ ቦታ ፈሊኻ ንግባዳ ኢልካ ከምኡውን ካብ ካልእ ቦታ ብልጸት ኣለዎ ኢልካ ዝግዮሽ ቦታ ወይ ስፍራ ብጀካ እዘን ሰለስተ ቦታ ካልእ የለን፡፡ ስለዚ ናብ መቃብር ኢልካ ክትገይሽ ወላውን መቃብር ናይ ኣንቢያእ እንተኾነ ኩልኩል ምኃኒ ኣብዚ ሓዲስ ናይ ነብይ صلى الله عليه وسلم ኣብ ርእሲ ምኃኒ ከም ዒድ ጌይርካ ወሲድካዮ ማለት 'ዩ።

ንረቢ ገዲፍካ ኣብ ምውታን እምነት ምግባር ንዐኣም ንክትግዘኣም መገዲ ምፍጣር እዩ። እዚ ከኣ ከምዚ ኣብ ግዜና ዝረኣ ዘሎ ናብ መቃብር ናይ ኣውሊያእ ዝብልዎም ነዊሕ ጉዕዞ ተጓዲዞም ደኺሞም ክንደይ ገንዘብ ኣጥፊኦም ኣብኡ ምስ በጽሑ ስንቆም ኣራጊፎም እዚ ዘይበሃል ለመናን ጸዊዒትን ብጀካ ንሓደ ረቢ ንካልእ ዘይግባእ

ዝፍጽሙ፣ ኣብ መቃብር ጠዋፍ ዝገብሩን በቲ ናይ መቃብር ሓመድ ነፍሶም ዝደርዙን ንዐኣም ዝሓርድሎምን ከምኡ ዝኣመሰሉን ዝፍጽምዎ ኣብቲ ነብይ ሙሓመድ صلى الله عليه وسلم ንዕኡ ፈሪሖም ብጀካ ናብዞን ሰለስተ ቦታ ናብ ካልእ ኣይግዮሽንዩ ዝበልዎ ወዲቆም ይርከቡ።

ኢብኒ ተይሚያ ረቢ ይርሓመሎም ናብ መቃብር ናይ ሳሊሒን ከምኡውን ኣንቢያእ ንዝያራ ጥራይ ኢልካ ምጋሽ ኣብ መንጎ ዑለማእ ንዘሎ ሪኢቶ ምስ ዘከሩ ከምዘይግዮሽ ከኣ እቲ ቁኑዕን ሓቕን ምኻኑ ኣረጋጊጸምን ናይ ዝበዘሉ ቃል ናይ ዑለማእ ከም ኢብኒ በጣ ከምኡውን ኣቢልወፋእ፡ ኢብኒ ዓቂል፡ ኣልጅወይኒ፡ ቃዲ ዒያድ እኳ ዳኣ ቃል ናይ ጅምሁር ዑለማእ ምኻኑ ዘኪሮም ከምኡውን ኢማም ማሊክ ኣይፍቀድንዩ ዝበልዎ ካብ ኣኢማ ዝተጻረሮ ከምዘየሎ ዘኪሮም'ዮም። እዚ ግን ነቲ ከይገሸካ ዝግበር ዝያራ ናይ መቃብር ዝጻረር ከምዘይኮነን ኣብ ሸሪዓ'ውን ንመቃብር ምብጻሕ ንኣኼራ ስለ ዘዘክር ንምብጽሑ ዘተባብዕ ኣሎ። እቲ ኣብ መቃብር ዝኸይድ'ውን ነቶም ምውታን ዱዓ ክገብረሎም ረቢ ይርሓመልኩም ንኸብል'ዩ እዚ ኸኣ ኣብ ዝኾነ መቃብር ክፍጸም ይከኣል እዩ።

እንተ ተዳሊኻ ናብ ርሑቅ ቦታ ምእንቲ መቃብር ወይ ብሉጽ ቦታ ኢልካ ዝግዮሽ ግን ነቲ ዝተቀብረ ብልጽጎ ኣለዎ ኢልካ እምነት ስለ ዝኾነ ከምኡውን ክኸብርን ክልመንን ተስፋ ክግበረሉን ይፍቀዶ'ዩ ምባል ኣብ ርእሲ ምኻኑ እቲ ንረቢ

ጥራይ ዝግባእ ዲባዳ ናብ ዝሞተ ምፍጻም ማለት 'ይ።

እብኒ ዓምሩን ኣቢ ሰዲድ ኣልኹድርን፡ ሓደ ሰብ ናብ ጡር ዝተባህለ ቦታ ኣብኡ ምእንቲ ክሰግድ ኢሉ ንክገይሽ ከልኪሎም። ንሳቶም ዝተኸተልዎ መርትዖ ከኣ እቲ ቃል ናይ ነብይ صلى الله عليه وسلم ብጀካ ናብ ሰለስተ መሳጊድ ንዲባዳ ኢልካ ዝግዮሽ የለን ዝበልዎ እዩ።

ኣላህ ንጡር ዝተባህለ ቦታ ቁዱስ ሩባ፡ ዝተባረሽ ቦታ፡ ረቢ ንነቢላህ ሙሳ ኣብኡ ዝተዛረቦም ኮይኑ ከብቅዕ ናብኡ'ውን እንትኾነ ንክትገይሽ ኣይፍቀድን'ይ። እንተኾነ ግን ሓደ ሰብ ናብ መስጊድ ናይ ነብይና ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ሓንቲ ሰላት ክንዲ ሽሕ ስለ ዝኾነት ኢሉ እንተገይሹ መገሻ ናቱ ናብ ረቢ ዘቀራርብ ሰናይ ተግባር ይበሃል፡ ብድሕሪ ሰላትውን ናብቲ መቃብር ናይ ነብይ صلى الله عليه وسلم ከይዱ ሰላምታ እንተፈጸመ ከምኡውን ኣብ ናይ ሳሓባን ሹሃዳእን ዘለዉዎ ከይዱ ዱዓ እንተገበረሎም ፍቁድ እዩ ።

እንተ እቲ ናብ መቃብር ኢሉ ንመገሻ ዝዳሎ፡ ንሰላም ክብሎም ይኹን ወይ ኣብኡ ኮይኑ ዱዓ ንክገብር ዝገይሽ እቲ ናቱ መገሻ ቢደዓን ሙንከርን እዩ። ንምንታይ እሞ ነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم (ናተይ ቀብሪ ዲድ ኣይትግበርዎ ኣብዘለኹም ሃልኹም ሰላምታኹም ይበጽሓኒ'ይ) ዝበልዎ ንዕኡ ምጽራር እዩ። እቲ ሓደ ሓደ ብዛዕባ ብልጸት ምብጻሕ ንመቃብር ናይ ነብይ صلى الله عليه وسلم ዝገልጽ ግ

104

ግን ሓዲስ ደዲፍ ወይ መጨዳዕ ምኻኒ ዑሰማእ
ኣረጋገጸሞ እዮም።

5ይ ምዕራፍ

شروط الشهادتين

ናይተን ክልተ ምስክርነት ቅድመ ኩነት

ዑለማእ: ናይ ላኢላሃ ኢላላህ ሸዉዓተ ቅድመ ኩነት ዘኪሮም ኣለዉ ፡ ገሊኦም'ውን ብግጥሚ መልክዕ ገይሮም ከምዚ ዝስዕብ ይብሉ፡

علم يقين وإخلاص وصدق مع
محبة وانقياد والقبول لها

እዞን ቅድመ ኩነት እዚኣተን ካብ ኪታብን ሱናን ዝተወሰደ መርትዖታት ብምስትውዓልን ብምክትታልን ዝተዋጻኦ እዩን: ገለ ዑለማእ ሻምነይቲ ብምዉሳኽ ከምዚ ይብሉ፡

وزيد ثامنها الكفران منك بما
سوى الإله من الأنداد قد أله

እዛ ሻምነይቲ ቅድመ ኩነት ካብዚ ዝስዕብ ቃል ናይ ነብይ صلى الله عليه وسلم ዝተወሰደት እያ :-

((من قال لا إله إلا الله وكفر بما يعبد من دون الله حرم ماله ودمه.))
رواه مسلم

(ላኢላሃ ኢለላህ ዝበለ በቲ ብጀካ ኣላህ ዝኢ ዝኾነ ብኻልእ ዝኹሓደ ገንዘቡን ደሙን ሕልው'ዩ)
::

ሸኽ ኢማም መሓመድ ኢብን ዓብደልዋሃብ ኣብ መጽሓፍም ኪታብ ኣተውሒድ ነዛ ዝሓለፈት ሓዲስ ምስ ዘከሩ ብድሕሪኡ ከምዚ ኢሎም፡ (እዚ ካብቲ ዝዓበዩ መግለጺ ናይ ላኢላህ ኢለላህ እዩ፡ ንምንታይ እሞ ብቃልካ ጥራይ ንዓኣ ምባል ደምካን ማልካን ኣይሕልውንዩ፡ ወላውን ብቃል ምስ በልካዎ ንትርጉማ እንተፈለጥካ ከምኡውን ብኣኣ ወላ እንተተኣመንካ ወላውን ብጀካ ነቲ ሓደ ኣላህ ንኻልእ ዘይትጽውዕ እንተኾንካ እኹል ኣይኮነን፡ እዚ ኩሉ ንገንዘብካን ደምካን ዝሕሉ ኣይገበርን፡ ክሳዕ ኣብ ርእሲ'ዚ በቲ ንብጀካ ኣላህ ንኻልእ ዝፍጸም ዒባዳ (መግዛእቲ) እትኽሕድ፡፡ ከምኡውን እንተዳኣ ዝጠራጠርን ሕርኽርኽኽ ዝብሎን ኮይኑ ደሙን ገንዘቡን ሕሉው ኣይከውንን'ዩ..... ትርጉም ናይዛ ሻምነይቲ ቅድመ-ኩነት እምበኣር ብጠቅላላ ንብጀካ ረቢ ዝፍጸም ዒባዳ ተቀባልነት ከምዘይብሉ ክኣምን ኣለዎ፡፡ ኩሉ ንረቢ ዝግባእ ዒባዳ ንኻልእ ዝህብ ሰብ ከኣ ሙሽሪክን ጥፋእን ምጂኑ፡ ኩሉ ብጀካ ረቢ ዘሎ መግዛእቲ ዝፍጸመሉ ከም መቃብርን ኣድራሓን ፡ኻልእ ቦታታት ብድንቁርናን ሃለውለውን ናይ ሙሽሪክን ዝተበገሰ እዩ፡ ነዚ ነገር እዚ ኽኣ ዘጽደቆ ወይ'ውን ኣብ

ጹቡቅ ይህልዉ ይኾኑ ኢሉ ሕርኸርኸ ዝበሎ ወይ'ውን ነቲ ንሶም ዘለዉዎ ጌጋ ምጂኑ ዝጠራጠር ሰብ፡ ተውሒድ ኣለዎ ኣይበሃልን'ዩ ወላጂ ላኢላሃ ኢላላህ እንተበለ ንብጀካ ረቢ ንኻልእ እንተዘይተገዘአ እምነቱ ቅኑዕ ኣይኮነን።

እምበኣር እዘን ሸዉዓተ ቅድመ ኩነት ኣብ መጻሕፍቲ ናይ መራሕቲ ዳዕዋ ዝኾኑ ዝውቱራት'ኳ እንተኾና ንዐአን ዝድግፍ መርትዖታት ብምዝካር ክንገልጸን ኢና፡

1ይ) ኣልዒልም(ፍልጠት) ሓደ ላኢላሃ ኢላላህ ኢሉ ዝመስከረ በቲ ዝመስከሮ ፍልጠት ክህልዎ ኣለዎ። ናይዚ መርትዖ ቃል ናይ ረቢ ከምዚ ይብል፡

((فاعلم أنه لا إله إلا الله))

ዑስማን ቢን ዓፋን ረዲዮላሁ ዓንሁ ነብይ መሓመድ ከምዚ ኢሎም ይብል፡-

(من مات وهو يعلم أن لا إله إلا الله دخل الجنة)

(ብጀካ ንሓደ ኣላህ ብሓቂ መግዛእቲ ዝግበአ ከምዘዮሎ እናፈለጠ ዝሞተ ጀና ኣተወ)። ፍልጠት ክበሃል እንከሎ ናይተን ክልተ ምስክርነት ሓቀፊነኦ ዘለዎን በቲ ንሳተን ንኸትግብሮ ዝግድደኦ እኹል ዝኾነ ፍልጠት ክህልዎ ማለት'ዩ። ኣንጻር ናይ ፍልጠት ድማ ድንቁርና'ዩ እሱ ኸኣይ ንመ-ሽሪኪን ኣብቲ ንትርጉማ ዝጻረር ዘውድቆም ዘሎ። ኢላህ ንዝብል ቃል ትርጉሙ እንታይ ምጂኑ፣ እቲ

አምልኾት ናይ ብጀካ ረቢ ምንጻግ፡ ንረቢ ጥራይ ምርግጋጽ ዝብል ጠቅሊልዎ ዘሎ ጠፊእዎምን ከምኡውን እቲ ካብዚኣ ቋል'ዚኣ ዝድለ እቲ ቀንዲ ትርጉማ ምኻኑ ስለ ዝዘንግዑን እዮም። እቶም ቀዳሞት ሙሽሪክን ከኣ ነቲ ንሳ ትሕብሮ ስለ ዝተረድኡ'ዮም ዝጻረሩ ዝነበሩ።

ብዛዕባ ነቲ ንሶም ዝበልዎ ረቢ ኣብ ቁርኣን ከምዚ ይብል፡

« أَجْعَلِ الْآلِهَةَ إِلَهًا وَاحِدًا))

ከምኡውን

« أَنْ أَمْشُوا وَأَصْبِرُوا عَلَى آلِهَتِكُمْ))

2ይ) ኣልዮቂን(ሙሉእ ብሙሉእ ከይተጠራጠርካ ምእማን) ኣንጻር ናይ ዮቂን ከኣ ተጠራጠርካ ደው ምባል ፡ ወይ ከኣ ብይመስለኒ ኢልካ ክትብል ፡ ኣብ ውሽጢ ነፍስኻ ሕርኽርኽ ዝብልካን ማለት'ዩ ። ስለዚ በተን ክልተ ቃል ዝመስከረ ናይ ግድን ብልቡ ሙሉእ ብሙሉእ

ርግጽኛ ኮይኑ በቲ ዝብሎ ዘሎ ቅኑዕ ምኻኑ ክኣምንን ማለት'ዩ።

ረቢ ናይ ብሓቂ ኣምልኾት ዝግበኣን ነብይ ሙሓመድ صلى الله عليه وسلم ሓቀኛ ነብይ ምኻኖምን ክኣምን፡ ዝኾነ ዓይነት ንብጀካ ረቢ ዝፍጸም ኣምልኾት ሓሶትን ቦግታን ምኻኑ፡ ብድሕሪ ነብይ

ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ነብይ እዩ ዝብል፡ ሓሳዊ ምኽኒት ምርግጋጽ።

ኣብዚ ናታ ትርጉም ዝጠራጠር ወይ ከኣ ንብጀካ ረቢ ዝፍጸም ዲባዳ ጌጋ ምኽኒት ዝጠራጠር እቲ ናቲ ምስክርነት ኣይጠቅሞን'ዩ።

ናይዛ ካልኤይቲ ቅድመ-ኩነት መርትዖ ከኣ ኣቡሁረይራ ረዲዮላሁ ዓንሁ ካብ ነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ዘመሓላለፎ ሓዲስ፡ነብይ ብዛዕባ እዞን ክልተ ቃል ከምዚ ኢሎም፡

((لايلقى الله بهما عبد غير شاك فيهما إلا دخل الجنة))
رواه مسلم

(ዝኾነ ይኹን ባርያ ረቢ፡ ብእኣን ከይተጠራጠረ ምስ ረቢ ዝተራኸበ ጀና ኣተወ)።

ከምኡ'ውን ኣቡሁረይራ ረዲዮላሁ ዓንሁ ነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ከምዚ ኢሎምኒ ይብል፡

((من لقيت من وراء هذا الحائط يشهد أن لا إله إلا الله مستيقناً بها قلبه فبشره بالجنة))

(ብድሕሪ'ዚ መንደቅ ንዝረኹባኹ ሰብ ሙሉእ ብሙሉእ ብልቡ ኣሚኑ ላኢላሃ ኢለላህ ኢሉ ዝምስክር ፡ ብጀና ኣበስሮ) ኢሎምኒ ይብል። ረቢ'ውን ኣብ ቁርኣን ነቶም ሙእሚኒን ብኸምዚ ዝስዕብ ኒኢድዎም፡

براهه (إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ لَمْ يَرْتَابُوا)

ነቶም ሙናፊቅን ከኣ ብኸምዚ ዝስዕብ ወቂስዎም

((وَارْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ فَهُمْ فِي رِييِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ(٤٥)))

التوبة

ኢብኒ መስዑድ ረዲየላሁ ዓንሁ ይብል፡
((ሰብሪ(ትዕግስቲ) ፍርቂ ኢማን'ዩ፡ የቂን(ብዘይ ምጥርጣር ምእማን) ከአ ሙሉእ ኢማን'ዩ))።

እቲ ሙሉእ ብሙሉእ ብዘይ ምጥርጣር ብትርጉም ናይተን ክልተ ምስክርነት ዝኣምን ነቲ ሓደ ኣላህ ንኸግዛእን ፡ ንረሱል صلى الله عليه وسلم ንኸምእዘዘን ኣካላቱ ይብገሳ ምኺነን ኣየጠራጥርን እዩ ።

3) (ኣልቀቡል)፡ ምቅባል ድማ ኣንጻር ናይ ምግ ዳፍ እዩ።

ገለ ሰባት ብዛዕባ ትርጉም ናይተን ክልተ ምስክርነት ፈሊጦም ከምኡውን በቲ ዝሕብረኦ ኣሚኖም ከብቅዑ ብሰንኪ ትዕቢትን ሓሰድን ተመሊሶም ይገድፍዎን ፡ እዚ ከኣ ኩነታት ናይ ኣይሁዳውያንን ክርስትያንን መራሕቲ ሃይማኖት እዩ። ብኣምልኹት ናይ ረቢ መስኪሮም ንነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ልክዕ ከምቲ ንደቆም ዝፈልጥዎም ኣጸቢቆም ፈሊጦም ከብቅዑ ኣይተቀበልዎምን

((حَسَدًا مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ))

البقرة

ከምኡ-ውን እቶም ቀዳሞት መ-ሽሪኪን
ትርጉም ናይ ላኢላህ ኢላላህ ፈሊጦም፡ ሓቅነት
ናይ ነብይ መ-ሓመድ صلى الله عليه وسلم አረጋጊጸም
ከብቅዑ ንኸይቅበልዎ ትዕቢት ሒዘዎም።

ረቢ ኸአ አብ ቁርአን ከምዚ ይብል፡

((إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ (۳۰)))

الصفاه

ከምኡ-ውን ከምዚ ይብል፡

((فَإِنَّهُمْ لَا يُكَذِّبُونَكَ وَلَكِنَّ الظَّالِمِينَ بآيَاتِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ (۳۳)))

الأنعام

4ይ) አልኢንቂያድ፡ ብአአ ክትቅያድ፡

ምናልባሽ እቲ ፍልልይ አብ መንጎ ምቅባልን

ምቅያድን ንዘሎ ኸአ ክንሪኢ እንተኮይና፡

ምቅያድ፡ ብተግባራት ንዝሰርሑ ክትክተል

ክኸውን እንከሎ፡

ምቅባል፡ ግን ነቲ ሒዛቶ ዘላ፡ ሓቂ ምኻኑ

ብቃልካ ክትገልጽ እዩ።

አብ ክልተኤን ናይ ግድን ክፍጸም ዘለዎ ኸአ
ቦቲ ንሰን ዝእዝዝሉ ተኸታሊ ክትከውን አለካ።

ምቅያድ ግን ነቲ ትእዛዛት ናይ ረቢ

አስተሰሊምካ (ኢድካ ሂብካ) ብተሕትና ክትፍጽምን
ነቲ ውሳኔታት ናይ ረቢ ንኸትወሰኸሉ ይኹን፡

ከተመግራርይ ዘይምፍታንን እዩ ።

ረቢ ከምዚ ይብል፡

((وَأَنِيبُوا إِلَى رَبِّكُمْ وَأَسْلِمُوا لَهُ))
الزمر

ከምኡውን ረቢ ከምዚ ይብል፡

((وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ))

النساء

ከምኡውን ረቢ ከምዚ ይብል፡

((وَمَنْ يُسَلِّمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ

الْوُثْقَى)) لقمان

እዚ ዓይነት ከአ'ዩ እቲ ናይ ብሓቂ አብ
ዲባዳ ናይ ረቢ ምቅያድ ዝበሃል። እቲ ንነብይ
ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ምቅያድ ዝበሃል ግን (ነቲ
ሱና ናቶም ክትቅበልን በቲ ሒዘሞ ዝመጹ
ክትጓዣን በቲ ፍርዲ ናቶም ክትፈትውን
ማለት'ዩ።

ረቢ'ውን አብ ቁርአን ከምዚ ይብል፡

(قُلْ أَوْ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا
يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا (١٥))

النساء

አብዛ ዓንቀጽ ናይ ቁርአን፡ ነቲ እምነቶም ቅኑዕ
ንኸኸውን ነቲ ፍርዲ ናይ ረቢ ከስተስልሙን
ብትሕትና ክቅበልዎ ቅድመ ኩነት ገይሩሎም
5ይ) አሲድኛ፡(ሓቅነት ክህልወካ)፡እዚ ማለት ከአ
ነቲ መስኪርካሉ ዘለኻ ብሓቂ ካብ ልብኻ ዝተበገሰ
ክኸውን ማለት'ዩ። ሓቂ ከአ አንጻር ናይ
ሓሶት'ዩ።

ሓቅነት ክህልወካ ኸአ ቅድመ-ኩነት ናይተን
ክልተ ምስክርነት ምጂኑ አብ ሓዲስ ተገሊጹ ኣሎ።

ነብይ መሓመድ صلى الله عليه وسلم ከምዚ ይብሉ፦

((من قال لا إله إلا الله صادقاً من قلبه دخل الجنة)) رواه أحمد

((ብሓቂ ካብ ልቡ ብጀካ ሓደ ኣላህ ብሓቂ መግዛእቲ ዝግበኦ የለን ዝበለ ጀና ኣተወ)) ። ግን እንተዳኣ ብመልሓሱ ጥራይ ኢልዎ ነቲ ጠቐሊላቶ (ሒዛቶ) ዘላ ሽኣ ብልቡ እንተነጸግዎ ኣይተድሕኖን እዩ። ከምቲ ረቢ ብዛዕባ መናፍቂን ኣብ ቁርኣን ኣዘንቲዩዎ ዘሎ፡ ንሳቶም ከምዚ ኢሎም፦

((نَسْهَدُ إِنَّكَ لِرَسُولِ اللَّهِ)) المنافقون

ረቢ ከኣ ከምዚ ኢሉ፦

((وَاللَّهِ يَعْلَمُ إِنَّكَ لِرَسُولِهِ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ)) (1) المنافقون

ከምኡውን ንሳቶም ሓሰዉቲ ምኃኖም ረቢ ኣብ ቁርኣን ከምዚ ኢሉ ፦

((وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَيَأْتِيَوْمَ الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ)) (2) البقرة

6ይ) ኣልኢቸላስ (ንጽህና)፡ እዚ ማለት ድማ ልብኻ ኣንጺህካ ኣላህ ሓደ ምኃኑ ክትኣምን ማለት'ዩ። ኣንጻር ናይ ንጽህና ድማ ሽርኪ'ዩ።

ረቢ ኣብ ቁርኣን ከምዚ ይብል፦

((فَاعْبُدْ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ (2) أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ))

الزمر

ከምኡውን ረቢ ኣብ ቁርኣን ከምዚ ይብል፡

((قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ (۱۱))) الزمر

ኣቡ-ሁ-ረይራ ረደዮላሁ ዓንሁ ካብ ነብይ መ-ሓመድ صلى الله عليه وسلم ዘመሓላለፍዎ ቃል ፡፡

((أسعد الناس بشفاعتي من قال لاإله إلا الله خالصًا من قلبه)) البخاري

(ነቲ ናተይ ሸፋዓ(ው-ሕስነት) ቀንዲ ዝረኽቦ ሰብ ብንጽህና ካብ ልቡ ላኢላህ ኢለላህ ዝበለ እዩ):: እዚ ሓዲስ ከኣ ትርጉም ንሓዲስ ናይ ዑትባን

ረደዮላሁ ዓንሁ ካብ ነብይ መ-ሓመድ صلى الله عليه وسلم ዘመሓላለፎ፡፡

((فإن الله حرم على النار من قال لاإله إلا الله يبتغي بذلك وجه الله)) البخاري

(ነቲ ንገጽ ረቢ ደልዩ ላኢላህ ኢለላህ ዝበለ ረቢ ካብ ሓዊ ጀሃነም ሓሪመ-ሉ እዩ) ዝበልዎ እዩ፡፡

ንጽህና ዝበሃል እቲ መግዛእቲ (ዒባዳ) ንኣላህ ጥራይ ክኸውን ካብቲ ዒባዳ ቅንጣብ ትኣክል ወላ ናብ ረቢ ዝቀረበ መላኢካ ይኹን ወይ ናብ ደቂ ሰባት ዝተላእከ ልኡኽ ይኹን ዘይምፍጻም ማለት እዩ፡፡ ከምኡውን ንጽህና ምስ ነብይ መ-ሓመድ صلى الله

عليه وسلم ክበሃል እንክሎ ብፍላይ ንነብይ መ-ሓመድ صلى الله عليه وسلم ክትክተል፡ ቦቲ ሒዞም ዝመጹ ጥራይ

ክትሰርሕ: በቲ ናቶም ፍርዲ ክትፍረድ፣ ነቲ ናቶም ሱና ዝጸረር ሓዲሽ ምህታት(ቢድዓ)ክትገድፍ፣ ከምኡውን ደቂ ሰባት ዘስፈርዎ (ዝማሃዝዎ) ፍርድን ሕግታትን ምስ ሸሪዓ ዝጋራጮ ክትገድፍ ማለት'ዩ። እቲ ነቲ ናይ ደቂ ሰባት ዝማሃዝዎ ዝፈቱን ብኡኡ ዝፍረድን ግን ካብቶም ንጽህና ዘለዎም ኣይኮነን።

7ይ) ኣልመሓባ (ምፍታው) ዝበሃል ከኣ: ኣንጻር ናይ ምጽላእ'ዩ:

ዝኾነ ባርያ ረቢ: ንረብን ንረሱልን ክፈቱ ይግባእ: ከምኡውን ነቲ ረቢ ዝፈትዎ ተግባራትን ቃላትን ክፈቱ: ነቶም ፈተውቲን ምእዙዛቲን ዝኹኑ ክፈቱ ማለት'ዩ። እቲ ምፍታው ናይ ብሓቂ ትኽክል እንተኾይኑ ምልክቱ ኣብ ሰውነት ወዲ ሰብ ይረኣ'ዩ: እቲ ናይ ብሓቂ ፍትወት ዘለዎ: ንረቢ ይእዘዝ ንነብይ صلى الله عليه وسلم ይኸተል: ንረቢ ጉቡእ ዲባዳ ይፍጽም: ንናይ ረቢ ምምእዛዝ መቀረት ይረኽቡሉ ናብቲ ጎይትኡ ዝፈትዎ ዘበለ ተግባራትን ቃላትን ይጓዩ: ከምኡውን ብኣንጻሩ ካብ ማዕሲያ(ዘንቢ) ይፈርሕን ይርሕቅን: ንዘንቢ ዝሰርሑ ይጸልኦም ወላኪ ነፍሲ እቲ ዘንቢ ትፈትዎን መቀረት ትረኽቡሉን እንተኾነት ምኽንያቱ ጀሃነም ብዊንታ ናይ ደቂ ሰባት ተኸቢባ ከምዘላን ጀናኻኣ ብገድሊ ደቅሰባት ተኸቢባ ከምዘላን ስለ ዝፈልጥ ናብ ዘንቢ ኣይቀርብን'ዩ።

ከምዚ ዓይነት ሰብ ከኣ ብሓቂ ንረቢ ይፈቱ ማለት'ዩ። ስለዚ ኸኣ ዘኑን ኣልመሰሪ ዝተባህለ ረቢ

ይርሓመሉ (ንረቢ ይፈትው'የ ዝበሃል መግስቶ ? ኢሎም ምስ ሓተቱዎ: ካብቲ ረቢ ዝጸልኦ ዝኾነ ትዕግስቲ(ሰብሪ) እንተ ሃሊዩካ) ኢሎም መለሱ::

ገሊኦም'ውን ይብሉ (ኣነ ንረቢ ይፈትው'የ ዝበለ እሞ በቲ ረቢ ዝበሎ ዘይጓጎዝ እንተኾይኑ እቲ ዝበሎ ሓሶት'ዩ)::

ስለዚ ኸኣ ረቢ ምልክት ናይቶም ዝፈትዉዎ ንነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ዝኸተል ምኻኑ ቅድመ ኩነት ገይርዎ ኢዩ::

((قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَأَتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ
دُنُوبَكُمْ))

آل عمران

ንነብይ ሙሐመድ صلى الله عليه وسلم ምፍታዉ ግ ዴታ ምኻኑ ከምኡ'ውን ካብ ተግባራት እንታይ ከተማልእ ከምዝግባእ ብመርትዖታት ኣሰኒና ኣብ ዝሓለፈ ዘኪርናዮ ኣሎና:: ከምኡ'ውን ብዛዕባ ንረቢ ምፍታዉ ዝምልክት ኣብ ዝሓለፈ ገሊጽናዮ ኣለና::

6ይ ምዕራፍ

ነተን ክልተ ምስክርነት ዘፍርሱ

نواقض الشهادتين

ዑለማእ ናይ ሙስሊሚን ኣብ ኩሉ መዛሂብ ናይ ፊቅሂ ብዛዕባ ናይ ሓደ ወዲ ሰብ እስልምና ዘፍርሱ ነገራት፡ ካብ እስልምና ናብ ክሕደት ዝተመልሱ ውሳኔአም እንታይ ምኻኑ ከምኡውን እንታይ ምስ ዝፍጽሙ ኸ ናብ ኩፍሪ ይምለሱ ኣብ ዝብል ኣርእስቲ ተዛሪቦምሉ ኣለዉ። ገሊኦም ዑለማእ ውን ብዛዕባ ናብ ኩፍሪ ዘእቱ ምሳሌታት ብብዝሒ ዘኪሮም ኣለዉ፡ ረቢ ናብኡ ካብ ዘእቱ የድሕነና።

እቲ ናቲ ቁጽሪ ገሊኦም ክሳብ ምእቲታት ዝኸውን ገሊኡ ብተግባር ገሊኡውን ንትእዛዛት ናይ ረቢ ብምግዳፍ ዝፍጽም ዘኪሮም ኣለዉ።

ግን ሸኽ ሙሓመድ ቢን ዓብደልዋሃብ ረቢ ይርሓመሉ እስልምና ዘፍርሱ ኣብ ዓሰርተ ጠርኒፎመን ኣለው፡ እሳተን ከኣ ኣብ ((መጅመ-ዐት ኣተዉሒድ)) ዝብል መጽሓፎምን ኣብ ካልእን ዘኪሮመን ኣለዉ እቲ ንዓና ዘገድሰና

ኸአ እቲ ገለ ካብእን ንቃል ናይ ተውሒድ ዝጻረር ክንዝከር ኢዩ።

1ይ) ንገለ ፍጡራት፡ ኣላህ ኣይፈጠሮሙን ኢልካ ምኽሓድ፡ ወይ ንገለ ዝፍጽሞን ዘምጽኦን ኩነታት ዓለም ናይ ተፈጥሮ'ዩ ወይ ናይ ኣጋጣሚ'ዩ ኢልካ ናብ ተፈጥሮ ምጽጋዕ፡ እዚ ከኣ ንረቢ ምጽራር ከምኡውን እቲ ናይ ኣላህ ንዝደለዎ ሙሉእ ዝኾነ ናይ ምቅይያር ክእለቱ፡ ብሙልኦም ሙሰሊሚን ዝኣምንዎ ዝነጸግ ኢዩ፡ ኣላህ ከኣ ነዚ ስለ ዝፍጽም ከኣ'ዩ ንኸንግዘኦ ዝተገበኣና።

2ይ) ገለ ካብቲ ንኣላህ ዝግባእ ናይ ብቅዓቱ መግ ለጺታት ምኽሓድ ከም ፍልጠት፣ ህያውነት፣ ባዕሉ ዝቆመ ካብ ፍጡራት ዘይደሊ፣ ኣሸናፊ ፣ ከምኡውን ከም ምስማዕ ፣ ምርኣይ፣ ዝኣመሰሉ ምኽሓድ እቲ ንኣላህ ካብ ደረጅኡ ምጉዳልን ብጣዕሚ ዝግብኦ ኣምልኸት ምንፋግን ማለት'ዩ። ከምኡውን ካብቲ ረቢ ንኩብሱ ዘንጸሃ ንጉድለት ዘረጋግጽ ጌርካ ክትገልጸ ከም ትኻስ፣ ምድቃስ፣ ምርሳዕ፣ ምዕማጽ፣ ውላድ ፣ ሽርካ ዝኣመሰሉ ነቲ ሙሉእነት ናይ ኣላህ ብሙሉኦም ደቂ ሰባት ንኸንግዘኦም ዝግበኦ ዝነፍግ እዩ።

3ይ) ንገለ ካብ ፍጡራት ናይ ረቢ በቲ ፍሉይ ዝኾነ ናይ ኣላህ መግለጺ ክትገልጸም ፡ ከም ፍልጠት ናይ ዒልመልቀይቢ ኣለዎም ክትብል ፣ ሙሉእ ዝኾነ ምዉናን፣ ኣብ ዓለም ዝደለይዎ ክፍጽሙ ይኸእሉ'ዮም ምባል፣ ንኸፈጥሩን ንኸምህዙን ብዘይ ድልየት ናይ ረቢ ክእለት ኣለዎም ክትብል.....ንፍጡር ምስ ረቢ ሽርካ ጌርካዮ ፡ ከምኡውን ደረጃ ናይ ፈጣሪ ሂብካዮ ማለት'ዩ፡ እዚ ከኣ እቲ ብጣዕሚ ንኣላህ ካብ ደረጃኡ ምጉዳል ኢዩ።

4ይ) ንገለ ካብ ዒባዳ(መግዛእቲ) ናይ ረቢ ወይ ብሙሉኡ ንረቢ ኣይግበኡን'ዩ ኢልካ ምንጻግ፡ ከም ረቢ ኣይፍራህን'ዩ፡ኣይልመንን'ዩ፡ ብኡኡ ክትሕገዝ ኣየድልን'ዩ ወይ ከኣ ኣገዳስነት የብሉን ወይ ከኣ ጥቅሚ የብሉን ክትብልን ከምኡውን ንገለ ካብ ዒባዳ ናይ ረቢ ከተናኣእስን (ክትላገጽ)፣ ወይ ብዝሰግዱ ክትላገጽ ወይ'ውን በቶም መገዲ ረቢ ሒዞም ገለ ካብ ዒባዳ ናይ ረቢ ዝፍጽሙ ክትላገጽ፡ ንሽሪዓ ምንጻግ'ዩ፡ እዚ ከኣ ነተን ክልተ ምስክርነት ምንፋግ ኢዩ ዝቁጸር።

5ይ) ካብ ደቂ ሰባት መምሪሒታት ንኸዉጽኡን ንኸሸገኑ ከምኡውን ንሽሪዓ ዝቐይር ሕግታት ንኸስፍሩ መሰል ኣለዎም ኢሉ ዝኣመነ፡ ከም ንምንዝርና ፣ ንሪባ(ሃረጸ) ዘፍቅዱ ፣ ከምኡውን

ንሸሪዓዊ መቅጻዕቲ ከም ንዝቀተለ ምቕታል ንዝሰረቀ ኢዱ ሙቕራጽ ዝጸጉ፣ ከምኡውን ንዝካተ ምዕዳል ዘፍርሱ ፣ ረቢ ፈርዲ ዝጠርም ወይ ዝኾነ ካብ ዓይነት ናይ ዒባዳ ዝቅይሩ፣ ከምኡውን ነቲ ናይ ረቢ ፍርዲ ገዲፉ ናብ ፍጡራት ዘስፈርዎ ፍርዲ ክፈርድ ይፍቀድ'ዩ ኢልካ ምእማን፡ ነቲ ረቢ ዝሓጎ ሸሪዓ ምቅዋምን ጉድለት ኣለዎን ኣይላማማዕን'ዩ ከምዝበልካ ኢዩ፡ ወይ ድማ ካብ ናይ ረቢ ፍርዲ ካልእ ይበልጽ ከምዝበልካ'ዩ። እዚ ከኣ ምስቲ ንጹህ ዝኾነ ተውሒድ ዘይላኝ እቲ ብጣዕሚ ንኣላህ ካብ ደረጃኡ ምጉዳል'ዩ ዝቀጻጸር።

6ይ) ካብቲ ንኣላህ ዝግባእ፡ ዓይነታት ናይ ዒባዳ ንዕኡ ገዲፍካ ንኻልእ ምሃብ ፡- እዚ ዓይነት ሺርኪ ከኣ ኣብዚ ግዜ ኣብቶም ንመቃብር ዝግ ዝኡ ይርከብ፡ ካብ ዝሞተ ዝልምን ወይ ዘተስፉ ወይ'ውን ልቡ ናብኡ ዝንጥልጠልን ወይ ከምቲ ንረቢ ዝፈትዎ ንዕኡ እንተፈትይዎን ኣብቲ መቃብሩ ከኣ እንተደረገሉን ወይ ፍርሕን ትሕትናን(ኸሸያ) ዝኣመሰሉ እንተገይርሉ፡ ወይ ከኣ ኣብቲ መቃብሩ ጠዋፍ ወይ ሑሩድ ዝኣመሰለ ቁርባን ወይ ካብ ዓይነታት ናይ ዒባዳ ዝኾነ እንተፈጸሙሉ ነቲ ዝመስከሮ ናይ ላኪላሃ ኢላላህ ወኣና ሙሓመድ ረሱሉላህ ኣፍሪስዎን ኣበላሽይዎን ማለት'ዩ።

ብዛዕባ ትርጉም ናይ (ኢላህ) ዝብልን ምስ (ዒባዳ) ዝጥርነፈን ዝገልጽ ሓሊፉ ኣሎ።

7ይ) ንጸላእቲ ረቢ ዝኹኑ ክትፈትዎምን ከተቅርቦምን ክብረት ክትህቦምን ከምኡውን ኣብ ሓቂ'ዮም ዘለዉ ኢልካ ክትኣምንን ወይ ከኣ ካብ ሙስሊሚን ንላዕሊ ንሶም ክኹብሩን ክዓብዩን ይግበአምዩ ኢልካ ምእማን ወላ ካብቶም መጻሕፍቲ ዝወረዶም ይኹን ወይ ከኣ ተዛእቲ ጣኦት ወይ'ውን ብፈጣሪ ዘይኣምኑ ይኹኑ ንፀኣም ክትምእዘዘምን ከተኹብሮምን ዕብዮት ክትህቦምን ከለኻ ንላቶም ኣብ ቅኑዕ ከምዘለዉ፡ እቶም ኣንጻርም ዝኹኑ ኣስላም ከኣ ኣብ ጥፍኣትን ጌጋ ከምዘለዉን ዘምስል ኢዩ። ወይ ከኣ ነቲ ናቶም ዓለማውነት ወይ ነቲ ናቶም ናይ ኣዳንያ ፍልጠት ክብረት ብምሃብ ኣኸቢርዎም ማለት'ዩ። እዚ ከኣ ነቲ ሓቅነት ናይ ምስክር ዝጻረር ኢዩ።

8ይ) ነቲ ናይ ነብይ ሙሓመድ صلى الله عليه وسلم መልእኽቲ ወይ ነቲ ናቶም ሸሪዓ ክትወቅስ ወይ ሓሶት'ዩ ክትብል ወይ'ውን ኡሙን ኣይኮኑን ፣ ወይ'ውን ካብቲ ረቢ ዝላኣኹም መልእኽቲ ዘዩብጽሕዎ ኣሎ ክትብል፣ ከምኡውን ብግልጺ ክትጻርፎም ይኹን ወይ ክትሓምዮም ወይ'ውን ነቲ ናቶም ታሪኽ ይኹን ወይ ንተግባራቶም ወይ ንኹነታቶምን ኣካይደኦምን ከተቆናጽቦን ከምኡ ዝኣመሰለን ተግባራት ብዉሸጥኻ ነቲ ናቶም መልእኽቲ ከምዝኸሓድካ ዝሕብርዩ፡

ንነብይ صلى الله عليه وسلم ምውቃስ ንረቢ ምውቃስ'ዩ ምኽንያቱ ንሱ'ዩ ዝላኣኹምን ናይ

መልእኸቲ ሓላፍነት ዘሰከሞምን። እዚ ኸአ ነቲ ቃል ናይ ምምስካር ዝጸረር'ዩ።

9ይ) ንቃል ናይ ረቢ ማለት ንቁርኣን ምውቃሰ፡- ከምቲ ሙሽሪክን ስሕሪ'ዩ ዝበልዎ ምባል ይኹን ወይ'ውን ግጥሚያ ወይ'ውን ናይ ቀዳሞት ዝክበረ ሃጠው ቀጠው'ዩ ምባል፡ ወይ'ውን ቦግታ ሓሶት'ዩ ምባል ወይ'ውን እዚ ቃላት ናይ ሰብ'ዩ ምባል፡ ወይ'ውን ታኣምራት የብሉን ክትብልን ወይ ብኸምኡ ዝኣመሰለ ገይርካ ክትጸረርን ፡ እዚ ክኸውን ይኸእል'ዩ ወይ ከአ ገለ ካብኡ ሓሶት'ዩ ክትብል ወይ ከአ ገለ ካብ ምዕራፋትን ዓንቀጻትን ናይ ቁርኣን እሞ ብብዙሓት ሰባት ተማሓላሊፉ ዝበጽሓና ሓሶት'ዩ ዝብል ሰብ ካፍር'ዩ ከምኡውን ንረብን ንረሱልን ዘሐሰወ እዩ። እዚ ከአ ነቲ ቃል ናይ ተውሒድ ዝጸረር ኢዩ።

10ይ) ገለ ካብቲ ሰዉር ነገራት(ዓልመልቀይቢ)፡ረቢ ክንኣምኖ ዝኣዘዘና ክትክሕድ እሞኻኣ ሓቅን ፋጉጽን ምኻኑ ኣብ ኪታብ ዝተነገረና ወይ ከአ ብቃል ናይ ነብይ ሙሓመድ صلى الله عليه وسلم ዝተነገረና ከም መላኢካ፣ መጻሕፍቲ፣ ሉኡኻት፣ ምስ ሞትካ ምትሳእ፣ ናይ ደቂ ሰባት ምእካብ፣ ጀና፣ ጃሃም፣ መቅጻዕቲ(ዓዛብ) ናይ ቀብሪ ፡ ምስ ሞትካ ዘሎ ሽሻይ፣ ንዕኡ ዝኣመሰለን ንገለ ካብኡ ምኽሓድ ንረብን ንረሱልን صلى الله عليه وسلم ከምዘሐሰወ ኢዩ፡ እዚ ኸአ ካብቲ ዝዓበዩ ወቐሳ ንመልእኸቲ ናይ

ነብይ ﷺ መልእኸቶም ሒዘዎ
 ዘሎን ኢዩ። እዚ ከኣ ነቴ እተን ክልተ ምስክርነት
 ዝእዘዘእ ዝጻረር ኢዩ።
 እምበኣር ብዛዕባ ናይተን ክልተ ምስክርነት
 ዝምልከትን ኣብኣን ክፍጸም ዘለዎን ኣብዚ የሕጽር፡
 እዚ ኸኣ ብሕጽር ዝበለ ኢዩ፡ ኣስፊሑ ክርዳእ
 ዝደሊ ድማ ኣብ መጻሓፍቲ ናይ ዑለማእ
 (ኣኢማ)ን ቅድሚኡም ዝነበሩን ዑለማእ ክረክብ
 ይኸእል'ዩ።

والله أعلم وأحكم وصلى الله على نبينا محمد وعلى آله
 وصحبه وسلم

تمت مساء يوم الأربعاء ٧/ من ربيع الأول ١٤٢٢ هـ

هذا الكتاب منشور في

